

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

22/5/44
3
A'

MAGYAR NEMZET

EREDETI HONA.

KÜLÖNÖS FIGYELEMMEL

A'

HORVÁT ÉS ILLIR NEMZET

EREDETISÉGÉRE,

LAKATOS GYÖRGY

K
GAMÁSI PLKBÁNUSTÓL.

PESTEN, 1844.

NYOM. TRATTNER-KÁROLYI BETÜIVEL
(ÚRI UTCZA, 453. SZÁM.)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

ESET-TÁRAMBAI BELEPÉS

és a'

Munka ajánlata.

Idvelendő Honom! Dicső szityák, kunok, hunnok, avarok, kanaániak, utóbb fenicziaiak, pánoknak vagy magyaroknak édes hazája! — Milly sok szorgalommal fáradoztak tudós fiaink valódi eredetiségünk kutatásában — az, az egész magyar világ előtt tudva van; — irtak és sokat föl is mutattak a' Nemzetnek; de mind ezek még mint nagyszerű kételyek merültek előttem fel, és Nemzetem ős-eredetisége felől buvárkodó lelkem szomját le nem csillapíták.

Íróink megelégtültek, ha eldődinket a' Sinai, vagy Chinai határoktól az Immaus hegyek vidékitül Tanaisig elterjedt nagy Scythiából Pannon földünkre a' Moeo-tis tava, a' kaspi tenger és kaukazi bérczek közül beköltöztethették.

Vegyék csendes lélekkel tudós iróink, ha én egy eredetibb hont mutathatok be: — a' HON Kanaán földé, a' vele határos tartományokkal és városokkal; — melyekből nemzetemet két uton szállítom hazájába. 1-ör) Tekintse meg bárki az Immaus hegyek táját, a' Caspi és Feketetenger közeit és az ezek melletti tartományokat, — olly helyneveket találánd, melyek egyenesen Kanaanból származtak oda; tekintse meg 2-or) a' földközi tenger europai partjait, országait az idős földrajzokon, hasonlókép kanaani vagy szomszéd tartományi helynevekre találánd ott is. — Ez kétfelőli költözködése eldődinknek.

Az igazat tudni-ohajtó olvassa Ptolomaei és Plinius könyveiben följegyzett **Pannon** helyneveket; melyeket Szentiványi, Moró, Timon Samu ugynevezett, Ó Magyarország képe, és Bombardi Mihály az ugynevezett 'Nagy Magyarország helyirása' könyvekben nem kis szorgalommal rajzolnak; többnyire keleti nevek jelenkeznek itt — néhányat kivéve, melyeket Pannoniánknak Romátoli hódítása után, Roma meglatinosított. — Legfölvilágosítóbb tudományt nyujtnak t. t. Horvát István ur honunk nagy tudományú fia Rajzolatának 41. §. jelesen a' sz. régiségből közlött fi és helynevek, melyek ismét Kanaanból kerültek e' tudós férfiu tollába; — a' § végén méltó pironssággal illet bennünket (papokat), hogy kiknek a' szentirást éjjel 's nappal olvasni kötelességökben áll, — ezeket ész-

re nem vettük, és kikutatására annyi századok alatt föl nem eszméltünk. — Az itt jegyzett kevés hely- és fi-neveken kívül, jelenleg is tömve van Pannoniánk kanaani hely- és finevekkal, melyek még az ős hajdankorbul származtak hozzánk, 's a' t.

Rég sejtették azt nyelvészettanárink, hogy magyar nyelvünk nem európai, hanem ázsiai, 's különösen hogy a' zsidó (inkább kanaani) nyelvvel, némű rokonságban áll. — Csak ezen figyelmeztetésökért is tisztelem őket, egyedül abban hibásítom, hogy kevés vagy tán semmi szorgalmat nem fordítottak e' két nyelvbeli gyök- vagy törzs-szavak megmagyarosítására, 's e' hanyagságuk fájt lelkemnek, — ennél fogvást a' csendes éjt, a' hosszú napok hivatal-mentes óráit gyakran egész lélekbágyadásig arra fordítottam: hogy szitya, kun, avar, pannon, magyar eredetünket a' setét homályból kiemeljem, 's tisztáb fényt sugároztassak rá. — Hogy legelső 's eredetibb nyelvünk 's nemzetünk tiszta eredete kikutatásában némi lépéseket — bár talán gyengéket — tettem, hogy mégis irtam, és dolgoztam, munkám tanusítja.

Hogy nemzetem iránti legtisztább szeretetemet kimutassam ; 's kitűzött tárgyam igazságát minél világosabb fokra emelhessem, egy „Etymologiai = szónyomozási Esettárt“ bocsátok Honom elébe ; meggyőződvén arról, hogy hol a' historiai adatok megszün-

nek, ott a' szönyomozás, helyesebben mondva a' keleti szavak megmagyarosítása a' legtisztább forrás, melyből epedő szomját kiki lecsillapithatja. Rajzommal azon hiányt iparkodám kitölteni, melyben történetíróink mind eddig hibáztak.

Illy czimű munkámban: „*Somogy Vármegye Esettára*“ — mely már kéziratban sokra terjedő ivéken kész, — tehetségemet oda fordítám, hogy Pannon, különösen Somogynak, — mely földén hord's táplál, — több régi kanaán helyneveit fölvilágosítva megmagyarosítsam, nevezetességeit a' világnak tudomásul nyujtsam, 's esettárát még Josua időkorától jelenkorunkig lehozzam; iparkodtam egyszersmind, hogy magyar nyelvünket a' világ első nyelvével, a' kanaáni-val, — mely heber és szent nyelvnek is mondatik — összerokonítsam.

Ezen munkám közrebocsátását félbeszakasztaták velem az illir zegernyés mozgalmak; 's így jelen munkácskámban egy egészen más rendszert választék; — több nemzetek eredetiségével az övéket is le-rajzolni, honi nyelvünknek eredetiségét megalapítani, 's velök nemcsak szomszédságunkat, hanem rokonságunkat is — hogy józanabbra térítsem — bebizonyítani iparkodtam.

Kedves Hon! Oltárid számosak, mellyeken minden, kit földeden hordasz 's egeddel betakarsz — hogy áldozatát bemutassa, méltán kívánod; 's joggal követelheted, hogy a' nemzetiség fájának csendes árnyai-ban szendergők, a' fa életének föntartására, 's virágzásának előmozdítására, annak tövét is öntözzessék, 's ápolására tehetségek szerint iparkodjanak. — Hon! én e' kisded munkácskámot teszem oltárodra, ezt függesztem a' nemzet virágzó fájának ágaira: — mellyből kináld meg, o hon! a' béke édes ölében csendesen nyugvó fiaidat.

Honom nagy és tudós atyjai! valamint a' Magyar-nak élő Istene kedvesen vette Abel áldozatát, úgy vegyétek ti is részvéttel e' kisszerű munkálatomat, 's meleg kebellet pártolván terjesszétek szét a' földszinén, — hadd ismerje meg az eredeti nemzetiségtől, nyelvtől messzепártolt minden más nemzet, hogy egyedül a' Magyar az, ki majd közvetlen Istentől tanulta, megtartotta 's őrizte nyelvét, a' szentebb régiségből hozván le származását!

Ha jelenkori műveltebb írói tollal nem éltem, azt félszáznál tizen is túl terjedő aggastyánságom, a' vállaimra nehezülő kor, 's a' körülmények mostoha befolyása által megtört egészségem, majd minden társalgástul elszigetelt remete-életem, az újabb köny-

veknek, — mellyek virágosb kifejezéseket adtak volna tollamra, — meg nem szerezhetése okozták. — A' mi segedelmet elavult könyvtáracskám nyújtott kezembe, azzal tudományomat, érzeteimet 's gondolatimat kifejezni szorgoskodtam. — Irám Gamáson, kasszony hava' 8-án, 1844-dik évben, Somogy vármegyében.

A' Serső.

Tartalma e' Munkának.

	§.
Curetesek. Kreta Philistiek	2.
Chun, chuni, huni, hunni, kreta = makaros . . .	3.
Candia. Cita	4.
Aeria, Kreta első neve. Areae ponnonii	5.
Aerianak második neve, Curetim, 's ezen szó jelentése	6.
Sarbit. Scarabantia — — Sebet, Carse = Karzó. Ma-	
gyar Csürsz fejedelem	7.
Serebia. Jovia. Eddo = Iddo = Idiminum . . .	8.
Dun. Adon = Idvelem. Dus = dives. Deus . . .	9.
Sarabim. Sarabaiták. Szervetők.	10.
Sarbal. Sarabara. Schalavári	11.
Tabach = dobak = Zobach. Szabách	13.
Dávidnak gárdája.	14.
Pheletim. Rotzim. Aritz = Aristocrata	15.
Ceretim. Kerat = garda. Gárdon. Hátsiak . . .	17.
Curetes = üstökös magyarok. Curiatiusok . . .	18.
Candia. Candavia. Canada. Gandia. Cortes . .	19.
Kik a' Curetesek? Salana.	20.
Betsan, Besan. Szityák. Salánán	21.
Szityák, Cittim-től. Japhet unokájától valók . .	22.
Ptolomaeinek „ad Herculem-je“ Pannoniában hol ? .	—
Khades. Cadusier nemzetek. Cadusa szityafi . .	—
Besan. Bisseni a' magyar honban. Csalóköz, Celták.	
Coletianok. Padán	23.
Betsan szótaglalása, jelentése, Ün. Üni, Ünnepe, a'	
Citák = Szityák régi helyök Pannoniában . . .	25.
Wischnu, Schiva, Indus magyar szavak	26.
Catara város. Hungari Catelani. Csötörtök . . .	27.
Corybantes. Cabiri. Paraeci Fennek istene. . . .	28.
Sarmatak = házi halálok	29.

	S.
Sláv, Hvala bogu. Dankowszky Gergely	30.
Croaták. Illyricum Slavoniává lesz	31.
Horvát. Több Aradok. Arvadok. Canaannak nemzedéki.	32.
Illyr. Illyrek. Elion Fennek istene	33.
Feniczia. <i>φεινικη</i> = Fenike, aegyptomi magyar szó. Punnuch, Pinet szitya főnökök, Fenék Keszthelyen alul	34.
Canaan, itt szerkeztetett Adam. Vajjiszer = szerkeztő szó ereje, Canaan jelentése	35.
Canaanban a' szityák	36.
Canaanba Abraham és unokája Jákob a' bálványképeket beviszi. Abrahamnak nincs itt sajátsága	37.

Költözködések.

A' Szityák eredeti hona, ebbőli költözködésök	1.
Créta és Cyprus szigetekből fegyverrel beröntenek Canaanba. — Innen az Immausi hegytájaknak urai lesznek. Immaustol Tanaisig kiterjesztik birodalmukat. Phasis vagy Phison szavak magyarosítása	2.
Abar vagy Avar nemzet. Iberia. Celtiberek Gomer = Cimmer = Cimberék, ezekről hely és fínevek. Gommerek = Galaták = Kelták vagy Celták a' Szityákkal egy nemzetet tesznek	3.
Első költözködés, a' nemzetek eredeti költözködése Mosestől I. k. X r. iratik le. Második költözködést Josue fegyvere okozta. Kimennek Afrikába, jönnek Illyriába. Harmadik költözködés Nabukodonozor időszakában. Kenizsi	4.
Rabbanaei Szityák. Sizíges. Damnae, Ser vagy Serlica. Piada. Bade indiai szótól B u d a, Sicambria, Ofen	4.
Euxinus, Pontus, Maeotis szavak magyarázata	5.
Kadusi, Cherasmi, Alani, Roxolani nemzetek	6.
Rha folyók, Rasin, Rasinai. Madschar = magyar = magyarot város Kaukáz töviben	6.
Juhria. Jugaria, Lapponia, Estonia, Tanais vize városa. Azzao = Assovia = Aszófő. Geth város, honnan a' Geták. Azotus = Csopak Balatonmelléki helység — és Palaznak. Itt Filistiek laktak	6.
Canaan névről lemondnak. Pan, Fenn nevezet alatt költözködnek Pannoniába. Finniába. Finnek beszéde. Balaton tava. Balti tenger	7.

Chunok költözködése. Kun imádság	§.
Kunok , Avarok egyek Bissenek. Besenyők	7.
Eldődink a' földközi tenger részeire is költözködnek, ugymint a' Catalani magyarokkal a' Rhizeiek = Reziek = Retiaiak. Balaneából a' Polányiak, kik Bolentiumnak nevet adtanak	8.
Arad = Arvad szigetből a' Horvátok, Vardaeiek, Co- mánusok. Epidamnus = Durasso = Dyrrachium = Soriae urbes. Sálana = Betsan = Besan	8.
Narensii. Sardioták. Szereda = Szerda. Kedd. Scirto- nes	8.
Joppe = Japides. Scardus hegyek. Arca vagy Arci = Oricum. Surium. Epitium. Athalai. Paeanium. Paeo- nia. Pannonia város	9.
Roma ön csendében virágzó Pannoniát háborgatja	11.
Romának büszke hatalmát meg kezdi törni, 's fényét homályosítani Balamber.	12.
Balamber után Attila, a' keleti és nyugoti romai birodal- mat adóízfetővé teszi	13.
Attila, német írónál Eczel. Bebai. Zobbai, finevek ma- gyaráztatnak	—
Avarok = Várkunok, őseik honát visszafoglalják, ha- nyatlásuk után a' Sláv nemzetek. Hibáik	14.
Öröm a' Hungarok győzelmein, Pannonia visszafogla- lásán : Hun és Gara	15.
Hunnaink = Massageták. Belgites. Semeja. Mysia = Moe- sia, mazices magyarok	16.
Árpád, ezen szó jelentése. Felszólalás Rabsacessel	17.
Árpád, Verbőcz, Eürs, Bults, Leel, Zagráb. Posega. Valko várokat a' tengerparti Durassóig mint ősi sajátjokat visszafoglalják. Eleud. Zoltán	18.
Végszó	19.

A' Horvát nemzet eredetiségének rajza.

Somogy megyének esettárát vagy historiáját ősidőkből jelenkorunkig rajzolandó; — kitűzött tárgyamnal szoros kapcsolatban álló több nemzetek eredetiségét a' homályból kiemelni, 's felettök a' világosság napját előmlesztteni jelen munkám főadata. — A' kor kívánságát, körülményeit 's érdekeit tekintve, irományim tömegéből előlegesen két czikket állítok szőnyegre.

1. §.

HORVÁT NEMZET. — Ez magát a' *Gazophilacium Latino-Illyricum*, 1731. évben nyomtatott szókönyvében a' hajdani Curetesek-től, kikre hivatkozik a' szótár-író Lucanus IVdik könyvének ezen verseiben:

„*Illic bellaci confusus gente Curetum,
Qvos alit hadriaao tellus circumflua Ponto*“

a' Curetes vagy Curet szóból a' Croata, Croatus, Crobatus, Crobata, — horvátosan Horváth, Hervat — hozza le; az országot pedig Croátiának, hajdan Crobatiának és Curetiának, Horvatszki, Orszak, Horvatszka Zemlya-nak nevezi. — Ennek következtében mind a' Croat, mind a' Horváth szavak jelentőségéről szükséges az értekezés és értelmezés.

2. §.

CURETES. — Elfogadhatólag összevág ézen szó a' keleti כֶּרֶתִּים = kheretim, vagy csak כֶּרֶתִּי = khereti (ceretim) szókkal. — Nemzet neve ez! — mellyről Gesenius Vilmos legnevezeteseb nyelvészettanár így ír: „a' Kheretimek a' Filistiek egy része, kik a' földközi tenger déli részén laktak“ — a' 70 fordítók vagy magyarázók és syriaiak Kreter-rel fejezik ki, azaz Creta vagy Kreta szigetből származottak. — A' Caphtor nemzetségi névénél még világosabban így adja elő Mozes után a' Teremtéskönyv X-ik fejez, 13—14 vben, — hogy Egyiptomból származtak, honnan Caphtorba (Kreta szigete Aphtera városa) költözködtek; innen ismét Kanaan földének déli részére, — 's ezen vándorlástól Filisteusoknak פִּלִּשְׁתִּים = peleset vagy pheleset = vándor, németesen is wandern, vándoroknak neveztettek; vagy pedig a' szójelentés értelme magyarosítása után pálás, páljás = utas, utazó, peleset = páljásut, kiknek mintegy természetökben volt az utazás, vándorlás peleset = pálásut-ság; vagy pedig a' פִּלֵּא = phale absondern = váló, az elválástól, — kik Egyiptom több nemzetétől elváltak, — nevezték magokat. — Ezt látszik jelenteni görög elneveztetésök is Ἀλλοφύλοι = allophili = elválók; és a' latin alienigenae = elidegenők. — Caphtor által némellyek Cappadociát, mások pedig Cyprust is értik. — Ezen Filistiek Cereti nevet is vettek föl, mellytől Creta szigete nyerte elneveztetését. — Eusebius zsidó József régiségeihez ragasztott, és így czimzett „Compendium de sex etatibus seculi 's a' t.“ Cres (cret) vagy Orion első Cretai királytól eredtetni a' sziget nevét. — Ezen Cretaiak Minos vagy Minoas király alatt Gáza Filisti város hódítására egy sereget vittek, — diadalmuk emlékére kretai Jupiternek a' neveztetett vá-

rosban templomot emeltek, és Marna-nak nevezték. — Ezen Marna vagy Marnás-t, Calmet értekezéseiben I-ső köt. 189 lap, a' Filistiek istenei közé számlálja. — A' költözködő Filistiek hozták ezen Marna — magyarul Urnok és Marnás Urnő — istent jelentő szavakat magokkal, kik a' Somogy vármegyében kebelezett Mernyében is Marna istenüket tisztelvén, e' Marna, a' jelenleg is főnálló Mernye m. város elnevezésére adhatott alkalmat; melly magyarul — az m betű elvágatván — Urnok, Urnőt → jelent.

A' történet valósága ez lehet. — Minos Aster és Európának fia (ettől Europa; Aster rövidítve az Astarot-ból) Filistiek, Kanaaniak vagy Fennek Feniciusok istene — nevet adhatott Istria tenger melléki tartományunknak, és a' Duna „Ister“ nevének). Schütz Világ Hist. I. k. 141 lap a' világ teremtése után 2550 évtájra, melly Calmet időszámítáblája szerint Krisztus U. előtt 1448 évre üt ki, Cretában uralkodó első Minos korára teszi azon időszakot, mellyben Israel fiai az arabiai pusztából már kikészültek, Kanaant elfoglalandók. — Minos ezt megsejtvén összevegyűjti tábori erejét, segédelmet viendő a' Kanaaniaknak. — Ugyan is historiai adatok valósítják, hogy a' Filistiekkal legtöbb bajok volt a' Hebereknek. — Vagy pedig igen megnépesedvén Creta szigete, pór szó szerint a' föld már nem bírhatván őket, kénytelenitettek anyaföldjüket változtatni, gazdag honjokhoz hasonló termékeny hazában éltöket megnyugtatók. — Ugyan Minos és utóbb Rhadamant királyaik a' földközi tenger szigetein uralkodásukat messzibb terjesztvén, a' szárazföldön is elhatalmasodtak. — Utóbbi királyaik pedig több helyre szállítottak gyarmatokat. — Calmet I. k. 180. lap a' Ceretim és Pheletimerről értekezvén írja: hogy ezek a' Filistiek számából valának, és Dávid király pártjára állottak. — Az író azonegy nemzetnek tartja a' Cerethimeket és Pheletimeket, — ezek a' nemzetet, Ceretim pedig a'

hont t. i. Cretát jelentik, a' Ceret törzs-szót Cret vagy Cretának allitván.

3. §.

Mi csak méltányos és magasztos lehetett a' világban, azt az írók Cretára ruházzák. — Pomponius Mela II. k. 7. fejr. azt városira, népeire nézve legvirágzóbbnak, igen nagyoknak és száz városból állónak jegyzi. — Virgil Aeneisében III. k. 204 v, száz nagy városban és legtermékenyebb országokban laknak, azaz a' Cretaiak. — Didor és Strabo említik, hogy minden istennek Creta volt anyafölde. — Diodor maga eteocretes vagy valódi Cretaiak, eteo vagy az időtől letteknek; Autochontes (קִנִּיתִי = khaniti magyarosan honitni) azaz önmagokat nemzőknek, honítóknak, önletűeknek, földből termetteknek tartották. — A' melly nemzetnek valódi eredetét homály födte, az, az időtől teremtettnak állítatott. — Így p. o. כִּין = chun, chanaani = kanaani város (honnan a' Kun nemzet, chun, hun, un kiirat szerint chuni, huni, hunni, uni, hun-gari, un-gari — historiai neveztetések származtak). Görögül a' Kronostól, rövidebben és magyarosan a' Kor-tól vagy időtől keletkezetteknek tartattak. — Kun hosszabban כִּיִּן = khijun, Saturnusnak is nevezetett, kitől a' Kun város építettett. (Gesen Vilmos a' Kun szónál). — A' Kun-ból a' német a' König szavát igen helyesen alkotá ki, a' magyar pedig az n betűt r-el mondván ki, Király-át teremté elő, mellyből a' sláv Kraly eredt. 'Sidó József régiségeihez csak kissé ez előtt említett ragasztékban, Creta = Makaron; Molnár legrégibb szókönyvünkben Makarosnak jegyeztetik; nem különben Cyprus szigete is Makariának nevezetetik, t. i. a' lég mérsékltségétől és bőtermékenységétől vagy mag-eresztés-től. — Jahn, zsidó szótárában

— eretz mechora — olly hont jelent, hol valódi eredetét nyerte valamelly nemzedék. — T. Horváth István ur értelmében Rajz 18, 75, 78 §. magyar szigetek valóának ezek. — Calmet földképén a' Sodomai tenger északi partján mutatkozik Machaerus helység. — Manasse fia is a' Teremtéskönyv L, 23, Machir-nak nevezetett; melly szó így írva Mechera, is jelent, mellyből a' latin az ő mucro szavát alkotá.

4. §.

Homonnai örökösök költségén 1741-ben a' császári Fölség engedelmével készült europai Törökbirodalom földrajzán — Creta szigetében föltűnnek ezen helynevek „Aphtera, Calmet szerint legidősb' s jelesb' város, — Móses (Teremt. Könyv. X, 14.) Caphtorjainak anyalakja; — Candai, melly várostól a' sziget Candianak is hivatott; Lissus vagy Liszó, Lappa vagy Lapa; (somogyi helynevek). Cytheum vagy Citha város; a' Fenicziaiak vagy Fennek, vagy Kanaaniak kikötője. — Calmetnél a' nevezett könyvben 181. lap Tripol helység, hol Pleto vagy Pluto a' pheletimer-től született. (Talán a' Horvátok Turopol-ja is ettől ered. — A' török nyelv a' Kerat vagy Cerat szó első **K**, vagy **C**, betűjét **G**-vel írván ki, Cretat-Ghirid Adassi-nak czimzi; — az utóbb mondandók szerint Ghirid = gárda, és $\text{הַדָּס} = \text{hedossa} = \text{hódos}$, meg lehet, hogy Cretából állítá ki hódokint vagy hónaponként való gárdáját vagy testőreit; vagy pedig $\text{הַדָּס} = \text{hadas} = \text{myrtus}$, édes, kellemes illatú myrtussal ékesítve jelent meg a' gárda a' nagy ur tiszteletére. — Cretát tehát Caphtorok lakták, vagy Filistiek vagy Pelasgusok, Cithár vagy Szittyák, Fenicziaiak vagy Fennek, vagyis Kanaaniak, kiktől Candia vagy Kun város. — Mégis Homer Odyss. T v 175 Cretában lak-

tak Achivi = chiviek vagy heveusok (חַוִּי = chava vagy hava = sammeln = összegyűlni vagy hívóni) Teremtéskönyv X, 17. Kanaannak fia: Eteo-Creták; Cydones görögösen, zsidósan Caphtorok, melly gránátalmát jelent, mellyel bővelkedett e' sziget. — Dorenses, Kanaannak tengerparti városa és tartománya Dor, honnan maiglan létező Dornai, Dörneyi család nevek, és a' drávamelléki Dörnye helység. (dor = kör, dörnye = környe). Tricaices, hihetőleg Sem maradékiból Nachortol, — (נַחֹר = nachor = raucus = horákoló, hortyogó) — született Thare, az eredetiben תָּרָה vagy תֶּרַח = az tarach, ez terach-tól (melly tér, téres fekvő helyet jelent) származott Tricaices, talán ebből lett a' török nemzetségi nevezet. — Divinique Pelasgi. — Kivivattatott az, hogy a' Filistiek egyet jelentenek a' Pelasgusokkal. — Creta szigetének 's lakosinak minden dicsérői közt legtöbbet mondott még Homer, midőn Pelasgus lakosít mennyieieknek, istenieknek mondja.

5. §.

Plinius IV. k. 12 rész Calmetnél, Cretának Aeria volt első neve, — most Aeria szót szükség kutatás alá venni. Calmet Értekez : I. k. 237 lap Hara vagy Ara, egyik tartomány, melly Israel nemzetségének adatott. — Arraei populi sunt Mediae, azaz, az Arraeiak Mediának népei. — Ismét, Aria persa tartomány. Az Ara szó jön ezen Kanaani törzs szótól הָרָ = har vagy hor, melly hegyet jelent, magyarul hor-gos, vagy hor-hós hely; ebből érthető Hári családi név azaz Hegyesi. — H lehelet betű elvágatva ar szótag marad, melly által ara, aria, aeria hegyes hely jelentetik. — Most magyarázható Timonnál az Ó Magyarország képében II. k. a' Hunnok és Hunn-avarok-ról a' XV fejezetben

274 lap: „et in Pannonia residentium Arearum“ Pannoniában lakó Area nemzetség; a' 275 lap pedig „Areæ Pannonii Dravi et Savi accolæ“ azaz: a' pannon Areák, Dráva és Sáva lakosi = hegylakosok. — De a' Dráva és Sáva közt Croaták és Horvátok léteznek jelenleg, — tehát ők vándorlottak ide Aeriából vagy Cretából! ? — Creta Ida és több hegyeitől kölcsönözhetette Aeria első elneveztetését. — Ezen Ida hegy barlangjában a' Curetesek vagy Cretaiak táplálták Jupitert. —

6. §.

CURETIM. — Cretának vagy Aeriának második neve Pliniusnál Curetim. — Calmet a' nevezett könyvben 181 lap, itt Gortina város, Kerat folyam, melly szavak erejével azt vijja ki, hogy Creta a' ceret, cereth, cerethim szavakkal helyesen illik-össze, és valólag a' Cerethim nemzettől nyerte elneveztetését. — Ha Creta Pliniusnál a' Curetim vagy Curetesek lakföldre, Calmetnél pedig Cerethim által Curetim vagy Curetesek értetnek, a' gyökszó jelentését szükség kikeresni. — Törzsszó כֶּרֶת = carat vagy karat, több jelentése közt németül: ausrotten, — rotten. — Ki a' keleti nyelv változásit csak legkevésbbé is megtekintette, az tudja a' betüvágásokat, cseréket, elhagyásokat, betübecsusztatásokat, pontozás módját (melly a' nyelvzavarnak tagadhatlan egyik oka) azonnal a' Karat-ból a' k elvágatva, art vagy irt marad (im egy magyar szó eredete) mellyből a' német, rotten ausrotten = irtani kiirtani, teremté ki. — A' szent írás magyarázóktól vette tek. Horváth István ur Rajz. 134 szám alatt „et Keretim e patria sua, Caphtore scilicet Excisi“ azaz a' keretímek honjokból Caphtorból kimetszettek, üzetek vagy irtattak, helyesebben a' fentebbmondottak szerint kiköltöztek, vándorlottak, kiket utóbb a' fordítók exul =

(e szálló elszálló) = számüzött, szigorúbb kifejezéssel ejtettek ki. — A' karat-ból az r betűt kihagyva k és t maradnak fön, mellyből a' köt magyar szónk készül; a' karat szó használtatott a' frigykötéseknél כְּרִית בְּרִית = kerot berit = icere foedus = einen Bund machen, azaz frigyét kötni; mi pedig a' frigy, mint barátság, béke; a' beritből hozható le, ezen magyar szó barát, mivel csak barátomat tisztelhetem frigyeseznek — frigyét vagy is barátságot kötni, a' kerat maga épségében maradván = frigyét keritni. — A' beritből vagy kurtitva brit-ből született ezen német szó is Friede = béke, mivel a' béke keblében élni boldogul; a' כ = b — t. i. elváltozik pf vagy csak fre, a' ת = t — pedig d re lett a' brit-ből Friede, és a' magyar frigy. Ismét a' britből a' német brut vagy Bruder; és a' slav brate. — A' beritből vagy magyarosan barát-ból magyarázhatók azon helynevek, mellyek Baráti név alatt ismeretesek; ezek nem mindenütt a' szerzetesektől kölcsönözték neveket, hanem dicső pannonainknak frigy és barátság-kötés helyei valának ezek. Ugyanezen okbul mondatnak a' szerzetesek is barátoknak, azaz frigyeseznek. — Nem mondok kaczajraméltót, ha Britanniát is berit vagy brit-ből eredtetem, melly a' historia után Brut-tól Silvius fiától neveztetett ugyan, ki talán a' szomszéd Celta rokoninkkal kötött barátságtól — frigytól — Brut keleti névvel tiszteltetett meg. — Így tűnnek föl a' franczia-tengerparti Brit-onok is, kiket Procopius Britanniából származtat e helyre, azaz barátok, frigyesek. — Cerat az egyesben, Ceretim a' többesben áll, tisztamagyarosan mondva ki irtim vagy irtóim, ezek lettek másoknak kiirtóik.

7. §.

Az R betű kihagyása következtében egy pár példával szolgálok itt, melly dicső magyar nyelvünk nyo-

mozására vezet vissza. שַׁרְבִּית = schar vagy sarbit;

Sar szó a' keleti nyelvben ezen divat magyar szótul: Ur, származott; S betűvel megelőzve sar támadt belőle, — fejedelmet jelentett, melyből a' hajdani celta, most franczia szó: sire; bit = bot, annyi mint a' német Stab, a' latin és német Scepter, Sceptum, sarbit = fejedelmi vagy uri bot; — sarbitból az r kihagyással lett a' שֶׁבֶט = schebet vagy sebet, a' כ = b P-re változva

= sceb vagy scep, — támadt a' sceptrum szó. — Ezen rövid rajzom erejével bátran lépek vissza hajdani Pannoniánk helynevei magyarítására. — Nagy Magyar-Ország topographiája vagy helyírásában I. könyv II. fejezet Pannoniáról a' VII. §. jelenik meg Scarabantia, Sacarabantia, Scabringa helynév; majd sorvadást kaptam ezen hallatlan szavak olvasásánál; — azonban a' keleti nyelv ovószzerűl használt, 's utba igazított. — A' Scharbitból t. i. a' megtévedt írókezek könnyen alkották a' Scharabantiát, Sacarabantiát, a' Schebethől pedig sceptrumot, mely Csepregre igen helyesen alkalmaztatott, Csepreg tehát győrmegyei helység — sceptrumos vagy fejedelmi lakó vala a' pannonok időszeitében, hasonlóképen a' sebet-től nyerhette nevét a' szombathelyi megyében Septe vagy Söpte helység, és a' Sebetics család név. — Somogyunk kérkedhetik több Sebeticssekkel.

Egy más példa az R betű kihagyásáról. — Heber, Kanaan vagy Fenn nyelven כֶּסֶס = ces = kes. כֶּסֶס = kisse; Syr kaldi nyelvekben כֶּרְסִי = karse, karze כֶּרְסִיָּא = kurzeja, כֶּרְשִׁי = kurzi, trónt jelent, azaz hogy a' trón vagy királyi 's ítélőszék karzósan vagy karral való kiékesítve; eredetikép és rövidebben Karszéket — Karzónak mondhatni; Karzóba ülni, annyi mint fejedeleme-nek, ítélő birónak lenni, (innen a' többesben Karok, Tettes Karok, mely mintegy fejedelmi méltóságot

sugározat a' nagy hivatalra) a' Ces vagy Kés-ből eredhetett a' Cesar nevezet is, azaz tronusi. — A' [Curse, Curseből, a' Curs vagy Csűrsz Scytha vagy Hunn, Filisti vagy Jász, Hungar vagy Magyar király neve, kinek Heves megyében jelenlegis nevezetes az árka, — Csűrsz király árka. — Timon II. k. a' Hunnokról és Hun-avarokról VIII. Fej. 221 és XIII. fej. 255 lap. — Illy keleti szönyömozások után világlanak Attila, Árpád, 's a' t. ezekről Somogy Esettarában — Ciseből létezik Kaszó Somogyban Szobi Pléb. most pusztá; Ptolomaeus után ez lehetett a' Pannon Caesarea, melly Topog. I. k. II. fej. IX-ik §. Tatára magyaráztatott. — A' sebet-nek második szótagjából — bot, érthető a' pannon Bato, Sextus Ruffus Top. I. k. 4 lap. „Bato, pannoniurum rege subacto“ = Bato pannonok királya meggyőzetvén,“ pannoniak birodalmunk alá jöttek“ Bató szó tehát maga királyi hatalmat bélyegez, — innen Bato-szék = Királylak Tolnában, Baté Somogyban. T. Gaal család fényes palotája emlékeztet vissza hajdani fényére. — A' sebetből született Sceptrum szót, latin, görög, német és franczia nyelvek használják. — A' bot szót pedig a' magyar és horvát nyelv tarták fön, bát kralyovszka = királyi bot; a' tót ajak a' többek közt palice kralovszka = királyi pálcza. — A' bot-bol a' német Bothe = követ, királyi hatalommal bíró; ismét a' Bot, Botka, Butka családi nevek értetnek. —

8. §.

Magyar, heber nyelvészeti-tanárok, és történetírók! — Tek. Horvát Istv. ur Rajz. 41 §-ban rátok mennydörögve — szaggatja le előttetek a' Magyar eset-tárok titkos jelenése könyvének néhány lepecsételt kapesait! — merész vagyok én is e' nagy Férfiu nyomdokot követni, és a' hátramaradt zárokat feltörni. —

Jelen munkácskámmal föltárom én tehát a' könyvet 's néhány szóra mutatok, figyelmeteket ez megérdemli, — melyből megértenditek „Kik voltak a' hajdani Pannoniának lakosi, 's mi ajkuak? — Bombárdi Mihály Nagy Magyarország topographusa (topos, görög = tap vagy talp, tap vagy talpalni föld, midőn tapig leiratik valamely hely) a' már többször említett könyvének 11-ik lapján. Ptolomaeus után, Serbium hely nevét mutat jelenkbe, — ugyanezen író Timon és Maginus, Pécsre alkalmazzák; — N. és ft. Szalágyi István, a' pécsi káptalannak egyik tudományos csillaga, ugyan a' pécsi káptalannak egyik historiájában több jeles okkal támogatja; hogy Pécs a' Romaiak időszakában nem Serbium, hanem Sopianá névvel tiszteltetett meg — minden jeles és dicséretessel Sopianát ékesíti föl. — A' nevezett Káptalan historiája könyvének 157, 158 lapjain, legyen ugy! — Mi pedig menjünk a' szójelentésre. A' Serbium szót feljebb nem vihetjük Esdrásnál, I. K. VIII. R. 18 v. olvastatik שֶׁרְבִּיָּה ^{שֶׁרְבִּיָּה} = serebeja vagy serebia, melyből Ptolomaeus ecsete minden észszorítás nélkül Serbiumot festett. — Europa uralkodó nyelveiben u. m. a' latin, görög, német, és sláv beszédben nyomára nem lelhetni, azsiai nyelvre szorulunk tehát a' szójelentés kinyomozására. — A' nevezett Gesen serebija-t = Stamm Gehovara fordította, azaz isteni nemzetség. — Ki hinné, hogy legszebb magyar szó-gyöngy rejlik Serbia alatt. יְהוָה = jóh, az Isten neve, der Gütige. Szerecsen beszédben יוֹהָ = jova, gütig seyn = jóvá lenni. שֶׁרֶב = sorb, serebija = Isten sorából lenni, épen annyi, mint „istenti nemzetség.“ A' joh szóban utóbb a' heberék egy vau vagy vav 1 betűt szurván be, alkották a' Jehova = Isten nevét. — Mi módon jöhetett Serbium Európának Pannon földére? azt a' történet így világosítja föl. — Megrettenvén a' Heberék Nabukonozor

(Nabukadnetzár vagy tar = veszélytől, ésszavartól bukástól megtartatott) dühöngő fegyverétől, töméreken Caspium tenger vidékére költözködtek, — kitelvén a' babiloniai sanyaru fogság ideje, Esdras vagy Ezres, követeket küldött rokonihoz, őket haza idézendő. — Eddo a' Vulgátában; az eredetiben ידד = iddo lévén

a' költözködők főnöke, az Iddo az idézéstől nyerte nevét, melly szerencsétlent is jelent. — Caspion és Caucas (csucsos) közti kies vidék vala. pedig a' Szittyák ázsiai egyik hona; hihető hogy többen a' heberék közül itt is maradtak, és a' Szittyákkal egy nemzetté alakulván, a' szittyá zászlók alá szentelték magokat. — Utóbb a' költözködő Szittyákkal Serebia (finév) is helyet foglalt magának, Pannon földén. — Hol telepedett meg, nehéz föltalálni. — Ptolomaeus és Pli-niustól följegyzett Pannoni helynevek közül létezik ugyan nem kevés, és rájuk akadhatni, Serebiát is az idő-régiség meg nem emészthette egészen, — 's valamint a' Sebet-nek második szótagjából a' Bato-t alkotám ki, úgy a' Serebiának vég szótagja a' Joh vagy Java-ra vezet a' kies balatonmelléki most Jabai pusztára (Endréd. plébániának fiók-egyháza Somogyban) Ez lesz Ptolomaeus Jovia-ja, mellyet nagy Magyarország helyírója 11. lapon a' X. §. a' meg nem magyarázott helyek sorába iktatott; Moró pedig Timonnál így emlékezik róla „in vicinia Silacenarum notat Joviam supra Gustianam“ melly Szil és Geszti helységek táján létezhetett. — Egyik író helyet nem talált, a' másik pedig a' szép Joviát Somogyból ki nem vitte. — Serebia-nak más magyarázatot nem adhatok, mondjatok mások világosbat 's elfogadhatóbbat. — Eddo-tól nyerte nevét Edde Somogyban, a' Francia-honban pedig Eduum, máskép Augustudunum, Iddo-val egy jelentésű, melly Augustusnak idéző vagy ítélő helye lehetett. — Az Eddo vagy Iddo-ból meghosszabítva támadt a' pannoniai Idiminum, mellyet Mo-

ró, Timonnál 30 lap, Szerembe helyez, holott kész somogyi helye: Edde.

9. §.

AUGUSTUDUNUM; alkalmat nyujta, hogy néhány sorba a' dunum-ról értekezzen annál is inkább, mivel Pannoniánkban ily hangzatu nevek fordulnak elő, ugyanint: Cacodunum, Singidunum. — Timon I. K. Pannoniáról 42 lap, Celta (gall francia) vagy görög szónak véli, a' vélemény nem utolsó; — mi az eredetihez folyamodjunk. — Törzs szava דן = dun, דין = din, jövő ideje דין = jadin vagy idin, tudva van pedig, hogy a' ד = d betű Tre is átváltozik, így lesz az idin-ből itin vagy itini, (richten) így érti ezt arab, syr és kaldi nyelv. — Fenicia vagy Fenn beszédben urat jelent, mivel ezé az ítélet דין = adon = Herr, e nyelvből kölcsönözte Móses az Adonai nevet, és isteni méltóságra emelte ő és nemzedéke. Timonnál dunum, hegyet vagy dombot tesz, megengedhető, hogy az ítélettételek emeletesb helyeken tartattak, áttett értelemben a' dunum vagy iteni, dombot jelent. — Jadinból — Jád somogyi helység neveztethetik. — Din — Dinastának adhatott nevet, Dvn — törökül, így pontozva D v n = divan, értetődik.

Adon szónál bátorkodom az olvasó közönséget néhány magyar szavak alkotásával mulatni? — י = vav, a' keleti kiíratban ha hangzó betűvé válik, adonból idvöny áll elő, 's idvöni ige. — Így lettek idvönnyökké — idvözöltekké a' régi időkben az ítéelő urak. — Az n betű i a' keleti nyelvben l re is átmegy, az idvönből — idvelem alakul, — idvölöm ige, idvelem pedig állatos név, a' latin és görög itt fogtak kezét az eredeti magyar nyelvvel, midőn Adon-ból idolum-

ot teremtetek elő. Jelenkor is igazolja ezt, mivel az emberi társaságból az idvönyök, idvelmek, idolumok máiglan sem hiányzanak. — Adon, ismét a' ׀ vav betű hangzásával Adván, Adványost is jelent, t. i. az urak tehetősök lévén adványosságokkal kötelezték le hűségökre a' pórnépet, — nints semmi kétség, hogy dicső eleink a' „dun“ szóban az n-t sel mondván ki, dus szavat hagytak utódaiknak; dus keletiesen pontozva, az Ű-t — V-vel ejtven ki, Dvs = dvs = dives,

ebből ismét a' latin Deus, Deus. — E szerint értetnek tek. Horváth Ist. ur Rajz 52. §. a' magyar Deusok, dú-sok, divesek. — Dvs, divat magyar szónkban részesült a' persa is, midőn istenét jótékonyságáru Dewsnak tisztelé. — Mit mondjak az Indiai, a' Hindostani nyelvről? — hogy ez is megosztá velünk nyelvét, eléggé igazolja a' Brahma-nak csak két szava is „Dewa nagari“ azaz isteni nógatásból, ihlésből származott nyelv; ezt jelenti a' samscrit = sehanskrit = samskredam szó is, mellyről nem sokára többet. — D betű a' keleti nyelvben elváltozik T re is, innen a' görög Theos, de elváltozik Z-re is, mellyből eredt a' görög Zevs = isten; így p. o. a' tabach = dobák = zobach. — Adon, Adonis nevezet alatt ismeretes a' Kanaaniak (kunok) vagy Fennek idvelme, idvönyje; — a' költözködés pannon földünkre is magával hozta, mellynek jelenleg Adony duna melléki, Fehérmegyei díszes mezőváros viseli nevét, talán a' francziaihoni Adun-antium is! — A' Devából a' Czigány Devla.

10. §.

Serbiuntól meg kell különböztetni a' סַרְבִּים = sarabim a' többesben, és sarabot, melly létet adott a' Sarabaitak szerzetének. Föltünnek ezek már Ezekhiel látnoknál II. R. 6 v. kik hitlen és mindent fölfor-

gatóknak bélyegeztetnek. Gesen a' sarabaitákat zabó-
látlan szerzet-felekezetnek, ugyan a' sarabim = sara-
bot szó értelme után festi le. Előtte nem a' szerzet,
hanem a' keleti szójelentés lévén, hogy honnyelvemet
minél fölebb vihessen a' régiségbe, remélem min-
denki megelégszik a' szó magyarosításával, ha a' sa-
rabot szervetőnek fordítom, azaz szert rendet meg-
vető. — Így értette ezt Sz. Benedek is, ki a' Sara-
baitákat, mint a' szerzetes rend harmadik nemét szí-
véből gyűlölte. — Szép időköz — Ezekhiel Kr. Ur.
előtt 580—90 évekkel fogott hivatalához; Sz. Bene-
dek pedig, kit a' tudományok megváltójának méltán ne-
vezhetni, Kr. U. után 529 év tájban lépett föl a' világ
előtt; már Olaszországban ismeretesek voltak a' Sara-
baiták.

11. §.

A' keleti nyelv magyarosításában fészülten foglal-
kozván a' sarabim után, sarbal ötlött eszembe. סַרְבַּל
= sarbal. Daniel 3. R. 21. v. jó elő, a' Vulgátában
braccæ; ismét 94. v. a' 'sidó ifjakról mondatik, hogy
az égő kemenczében sarabarájok meg nem változott.
— Itt az ל = l betű R-re változik, innen a' görög
σαρβαρα = sarabara lépett elő. — Gesen persa nad-
rágnak nevezi, melly harisnyáig ért, 's ez a' valósá-
gos német bugyogó. — Lengyelesen Scharmvari, —
magyar és sláv nyelvben Schalwary, schalavári nadrág.
— Sarabara magyarosan Szárt vagy Szárverő, lábszá-
rig erő ruba; — ne csodálkozzunk tehát a' nyelvza-
varon, midőn a' legérthetőbb 's eredetibb magyar sza-
vakat a' betű-cserék majd érthetlenné tették! — Fri-
sen emlékezem gyerekkorombeli magyar Schalavári
nadrágról, másképp nézett ki mint a' német Schala-
vári. — A' magyar Schalavári — magyar hosszú nad-
rágra huzatott rá, a' Schalavárit inkább ület-nad-

rágnak nevezhetnők, más posztó volt a' nadrág-szár, más az üllete; a' szár-nadrág kék posztó lévén, bizonyosan vörös posztó volt az üllete, melly mintegy fél czombig ért. — A' délczeg nemes ifju feszeség okáért még a' póre gatyára is fölhozta az üllet nadrágot vagy Schalavárit ünnep napokon. — A' Sarbal = sarabarából egy nemzet buvik ki, — Timon II. K. a' Hun és Hunn-avarokról a' XV. feje. a' Slavok és Hunnok dolgairól értekezvén — Soroborokat, a' 274 lap, a' 275 lap Serbulianokat, Serbli-ket és Servi-iket mint slav eredetűeket említ, — a' madarat a' tolláról, a' Serbulianokat öltözetökről ismerjük, a' mi még tán eddig nem tudatott. — Nevezetők szárverő-magyar, sajnos hogy beszédjök messze elfajzott. — Illy Sarabarában lábszártverő pisztó nadrágban csufkodnak jelenleg Svábjaink; undorral pillantok rájok. — Észrevételem ez: a' Sváb nadrágjából lop el és az ingéhez töldja, a' magyar ingvásznából csip el, és a' gatyájához ragasztja, a' Svábnak lábszára meztelen, a' magyarnak hasát majd kordovánná égeti a' nap — Monstrumok.

12. §.

Szeretett magyar eredeti keleti nyelvemért élek és halok, 's hogy néhány szavait honomba hozhas-sam, megfordultam a' persa és indus földön, — — már sietek haza, hogy a' szomszéd őstrokon horvátokat józanabbra birhassam, és isteni nyelvünkkel kibékéltessem, — a' 7-ik §. alatt érintett Curetimekhez szükség vissza térni.

13. §.

A' Keret-el hasonjelentésű a' טַבְּחִים = tabbachim szó is. — Ki gondolná, milly gyönyörű magyar

szó rejlik ebben.?! *Tabachim* a' többesben, טַבַּחִים = *tabach* az egyesben, — a' ט = *t* betű itt elváltozik *d*-re és lesz *doback*, azaz ledobni; az áldozatra szánt állatok ledobásától. — A' ט = *t*, elváltozik *z*-re is, és a' tabach-ból lesz Zabach; — ez tanít meg bennünket TT. Horvát István ur Rajzol. 99 szám alatt fölhozott *Zabuch*-jára, mellynek helyébe Bochárt *Zavolch*-ot irt, — nem hiba, mivel a' *b*, *v*-re is változik, és *l* betűt is csusztatván a' szóba, a' Zabach-ból *Zavolch*-ot fogott tolla, mellyet a' többször tisztelt tudós hazánkfia, ön vallomása szerint, nem értett. — Zabach-ból eredhettek Pannoniánkban *Szabách*, *Szabolch*, *Zobák* pusztá a' pécsi megye Hosszu-hetényi plebániában; és a' Zabák vagy Zobák finevek; Szabás Somogyban. — Dobach-ból Dobsza, a' kegyes Szerzet jószága. — Tabach-ból Tab vagy Tapsony jeles helységek Somogyban. — Zabachra nem kis sugárt vet Király II K. 24 R. 18 v. — Itt olvastatik *Sobochai* (Husztiból való tisztje Dávidnak) az eredetiben סִבְּחֵי = szibuchai, — magyar kimondással Szabbokai, Szabboki, melly ágaival egymásba szövött bokrot jelent. סִבְּךְ = szoback = verflechten = egymásba szövönni, és סִבְּכָה = boka = eine Staude = bokor. Im! mikép ismérte és gyakorlotta a' keleti nyelv a' szórövidítéset. — A' Dobákok királyi testőrök is valának, mint a' Keretimek, kik a' halálos ítéletet végrehajtották.

14. §.

Dávid (Kir. I. K. 27 és 31 R.) a' Filistiek vagy Keretimek városába veszi magát, Saul üldözésétől menekülendő, — kiknek erejével győz, és Karzójába vissza helyezettetik. — Annyira megkedvelte Dávid és az utána való királyok a' Filistieket vagy Keretimeket, hogy belőlök testőröket, gárdát állított föl, megbizván

hűségök- és vitézségökben. — Kir. II. K. 8 R. 18 v-ben a' Keretimek és Feletimek mint külön állásuak említetnek. (Kir. II K. 15 R. 18 v.) Absolon, atyja elleni pártoskodása idejében a' Keretimek, Feletimek és Geták seregei, mint erős hadakozó vitézek, és királyi szolgák említetnek.

15. §.

PHELETI-t (פֶּלֶתִי,) Gesen és Jahn, heber szókönyvirók, *Laufer*, magyarul *futók* — fordították; a szóba *l* szuraván be; az *l* elhagyásával ezen két betű *f* és *t* maradván fön, melyből divat magyar szónk — *fut* — nyeri eredetét. — Sz. Irás magyarázóink a Feletimeket átaljában gyors futóknak értik. Neveztettek ők רָצִים = rotzim-oknak is; — törzs-szó רוּץ = rutz = laufen, azaz: rutzanó, fölrutnant (hevült), elrutnant, elment, elfutott. — Ők a' király kocsiját kísérték, és annak parancsait a' legtávolabbi helyekre sebesen elvitték. Kötelességük hasonló vala a' mostani török Bostandschi-ak és Kapidschikéhez, kik a' Sultán parancsait a' tartományban kihirdetik. — Mivel testőrök is valának a' Feletiek, a' király oldala mellett őrködvén, bátran kiteremthetjük a' Feletiből a' *palota* szót. — Dicső elődink jól értvén keleti nyelvöket, különösen talán Sz. István első királyunk Székes-Fehérvárban és Weszprémben tartván királyi lakát, e' két város közt első Palota nevezetű városba helyhezte Feletimjeit, kik fölváltva tették őrhivatalukat, — idő múlva pheletiből tiszta magyar hangzatu szó „Palota“ kerekedett. — פֶּלֶתִי = a' *h*, lélekző betű kimaradtával, peleti, pályatevőre is értethetik. פֶּלֶט = palat vagy phalat, annyit is tesz, mint a' német *erretten*, — melyből ismét egy új magyar szó támad. A' פֶּ = *p-d*, *v*-re is átmegy,

im! a' *vált, váltó*, szónk. — *Rutz* leszármazása מְרוֹצָה
 = merutza = lauf, honnan a' Morotza családi név;
 Moritzhely puszta a' sz. miklósi; — Moritzfa puszta a'
 tapsonyi plebániában. Könnyen hihető, hogy hajdan
 valamely pannon dinasztának rutzanói tanyázhattak e'
 helyeken. *Mauritius* is latinitva most értetődhetik. —
 Ezen merutzától szükség megkülönböztetni szintén így
 hangzó מְעָרָצָה = maarotza, עָרִץ = aratz, aritz =
 mächtig, stark = erős, hatalmas; — a' עָרִץ = tzade több-
 félekép hangzik, u. m. *s, ts, ts*, sat. Aritz v. eritz = erős,
 ebből a' maaritz, maris, ebből a' magyar *mars*; — aritz
 vagy aris, a' kerat vagy *Cerat*-al összepárosítva lett
 az *aristocrata*, az erősek köttetése. — A' most emli-
 tett Mórítz, Mórítzfa helyeket úgy is lehet érteni, hogy
 itt magyar *mars*-ok vitézkedtek, őrizvén Somogyot.

16. §.

Calmet értelmében ha a' Ceretim a' hazát Cretát,
 és Pheletim a' nemzetet jelentette, ezek beszédjök Fe-
 niczia vagy Fenn (pan) = (kun) vala, vagy ehez
 legközelebb. — Fegyvereik, kéziv vagy kézij (a' פ
 t. i. átmegy *j*-re és viszont, p. o. יָרֵךְ = jezer, arab nyelv-
 ven: vezér, vezir, — az arab, magyar, török, francz
 és horvát ajkuak értik ezt) és hajtó dárdák, Káldi nyelv-
 ven = nyilasok és parittyások, Syr nyelven nemesek és
 katonák.

17. §.

Ha a' Ceretimek testőrök valának, a' Cerat vagy
 Kerat gyökszó adott lételt a' Gárda nevezetnek, a' C
 vagy K, gyakran átmegy G-re, a' *t* pedig *d*-re, így
 pontozva, *kart* vagy *karat* = gárd, gárda = testőr. —
 Ki ebben kétkedik, üsse föl a' francz szótárt, 's föltá-

lálандja jelentését. — Büszkélkedjen a' magyar, hogy a' hajdani Celta, gall most francz nyelv, egy kutfőből nyerték, 's a' **Krát** szóból a' **Gárdas**zót alkották ki, és nálunk úgy mint keletben felséges királyának őrizetére állítja ki Daliás Gárdaját. — **Garde** francz nyelven, németül: Warte, wahren, bewahren, Wache, Wacht, őrt, őtalmazót jelent. — Garde = ein Trabant, ein Hatschier, einer von der Leibwacht. — A' német nyelv a' keleti C vagy K betűt, a' magyar és francz g, w-re változtatta, a' gárdá-ból **Warte**-t főstött, ez nem hiba; emlékezzünk vissza a' hunn századokra; Timon II. K. a' Hunn és Hunnavarokról a' VI. fej. 204 lapon fölhozza, hogy Gorda király, a' Fekete-tengermelléki German Hunnoknak királya vala, nem csoda ha hunn szavaink a' German beszédben kevés változással föltálatatnak; ugyan a' Feketetenger táján mutatkoznak a' Gordyi hegyek, mellyek mintegy őriül szolgáltak az otti lakosoknak, Calmet ért. I. K. 14 lap. — Hallatszik jelenleg is: **Vártára** menni, azaz őrizetre. Megengedhető, hogy Nagy - Várad, somogyi Várda, ezen hunn german szóból vették és tartották fönn nevezetüket. — Már most értem, 's másoknak is képes vagyok megfejtetni, hogy szomszédságomban, **Gárdon**, (hajdan templommal) és **Háts**, most puszták, mit jelentenek; valamelly pannon dinasztának Gárdája és Hatschierjei vagy is, hatós őrei, drabantjai őrködtek itt. — A' Gárda, adott nevet a' szerzetes Gardiánoknak is. — Garde, himnemü, folytatja a' szókönyviró, midőn pedig a' Garda egész test összesereglik, nőnemben áll; ezen összeseregléstől a' magyar **garda** hal, francziáson Gardonnak mondatik, különösen midőn ivik, nagy csoportba áll össze, — igen jól értik ezt a' Tihanyi halászok, kik halőrjeiktől tudósíttatván, **ivik a' garda!** még a' templombul is kitódulnak a' **garda** fogásra.

18. §.

Molnár legrégibb szótárunkban a' Curetes, görögül *Κουρήτες*, Kreta = Creta sziget lakói és Cybele papjai Coribanteseknek is neveztetnek, kiktől Ritter a' Croatakat leszármaztatni igyekezett. — T. Horvát István urnál, a' 124 szám alatt, üstökös magyaroknak hirdettetnek a' Curetesek; — az 50 § az üstökös magyar törvényt „Jus quiritariumnak, vagy örökös vagyom jognak” czimzi. Ezen Quirites görögül *Κυριταρχωμαίος* = romaiak: tehát a' keleti Curetesek Romába is elhatótlak, és tán a' Curitius nevezet alatt ismeretesek a' romai történetekben. — A' c Curetes q-ra lett változásán, Quirites, nem kell főnacadni; a' híres Istvánfi irónk is élt ezen betűcseréssel, midőn, kis horváth = quis horváth, kesztel = questel, kinizsi = quinisinek írja; nem csoda ha — a magyar, *ki*, a' ki = qui, — cherfa = quercus; a' magyar Torkos, (a' tork vagy nyakbavető diszjeltől) *Torquat* lett a' romai nyelvben (az aranyláncz nyakba vetése). Említők már, hogy Creta *Candia* nevet is viselt.

19. §.

Candia neveztetését lehozhatja 1-ör) vagy a' Kerat szóból az *r*, *n*-re változtatással = Kant vagy Kand = Kandia vagy Candia. 2-ör) a' כַּנַּא = Khun-ból, egy *d* betű toldással = Kund = Kandia, kunok lakja. 3-ör) קְנַת = Khenat, chanaanái várostól; a' khenatbeliek vitték-e magukkal Kretába vagy a' kretaiak Chanaanba, nem keresem, magyar jelentésére lévén egyedül szükségem. Gyökszó קְנַה = khana, arab, kaldi, syr és szerezsen nyelvekben, németül: erwerben, besitzen, — nem fejezi-e ki magyar nyelvünk pompásabban ezt? *k* első betű elvágásával marad *hona* vagy *hon*, a' né-

met erwerben, besitzen = örököst, birtokosságot, igazabban honisággal ejthetjük ki; **Khenat** tehát honult, honított, örököst birtok város vala, melyet Josuenek (Mos. 4 k. 32 r. 42 v.) נֶחֱבֶה = **Nobach** (nobe

= bellen = ugatni, magyarul nyivach, nyivok, nyiach, nyiácskóni, — im a' magyar' szó a' hébereknél is) nevű vezére hódított meg. — Ezen khenat-ból nem eredhetett e a' Kant = Kandia elneveztetés? — Móses ezen magyar szónk értelmét igen nagyra méltatá Genes. 4 R. 1 v. „possedi hominem per Deum“ embert nyerék Isten által; — possedi = nyerék — az eredetiben **khaniti** = honítani, honítottam, mi gyöngy kifejezés ez? Embert honítani = nemzeni 's mintegy teremteni. — Elhatott a' Khanat = Candia a' világnak majd minden részeire. — Ebből áll elő a' Candanum pannon város, melyet Timon I k. pann XIII fej. 100 lap. Egerre alkalmaz. — A' költözködés kivitte Ostindiába, melyet eredetikép Bhertechunt (Hübner) a' **berith**ből t. i. a' barátok vagy frigyese, chunt, vagy honjának nevezének. — Candaviában mulatott Pompejus, midőn Macedoniából Apollonia és Dyrrachium városokba telelni ment. Horvát Ist. ur Rajz. 127 §. Így hangzanak **Chendi** Nubiába, és **Canada** Americában. — A' C, vagy K, g-re változván **Gandia**, város spanyol Valenczia tartományban. Tagadhatatlan, hogy a' spanyol. nemzet a' Cananiaktól nem vette volna eredetét, — országának első elneveztetése valósitja ezt. A' Fennek vagy Fenicziek eleve Cananiták valának; megegyeznek ebben történetiróink, Chananei vel phoenices összehasonlítással, elnevezéssel. — Költözködésök alkalmával tőlök megszállott Spanyolország a' Pán szótól, Pania = Spania = Hispania vagy Khaninchenland = kanaani országnak neveztetett. Schütz Világ Hist. I K. 29 és 93 lap, a' költözködő Cretaiak vitték magukkal a' Curetes szót Gandi spanyol tartományba, honnan a' spanyol Corte-

sek — mely nyelvünkben az ország dolgairol tanácskozó **honnagykot** jelenti, — úgy tekinthetők mint annyi Creatorok vagy teremtők, kik a' nemzet boldogságát alkotják. — Somogyunk is ismert illy jótékony Deusokat, Topog. II fej. X §. 11. lap a' meg nem magyarázott helynevek közt föltünik Pannoniában **Certissa** helynév, — mi ez egyéb mint Cortes hely, mely idő haladtával **Kurtos**-sel iratott ki (a' Fajsi Pleb.) Vajha Corteseink méltányos hivataljukat meg ne osztanák az ítéletlen csárma hősökkel, 's a' nagy jelentésű nevezetet ne bitorolnák! — — Megeshetett, hogy a' Cortesek kürttel járkálva hirdették közalgésüket, hogy a' vásárlók, gazdag asztalra, de még a' markukba nyomandó pénzre is készen várják őket. Valóságos Keretiek vagy Keritők, Cortesek vagy Kurtáskodók — házalók. — Még is a' Candiából keletkezett, **Gand**, Gandavum vagy **Gent** Belgiumban. — Cundu = Kund, egy azon vitézek közül, kik Almus fővezér véreeresztéssel tett esküjét megerősítették. (Béla névt. Jegy. VI r.) Innen a' jelenleg létező Kund család. —

20. §.

A' kizűött célhoz kell már közelitnem, 's kik legyenek a' Curetesek fölvilágositanom. Az 1-ső §. említett szótáriró élven Lucanus (Seneca unokája, együtt szenvedtek halált Nerotól) szavaival „Qua maris Hadriaci longas ferit unda Salona — — — illic bellaci confines gente Curetum“. Salona hosszú tengerparti város vala, melyet az adriai vagy hadriai tenger hullámai csapdosnak; itt laktak a' Curetesek, kikben mint hadakozó nemzetben megbizott a' Caesar, t. i. Pompejussal való polgári háborujában. — Salona, ki fogja ezt érteni, ha csak a' keleti nyelv szótárába argus szemekkel nem tekint (Szalounát érthetnők itt). Egyik szó a' másikba ütközik; hogy Daedal tévelyéből kiszárnyaljak, egy másik keleti város fölfűtetésére kell fáradnom.

21. §.

Betsan. Josue 17 .R. 11 16 v. említetik ביתשאן
 = bet-san, kanaani város az ő faluival, rövidebben
 ביתשאן = betsan és ביתסן = besan iratik ki. — Sidó
 József régiségeiben 12 R. 12 v. említi, hogy a' görögök-
 től Σκυτοπολις = Skytopolis, skita (szitya) városnak ne-
 veztetett; — a' *bet* így is iratik ki בית = but, בית
 = bajit = übernachten = éjelezni, meghálni. — Az első
 emberek a' nagy vadságból kivetkezvén, illy *but*, *bajit*-
 okat, azaz: lebuvo, bujó helyeket, but vagy putrikat
 építettek maguknak; melly szót később tisztességesb
 épületeknek, házak, faluk és városoknak kijelentésére
 is használtak. — **San** vagy hosszabban Saanan így
 magyaráztatik: beruhigen, ruhig, glücklich seyn, Ru-
 he, Sicherheit; ezen német kifejezések után mindenki
 eltalálhatja tiszta magyar jelentését: **San**, azaz szűn,
 szűnni; **Betsan** tehát szűnváros. — Gesen philologus,
 még is így folytatja ezen szó jelentést: szerencsés, bol-
 dog, biztos, ennek keblében könnyérműség, szor-
 galmatlanság, melly a' boldog étellel párosul, isten-
 rül való elfeledkezés, kevély pajkos, kedvező dolgok-
 ban kegyetlen. — **Betsan** város Jordán vizénél feküdt,
 hol nyugotrol Arad folyam, keletrül pedig Jabbok vagy
Járbach (magyar és német szóból állott össze = jár
 és Bach vagy patak = járópatak) patak Jordán vizé-
 be szakadt: Sidó József szerint tehát Betsant skiták vagy
 Szityák lakták; hihető, hogy a' Szityák megszűnván
 a' fegyverviseléstől, nevet adtak a' Betsán városnak.
 A' San vagy hosszabban Saanan egy l betű szuratván
 a' szóba, keletkezett שלאנן = Salanan a' Sán-nal egy-
 jelentésű. Im a' Salanan város eredete és tagadhatlan
 rajza, vagy is Szitya város. — A' Curetesek tehát
 Salanan város lakói Szityák valának. — Most a' Szitya
 szó jelentését fogom fölvilágosítani.

22. §.

Szitya. A' Szityák régiségükről, világszerte kiterjedésükről, dicsőségükrül sokat egybe halmoztak már íróink: de mi jelentésü legyen e' szó, — mely nemzetemé is — mind eddig szét nem osztott homály fedi. — Ha kedvesen fogadod szeretett Honom's Nemzetem, kéziratim tömegéből e' kevéssel fogok előlegesen is szolgálni. — A' Szityákat átaljában íróink, Japhettől, Noe fiától, hozzák le, (נֹחַ = *noach*, *noach* = *Ruhe* = *nyugvók*, *nyugvó*, mivel azon időbeli emberek közt ő találtatott igaznak, az Isten boszúálló csapását ő szüntette meg, kiből mintegy nyugalomát találta föl a' Jó, vagy Jehova, — talán innen a' **Novák** nevezet is?) Jeaphet = יֵאֶפֶת, mely csudálatosságot tesz, azaz: a' szót föltagolva, *phet* = főhatóság, nagy, jeles, főhatóság. Arab nyelven אֶפֶת = *aphat*, innen a' magyar *apát* szónk, a' török מֶפֶת = *mophet* vagy pedig *mufti* = főpap; és a' *prophet*, több nyelvbéli szónk; ebből magyarázhatók az Apáti helynevek, melyek nem mindenkor szerzetes apátot ismertetnek velünk, hanem egy magyar Szitya dinastai hely értetik általa. — 'Sidó Jósef a' latin fordításban, a' régiségekről irt könyvében, a' XI Fej. így értekezik: „Magog Japhet második fia, Magog pedig a' tőle nevezett magogákat rendelte, kik a' görögöktől Scytáknak neveztettek; — különösen a' Citákat, Javan (ki Japhet negyedik fia vala) Cethim, az eredetiben כִּתִּים = Citim nevű fiától származtatja, és Cyprus szigetébe, mely magyar szigetnek is nevét viselte, helyhezi a' Cittimeket; — „beszédemnek bizonyosága, folytatja az író, Cyprusban egy város, mely Citius nevét föntartotta, (Citius folyam is) kik görög nevet is adának

neki, Cithimnek mondták, és így ki nem kerülhetni a' Scythii nevet“.

Kivántatik-e ennél világosb historiai adat a' görög Skyta, latin Scita és magyar Szitya eredeti kifejezésre. — 'Sidó Jósef görögül írta jeles historiáját (vajha ezen eredeti könyv kezemnél lenne!) Ruffin latinra fordította, Joullet Robert pedig kitisztogatta, és némely hozzáadásokkal kivilágosította. — Gesen az eredetét így adja elő: $\chi\epsilon\tau\iota\mu\omicron\varsigma$ $\delta\epsilon$ $\chi\epsilon\tau\iota\mu\alpha$, Chetimos által a' nemzetet, Chetima által a' szigetet érti, mely szigetet ($\nu\eta\varsigma\omicron\nu$, a' zsidó נַשְׁזַר = naszat, naszád = evedzős hely, régibb szótárainkban, *nassád*, evedzőket jelent azután Kypros vagy Cyprusnak állítottak ($\kappa\alpha\lambda\upsilon\tau\alpha\varsigma$ = kalite, magyarul állítani) — minden szigetbelieket és tenger mellékieket $\chi\epsilon\tau\iota\mu$ = chetimeknek nevezték a' zsidók. A' latin fordításban Cyprus szigete *Corotiman*nak is mondatik, a' Ceretimektől. Makkabeusok I k. I r. *Macedonia* Chettüm földének mondatik, és Perseus Cetimek királyának. — Midőn Josue diadalmas fegyverét Chanaanba bevitte, Moses IV K. 24 R. 24 v. „hajókon jönnek Olaszországbul = כְּתִיִּם , azaz Citimek. — Nema csoda, ha az örök emlékü 's fáradhatlan Bochart Latiumba is *Ketia* = Ketia várost említ, melynek régibb neve *Κετιον*, Kitii = Citii, *Κητιοι* = Cetii vala. — Herodot a' historiák atyja, ki Krist. ur. előtt 480 évvel előbb élt, a' Scyta szót így írja ki $\Sigma\upsilon\theta\alpha$, Skyta, C betűje nem lévén a' görögnek, *K*-t használt helyette.

Menjünk közelebb a' szónyomozáshoz. Jáhn zsidó szókönyvében a' *Cittim*-nél hivatkozik a' כְּתִיִּם = chatás, és כְּתִיִּת = chatat, egyet jelentő szavakra, ennyit tesz pedig, mint: darabra összeválni, szétverni, ütni, különösen mozsárba összetörni mint az olajt. II. könyv 15 R. 6 v. וּכְתַתּוּ = vecuttetu = et pugnare = kämpfen, azaz: nemzetről nemzetre, város-

rul városra összeütni, verni, rontani, — egy hada-
 kozó, nyughatatlan nemzetnek leírása ez. — Ki nem
 ismer 's ujjal nem mutathat a' dicső Szitya nemzet tu-
 lajdona? ki nem tudja ebből a' *csata* = csata, csa-
 tázás, katat-bul *katona*, divat magyar szót kiteremteni?
 Nem hallatszik-e maiglan a' régiségből lehozva: „meg-
 töröm a' csontodat, mozsárban törlek meg,“ — fenyegető
 szavak ezek, közönségesen az anyáknál, midőn vásott
 gyermekeiket dorgálván mérgükbe ökleiket összeverik.

Ezen $\text{צ} = c$, keményebb hangzatu $\text{ק} = k$ betűre,
 és a' $\text{ח} - t$ *d*-re átváltozván $\text{שקד} =$ khades alakul (cha-
 tás-bol khades = hadas, hadakozás). — Már Ábrahám
 idejében ismertetett e' város, Mos. I k. 14 r. 7 v. Kha-
 des, más neve Misphat. (Gyökszó $\text{שפח} =$ sophet = ité-
 ni, kormányozni, magyarul szövhátós, a' birák = So-
 phetim, vagy szövhátósoknak, rövidebben Szavatos
 mondtak. *Misphat* leszármazott szó — itélő hely =
Misefa, (Zalában a' kapornaki Pleb. fiókegyháza)
 Khades várost Josue 12 r. 22 v. hódította meg. —
 Jáhn philologus a' Chatás szónál hivatkozik a' Khades-
 ből leszármazott *Mikdas* szóra, bet mikdas = szent vá-
 ros, így nevezetett Jeruzsalemnek egy része. — A'
 Szityák adtak ezeknek nevet, mellyből kitűnik, hogy a'
 hadviselés szent dolognak tartatott dicső nemzetünk-
 nél 's eldődinknél, mellyből mintegy mennyei ihléstől
 ingereltetvén világszerte vitték diadalmas fegyvereiket.
 — A' $\text{ק} = k$ átmegy *g*-re is, és szórövidítés után
 $\text{ג} =$ ghad lesz, melly szerencsét, istenséget, könnyü,
 kész, gyors hadsereget jelent; ghad = had, így ne-
 veztetett Jakob főatyának egyik fia is (Mos. I k. 30 r. 11
 v.) Ghad istenséget is jelentvén, igen hihető, hogy a'
 német nyelv ebből kölcsönözte a' Gott = Isten szavát.
 — A' Szityák, mint ama hadas vagy Chatás nem-
 zet, költözködésük alkalmával vitték-e a' szigetekből Ka-

naan földére a' Khades vagy Csatás = hadas szót? vagy pedig a' Kanaan földén mint eredeti honjokba történt polgári csaták 's hadak alkalmával adtak-e nevet a' győzödelmük emlékére alapított városnak? nem keresem.

Khades, a' föld városai közt különböző kiíratokban jelenik meg, t. i. Cadix, Cadiz, Gades, és ezek-től leszármazó más helynevek. Josue győzdelmi után TT. Horv. Ist. Rajz. 34 § a' Kanaaniak Afrikában is keresésnek maguknak menedékhelyt, különösen „Kád-köziek!? (μεθον καδης) — helyesebben a' kanaani Khadesbeliek Tangerig vetődvén, 's ott a' mai Cadixot idővel fölépítették. — **Gades**, augusta urbs Julia gaditana, (Hübnernél) azon nevű szigeten, Tyriusoktól (Fen vagy Kanaani tengerparti város) eredett Spanyolországban; ugyan poenus = pan vagy Fenn nyelven Gadir = גדר = gader is iratik = száraz fal, azaz: száraz fallal vagy gáddal bekerített hely. — Költözködésük alkalmával sem feledkeztek meg Herkules idelműkről; — valamint Tyrusban évenként összesereglenek a' poenok, Herkulesnek még emberi áldozatokkal is kedveskedni; ugyan Gades vagy Cadixben Herkulesük tiszteletére diszes templomot emeltek, kiknél Tyrusi Herculesük olly magos tiszteletben állott, hogy a' várost is per excellentiam Herculesnek nevezék. — Plinius Lib. 36, Cap. 5. „Ad Herculem Poeni omnibus annis humana sacrificaverunt victima“; ad Herculem, itt Tyrus városát kell érteni.

Nagy, Magyaror. Helyirása, Ptolomaeus után IK. a' X §. Pannoniánkban is említ „ad Herculem“, és a' meg nem magyarázott helynevek sorába teszi. Moro Ist. Timonnál I k. Pannoniáról 5 fej. 134 lap valamely Gorsio nevű helyet egynek mond Gorsio-vel Herkules-sel; nagyobb fölvilágosítást érdemlett volna. Bocsásson meg a' tudós világ, ha én Somogyba helyezem. — Ha Balaton tavunknak Somogy, Zala és Weszprém

vármegyék téreire kiágozását megtekintjük, és a' hatalmas hullámoktól csapdosott partokon hajdani kiterjedésének bizonyos nyomait megvizsgáljuk, valóban egy földközi tengert képezett ezen magyar tengerünk. — Azt pedig tagadni, hogy Pannoniánkba költözött poenok, panok, pannonok, keleten megszokott kereskedésüket a' messze kiágazó Balatonon nem folytatták, jellemük ellen követett halálos bűn lenne. — Az alkotó természetnek nyomait vegyük vizsgálat alá: — Ezen magyar tengerünknek Kapos vizével velt összekötését valósítja egy szép völgyvonal, mely Rád, Látvány, Visz, Tur, Vadé, Mocsolád, Répás közt Toponáron alul a' Kaposi hegyekig terjed, 's a' Balatonnak Kapos vizéveli összeköttetését elég bizonyossággal adja elő eme három helynév: a) *Vadé*, וָדֶן = Vadon, folyót és vizen átkelő helyeket tett, honnan a' latin Vadum-i. Ugyanannyit jelentő b) *Mocsolád*, מְצוּלָה = sula = süleni, leszármazás, מְצוּלָה = mesula vagy mecsula = tengeri zaj vagy mélység, süllyedős hely. — Sulából a' latin sajátítá el „*sahum*“ szavát, mely tengert tesz. c) *Répás* = רָפָס = rapasz = רָפָשׁ = rapas, mocsáros és réves hely. — Titeket hivlak három helynevek állításom bebizonyítására: igazolhatók, mit toltam irt, hogy t. i. ezen nyíláson, vízfolyaton, a' világ kereskedő pannonjai evedzettek le Balatonból Kapos vizébe, 's onnét tovább 's a' t. Itt volt a' panok pannoniai Tyr-usa vagy Tur-ja; — Balatonunkra ez szinte úgy nézett, mint a' földközi tengerre Tyrus városa; később erről többet. — Ghad-ból eredhettek, Somogy és Baranyában a' Gadány helységek.

Khades. — Földkerületünk nyugoti részéről térjünk a' keleti tájokra. — Caspi és Fekete tenger közt Caucas (csuocsos, Tsuktsi az északi polusnál, azaz: Csuocsok lakosi, — im mennyire kihatott magyarnyelvünk) bér-

czeinél nem találjuk-e föl Cadusier nemzetséget, Schütz Világ Hist. I K. 298 lap. — Talán a' kanaani Kadesből azon szélvész ragadta ide őket, melly Afrikába és Spanyolországba a' Cadixbelieket.

Cadusa. Édes Szitya nemzetem! ezen egy szóért fáradtam a' Kanaani vagy Fenn-országbol nyugotra, innen keletnek földére, hogy Caspi 's Caucas tájára pannon földünkre költözködött Szitya vitézi 's vezéri nevet veled megismértetvén elhitessem, hogy első 's eredeti szavainkat ezen sz. földről hozhassam be kedves honomba. — **Cadusa**, nem ezen néven tiszteltetett-e Almos herczegünk anyjáról való bátyjának Huleknek Cadusa = Kadósa fia, a' másik Zuard = Zoard.

23. §.

Ezen szavakkali mulatásunk után térjünk vissza ismét a' **Betsan** szóhoz. Betsan vagy Besanbol leghehíbbben eredtethetjük a' **Bisseni** nemzetet. — Betsanbol vagy Besan kanaani városbol költözködött Szityákat Afrika is lakosinak fogadta. TT. Horv. Istv. ur. Rajz. 28 §. Afrikába is kiterjeszkedtek, hol **Abissinia** országnak adtak nevet, lakhelyök volt Nubia és Abissinia, hol ma is a' magyaroknak, Kunoknak, vagy Bissenusoknak hazáját föltalálhatni Afrika abroszán, rövidebben **Bessi**.

E' távoli földtájrról szállítsuk be Pannon földünkre. Béla kir. névt. Jegy, LVII r. Zolta vezérünk a' Mosoni Fertőn túl nem kevés Bissenusokat helyezett, TT. Horv. Istv. ur. 74 §. Rába közé és Órségbe szállítja őket. — Robert weszprémi püspök és a' sz. Mártoni Fő-Apát Uriás (uros = orcz) közt a' tized eránt támadt szünetleni háborgatásban és be nem szolgáltatásban a' Bissenek nem kevés részt vettek, kiket III Incze pápa Lateranumban 1212 évben kiadott Bullája erejével kinszerített, hogy a' királyi nyilasok és **bissenek** a' ti-

zedet épen beszolgálják. Róka weszprémi püspök élete 94—95 lap.

Az emberi emlékezetből kiirthatlan BIRÓ Márton weszprémi püspök szótana = szájtán vagy traditio után irom: büszkén és dicsekedve mondá sokszor „ego sum de gente Bissenorum“ — hogy a' Bissenek nemzetségéből való ő. Csalóközi Padán helységbeli születésü vala a' nagy Férfiu.

Említők följebb, hogy a' Sem nemzetségből is a' Heberék közül tömérdeken a' Caspi tenger vidékére kiköltöztek. — Azon időbeli nevek közt föltalálható ezen finév is קֶלִיָּה = kelaja, ipse est קֶלִיָּה = kelita (I. Ezras X: 23) latinul *coalitio*, magyarul összeállott, közé állott vagy gyült, Kelaja = álló vagy gyülő; Kelita görögül is Κελτική = Keltike, rövidítve *Celta*, most francia; Kelita finévtől-e, vagy csak a' közbeszédből — összeállani — kölcsönözte a' francia nemzet első eredeti neveztetését *Celta*, itt nem vitatom: elég az, hogy ők a' Szityákkal együtt kiköltöztek, összeállottak. — A' Kelaja vagy Chelaja szó nevet adhatott Csaló-köznek, kelita pedig Celta, Coletanak, (Timon I k. Pann. XIII fej. 104 lap) Coletiani nemzetnek, kiket hibásan ezen jeles írónk Slávajkuaknak vélt. — Kollát-szeg vagy Celiták, Celták széke, Zalában a' Mura vize mellett. — Chelaja a' chel, czel, czeli; Kelita pedig Koltai elneveztetéseknek nyitott utat. — *Paddán* = פֶּדָן = Feld, Wüste, Ebene = mező. Syr nyelven. (Ezras I K. 2 R. 44 v. olvashatni *Phadon* finevet is) Csalóközi Padán úgy jön ki, mint Celták földje, kik a' Bissenekkel egy nemzetet tettek. Insula Cituorum = Csalóköz, Citák, Szityák szigete.

Besan-bol lehozható Bézsán családi nevezet. Gondolnók hogy francia szó ez; igen is a' Celta nemzetül, a' Bisse n vagy Besan-bol lehozva. Illy hangzatu

Burgundiában a' Francziában **Besancon** = Vesuntium = Visontium, Bisantium, bizonyosan a' Bissenek = Besánok honja 's városa. Pannoniánkban nem olvastatnak-e hasonló helynevek? — Nagy Magy. Or. Helyírásában I k. IX § föltűnik **Bassiana**, Mitroviczre magyaráztatott; Visontium pedig a' VIII § felső Pannónia városi közül egy, és hely nem találtatott neki. — Nem vágnak-e ezen helynevek helyesen össze; és ugyan **Bassiana**, **Besenyő**, Visontium pedig **Visonta** csákányi fűrabeli helynevekkel? — A' Franczokban **Besancon** és Visontium ugyanazon egy, semmi hiba, mivel a' **b**. átváltozik **v**-re, és így a' besan-ból **vesan** vagy **vison** lesz; Somogyban mindkét kiejtéssel mint különböző helységek állanak elő, — a' bissenek vagy **besanok** = Skyták lakhelye. Innen a' 'Bessenyei' család név. — **Bassiana**, Mitroviczre magyaráztatásán sem kell fönakadnunk; ezennel meglátandjuk, hogy ugyanegyet jelentenek.

24. §.

A' Betsan vagy Besan föltagolására tegyünk egy szerenesés lépést. Bet vagy Be, elvágatván, **san** vagy **szün** marad fön, mellyből **a**) a' német, nyelv die **Sonne** alkotó ki, a' csillagászti tán szerint egy álló vagy szünő égi test a' mi naporszáágunkban; Sontag = szün-nap, vagyis a' napnak — Sonne-tag — tagoltatása. **b**) A' horvát ajak a' szün-ből **suncze** = nap, állított elő. **c**) A' keleti nyelv még jobban megrövidítvén a' San szót, az **S** betűt is elhagyván **ŋ** = On = nap, állott elő, ebből a' magyar-Űn, Űni, Űnnep (Üdnap?) Mos. I K. 41 R. 44 v. **ŋ** **ŋ** = Cohen on, On-nak vagy napnak Cohenje = főpapja. (Somogyban **Kohány** Rinya Sz. Király mellett és Kohányi név). A' magyar az Űn-nep-től az Űn-t is elvágta, 's lett a' **nap** szava, napolni = nyugodni, Űn-nepelni. **d**) A' Salanan rövidítve Sal,

Sol, melyből a' latin Sol = nap, a' slav pedig Slun-tze = nap alkották ki. — A' magyar a' Sol-tul az s-et elvágta, s eredt az *ül, üleni* szava. e) A' görög az ül-ből ἥλιος = elios = üllös, teremtet; *elios* vagy heliopolis = napváros, vagy üllös, állós. f) Az *n* és *l* betűk a' keleti nyelv tulajdona szerint átváltoznak *m*-re, lesz a' son és sol-bol *som, sama*, mely magosságot jelent; *semes*, arab, kaldi és syr nyelvekben annyi mint Sonne = nap, bet-semes = napváros, Kanaán földén, feküdt Jeruzsalem délnyugati részén. Calmet abrossza szerint, ki is Értek. I k. 638 lap említi, hogy a' kanaániak a' viznek nagy szükében lévén a' naphoz emelték kezeiket, ezt tartván az Ég kormányzójának és *Beel samen'* tisztelék, azaz Ég urának. Moses is elfogadta e' szót, és sz. könyvébe beigtatta, a' latin pedig *sum-musra* használta. Pannon földünknek is egy része, Somogy, mutathatja keblében e' szavakat, és kérkedhetik első költőzködőivel, Kanaan vagy Feneczia = Fenn hajdani lakosival. — Ugyan is nem léteznek-e maiglan is: Som, Semes, pusztá Szemes? ismét Somogyvár, mely sz. László királyunk egy hitlevelében Sumich-nak, és „nobilissima urbium terrae“ mondatik; — Sumich annyit jelent a' keleti nyelvben mint Semes; a' Sumich-bol termett utóbb Somogy, és *vár* adatván hozzá, lett az említett helynek neve, melyről a' maga helyén többet (ismét Som = nap, és megy = napmegyeje).

A' syriek sem akarván a' nap-tisztelésben hátramaradni *Adad* név alatt tisztelkedtek neki; *adad*, Calmet I k. 85 lap = unus solus = edgy-edgy, melyből eredt *n* betű becsusztatással *adand*, Ptolomaeus *aud-antoniuma*, melynek Topog. 9 lap. szerint eddig helye nem találtatott föl. Somogy tehát eredetikép nap tiszteletére szentelt megye vala.

A' szün = san-ból könnyen kialkotható ezen magyar szónk: *szent*, napot meg*szentelni* = megüllen.

A' latinnál a' *sanctus*, a' francziánál *saint* = szent. A sláv beszédben különféle kiíratokban jelenik meg, úgy-mint: *svat*, *svet*, *svent*, *svont*, *sund*, a' mint ezt a' Svatoplug, Sventopulch, Zventobald, Zundibolch sláv fejedelmek elneveztetése igazolja a' történetekben. — Értsük most Somogynak egyik régi helynevét, *pons mansvatianus*, mely a' Top. X § 11 lap ismételten helyü vala. Moro, Timonnál 33 lap, Kaposvárra alkalmaztatá; dicséret a' régiségben buvárkodó férfinak, hogy Somogybul ki nem vitte, ő csak a' helyet hibázta el. Mansvát, nem Mindszent-é ez? most pusztá a' Mihálydi plebániában.

25. §.

Magyar esettárunk bizonyosb fölvilágosítására, 's az eddigi értekezésnek egybe szerkeztésére még e' következőket:

1-ör) Még a' görög írók a' Cita nemzetségi nevet s betűvel nem előzték meg; még Herodót tolla nem fogott *Σκυθα* = Skyta szót, midőn Citáink, nevökről a' Cita szigetnek (*insula Cituorum*) és Cetius hegy vidékének urai lettek, egy testületet tévén a' Chalo = Csaló vagy Celta nemzettel. — Most érthető, mért nevezte Ptolomaeus Top. I k. 2 fej. Pannoniáról 2 § 5 l. Cetius hegyet, *mons solis* = nap hegyének, azaz Citák hegye, hol a' sol, a' főlebb mondottak után a' nap üdvöltetett. Így hangzik *Sól* helység Weszprém mellett keletről, dicső sz. István királyunk mulatóhelye, hol a' weszprémi püspöki jószág alapító-levelét 1009-ben megerősítette; most a' zirczi apátságé. *Sil* vagy *Ssil* Somogyban naptisztelő helyek; — a' Cita-ból érthető Kató-kut Kaposváron alul, azaz Cita kut. — Tán a' romai Kátók is?!

2-or) *San* tudatja velünk azt, midőn az Avarok történetíróinktól *Scheu Schen* maradékinak neveztetnek,

azaz: Schen שֶׁחַן = sac vagy sahh = König vagy király, és Sēhen vagy San = szitya, avarok *scheu schenek* vagy szitya fejedelmek, san = szittya, vagy is hogy az avarok szitya nemzedékek.

3-or) Az indiai nyelv is, melly Samscrit, Sanscrit, Samscredam iratik ki, a' valóságos San vagy szitya nyelv; szent, vagy mennyei nyelv; a' *san* és *crit*, azaz: *a*) az egyesült szitya és ceret (ceretimek) nyelve. *b*) vagy pedig a' Crit, ezen szótól קֶרֶת = keret, melly várost jelent a' *bekerítéstől*; San-crit, azaz: Szent, mennyei-városi nyelv; Jeruzsalem-et is szoktuk mennyei városnak nevezni (coelestis urbs Jerusalem): így történhetett ez az indus szityáknál is. *c*) A' természeti 's állati hangoktól is több szót kölcsönözvén az emberek, többek közt קָרָא = kara, káráni, karicsálni = összehíni: „kara Jehova“ = hívá vagy nevezé Jehova; ezen kara-ból is eredhetett a' *krit*, san-crit, szent vagy mennyei hivatás nyelv. *d*) A' *kerat* szó keletiesen *karta* is iratik; innen *Chartago* (per eminentiam) = város; — Keret vagy Karád, Somogyban püspöki város, urodalom feje. — A' sláv nyelv a' *k*-t *g*-vel ejtvén ki, grad = város, termett nyelvében. A' kara = hívá, innen eredhetett *Karácson* ünnepi név, melly a' világváltó Isten által lett öszvehivatását jelenti az emberi nemzetnek. Ide hivatkozik Jézus is (Sz. Máté 23 R. 37 v.) midőn magát a' tikhoz hasonlítja, melly az ő csirkéit a' veszedelemtől szárnyai alá hívja, összekárálja; (nem a' Gratian szótól). A' *karaból* ismét a' Karányi családi név. *e*) Sam crit = magosságból került mennyei nyelv.

4-er) *Mitra, Mitras*. Bolla I k. 39 lap. Persa valásban Mitra, főisteni lélek. Schütz Világ-Hist. I k. 342 lap, *mitra* által nap, hold, föld, tűz, víz, lég, a' természet hatás ereje értetik. — Molnár szókönyvében: *a*) nap, *b*) főpap tiszteltetett a' Mitrás által. — Slavo-

nai Mitrovicz napvárost jelent, hol a' nap üdvöltetett mint a' somogyi Bessenyőben. — Költözködő Szityáink hozták e' nevet ide, 's divat-szónak kellett lenni honi nyelvünkben is, mint a' perzsa beszédben. Ha TT. Horvát István úr, Rajz. 112 § tanuadásában Mithras érkezett Erdélybe, miért nem hozhatnók beljebb is honunkba. — Ha Mitras főpapot is jelent, kinek, mint a' fényében ragyogó napnak, tündökleni sz. kötelességében állott: nem látom okát mért nem élhetnének Mitras kifejezéssel mi is úgy, mint a' görög az Episcopus-ból lett *püspök* szóval. — Mitra = püspökisüveg, rövidebben kimondhatjuk ezután Mitra-val e' fényes papi főség fejkességét.

A' természet nagy mester lévén, műveit utánozni az emberek kezeibe adta. — Ha a' nemzeti, családi czimerben egyszarvu állatok, pegasusok iktattatnak: minden guny nélkül föltehetni, hogy a' Mitra idomzata valóságosan némely szárnyasok ék, diszbúbjaitól, taréjától szállott az emberek fejére, és a' *tar, taraj*, taréból *mitra, tiara* szót fogott az eszes kéz, — értem ezt Molnár szókönyvében a' Mitra szónál tett értelemről. — De a' naptól sem tagadhatjuk meg teljességgel, hogy fény-testéből holdra, földre, légre és csillagokra elható sugárai nem mind annyi *tiárák*, mitrák e? — Bessenyő helynév lehozható Baschina horvát szóból is, melly örökséget jelent, azaz: ősi, beősi, vagyis az ősi örökségbe beősi, — szép magyar szó, — beöröküni, öröködni; a' Horvát a' *beősi* szót rövidebben ejtvén ki, *baschina*-t kurtított magyar szónkból.

26. §.

Dicső elődink, Hunnoknak öröklemezetű királyi! — Ti bizonyítsátok állításom valóságát, nemde szerttetek Ti is Schem = Sem czimmal tiszteltetni! mi-

dön magatokat Schem-li-ko-Tanjou, a' magosság vagy égfiának hivattátok. Bolla I k. 236 lap. *Sem*, kanaani szó, de a' Chunok vagy Hunnok is éltek e' ki-mondattal. Chun város Calmet földképe szerint feküdt Soba tartomány éjszaki táján, — itt volt a' Chunoknak vagy Hunnoknak eredeti honjok; midőn a' historiában „Chuni ad pontum“ Feketetenger mellett említettnek, Timon I k. 102 lap. úgy kell érteni, hogy első fész-kökböli kiköltözködésök után, pontus-melléki tartomány-ban telepedtek meg 's azt honjokká tévék. — *Sem* = *Ég* = Isten, azt is igazolja, hogy a' Kunok egyajkuak valának a' Kanaaniakkal, vagy ugyanazon egy nemzetet tettek. (Chun, rövidítve a' Chanaanbol.)

Tanjou. Tudva van, hogy az $\psi = s$ betű $\eta = t$ -vel cseréltetik föl, és a' San-ból Tan-lesz, p. o. שָׁנָר = *sabar*; kald és syr nyelven תָּבֹר = tábor, magyar és sláv nyelven is Tábor 's a' t. A' San és Tan egy jelentésűek, azaz, magos vagy ég. *Jou*: az *J*, *v* és *f* hangzatu is, Jou tehát Viu vagy fiu-t tesz, 's így a' Tanjou vagy csak Tanjo = égfi, mennyfi, melly kiirattal nevezettek hun fejedelmeink. — Ha Kunaink saját kezeikkel irták volna ki mindig neveiket 's szavaikat: nem vesződnénk most, nyelvünkben járatlan 's idegen ajku 's botorkáló írók tollhibáival. — Probálnók csak nyelvünkben járatlan sváb vagy tóttal valami magyar nevet kiiradni: neveltünkben földhöz vernők magunkat, mi monstrum szayakat szülnének tollaik. — Sváb képeken olvashatni S. Bederrus, Petrus helyett; Barbarát pedig Parparával írja ki. Illy megvesztegetést szenvedtek a' legtisztább hangzatu magyar nevek 's nevezetek cseh, német és olasz írók ecseteik miatt.

Tan minden kétségkívül alkalmat adott az *Isten* szó kifejezésére. — Valamint a' pan-ból span, ispán, hispan alakult; így a' Tan elibe is, *is* iratván, a' magyar ajkon az *Isten*' neve hangzott. — Még is אִישׁ

= **is** = (ein Mann = flu) hős, — mivel az **ן**, H-ra változik, erőtetés nélkül **ישן** = **is**, Hősnek mondhatjuk. — Kedves Nemzetem! Valahányszor ájtatosan hangzik az Isten szó ajkidrul, mindannyiszor Istenfiának nevezd magad! Ismét **ישן** = es = tűz, **יששן** = eses, **יששן** = hiteses = németül: stark seyn, sich als Mann betragen = izzós, tüzes, azaz: a' hősnek erősnek, tüzesnek kell lenni, mint a' tűz mindent megemésztőnek. — **ישן** = ische = áldozat, tűz, bűn, öröm és eledel áldozat; a' jelkenyér áldozata maga is „ische jehova“ jehova áldozatának mondatott. Ezen rajzban, **Isten**, annyit jelent, mint a' kinek tűzzel áldoznak; ez nyújthatott alkalmat azon véleményre, hogy a' Szityák tűzimádók valának. Ische Jehova = kenyér-áldozat, — Melchidsedeh Salemi (Jerusalemi) király, magosságbelinek papja, Abrahám időszakában Kanaan = kunföldén tett ily kenyér-áldozatot. Ne állittassam szabadelvűnek 's tán hitemet gunyolónak, ha az ische-ből származtatom a' Mise szót. — Még egy példa az **is** szótagról: **חלה** = chola, ige-szó, **תחלה** = tichela = tökély, ebből a' latin **schola**, több nyelven is így hangzik, a' magyar pedig az ő Iskoláját állítá elő, lehet érteni, hogy iskola, a' hősök vagy fiuk tökéletesítésének helye.

Ezen szavak rajzolatánál még lelkem is örömbé remeg, 's magamat az Immaus hegy melléki Szityákkal beszélni 's mulatni képezem. Bővebb tapasztalás kedvéért nem tiltom fáradságomat, pipámmal, terhes gondjaim fellegét szétoszlató társommal, a' szomszéd Indus földre beutazni. — Miről ismerhetőbb a' nyelv, a' nemzet, mint az ő Istenéről? — Hallám, hogy Brahma, Wischnu, és Schiva szókkal nevezik istenüket. Oh itt megint mennyire örültem, midőn az Indus földön is Szityiában és magyar Pannoniában lelém magamat. **Brahma** = der Schöpfer, teremtő: Brahma más kut-

főből nem eredhetett, mint a' **ברא** = bara szóbol = *condere gentem* = nemzetet alkotni, teremteni, polgári értelemben. Dicső Pannoniánkban is a' Báró, nagy méltóságuk hivataluk a' Bárók, Ország Bárói, a' nemzet alkotói!! A' *bara* szót Moses is elsajátította, és teremő erőt tulajdonita neki „bara elohim“ = teremő az Isten.

Wischnu = der Erhalter = Conservator. Nem rejtett szó ez, eléggé kifejezi a' Viseni, gondot viseni. — Viseni, rövidítve Vissni, Vissnu, Vissnok = gondviselő. Bollánál I k. 44 lap Vistnous, Visnoch; — már helyesebben és rövidebben a' Conservatort ki nem fejezhetjük, mint Visnu vagy Visnok szóval. Bolla Vistnous-ából, **Vistno**, ismét a' magyar **Isten** szót kite remthetni. — Elhiszem, hogy a' **Visnok**, megtartó, gondviselő isteni név jelentette a' Wedans istenséget is, azaz, Védő az Indusoknál is.

Schiva, der Zerstörer = széttörő, pusztító; nem ezt teszi-e divat magyar szónk **sivatag**? **Siva**, ki sivataggal pusztítással forgat föl mindent.

Mind ezen istenségek tűz-tisztelettel idveltettek, melyet indus nyelven **Aghini** szóval fejeztek ki; nem a' legtisztább magyar szó-e ez? **égni**! melyből a' latin az ő **ignis**-ét, franczia **ignition**, **ignee**, horvát **ogeny** szavaikat alkották. A' sláv azonban **ohen**-jével és a' német a' **Feuer**-jével igen messze távoztak.

Midőn az indus Szitya megtartó Istenét, gondviselőjét, Visnu nevezet alatt tisztelē, a' pannon Szitya Visnye kiejtéssel hódola neki. — **Visnye**, alsó, felső Visnye helynevek a' Kadarkuti plebániában, hol a' „megtartó“, Védő (az indusoknál: Wedan) Istennek tisztelkedtek. — Innen a' Visnyei családi nevezet.

Szónyomozásomat támogatni látszik a' horvát nyelv is, mely **Visnyi** szavával, latinul Celsus, celsissimus-t, superiorf jelent. (Celsus = kelsus, kélős, előkelős;

celsissimus = kelsissimus, kelősös) a' Visnunak méltóságához illő czimnevezet. — A' *Viss* indus szóval ennyire jöven, vessük meg egymagyar városnak alapját: *Vissegrad* = superior arx, mivel árkokkal sánczokkal erősítettek meg az illy helyek. A' latin az *árok*-ból *arx*-ot faragott *ár* beárkolt helytől. Superior visse = fősz, a' divat betű hangzatok után a' fősből *Visse* lett, melly betűcserét a' sláv nyelv tulajdonította el magának. — A' fősz, besz, bensz városok legnagyobb biztosítást adván az embereknek, méltán *gondviselő* vagy rövidebben *Vissegrad*nak mondathattak.

27. §.

Illyria földképén futtatván szemeimet: *Catara*, *Cattara* tengerparti helynév tűnt föl előttem; igen érdekes, eredetét kikeresni magyar esettárunk fölvilágosítására. — Calmet II k. 376 lapon erről így értekezik: „*Hethalon* vagy *Chetalon* a' földközi tengernél, az ígért földének első és elhatározó városa, melly *Cathera*-nak is mondatik; gyökszó חַתָּל = chatal, leszármazott szó pedig חַתּוּלָה = chatula, vagy chatala; *chatal* magyarul chötél, kötelőzést, köttetést jelent. Az ח = l betű átmegy *r*-re, a' chatal-ból *chatar* lesz. 'Sidó József könyveihez ragasztott könyvnek szerzője hol vette? nem keresem, hanem csak tudományos kutatását magasztalom, — a' Szityák országáról értekezvén, említ „Hungari Chatelani“ nemzetet, 's ezt *Cathaloni* nevezet alatt Spanyolországba is beplántálja. Jelenleg nem léteznek-e *Catalonia* spanyol hercegség és *Cataroya* város Valentia Spanyolhonban? Katal, Katar, Katalin, Katharin kiirat után világszerte tömérdekek a' helynevek. — Nem fárasztom olvasóimat többel, elégedjünk meg csak e' kettővel: Ugyanazon Cathalok vagy Catharok, kik Caucasus hegyeinél telepedtek meg, *Katharinograd*

= Katharok vára; orosz nyelven *Ekaterinograd*, (valóságos nyelvzavar Hübner János lexiconja szerint.) — Ezeknek más felekezete az Albaniai partokon Illyriának szélső városát (most Dalmatiához tartozik) építették. — Nem a' Chatár-bol származtatható-e a' Csatár szó és helynév, mely honunkban sokfelé létezik. A' *Csatár* szó Fuxhoffer Monasteriologiájában *Chibari, Chitari, Katar*i kiiratokkal jelenik meg. Nem kétlem, hogy Csötörtök szavunk is nem ebből származott-e? *Chatela* tengerparti város, nem szinte messze esett Chun várostól a' keleti földön, bizonyosan együkköttesben kellett lenni e' városoknak, és a' Chunok adhattak a' Chatela mint szövetséges városnak nevet, mely egybeköttestől a' Chatat-bol *Chatar*, a' Chatarbol pedig *Csötörtök* hangzott a' hun, szitya és magyar ajkakon; ezen egybeköttesüknek napját aztán Csötörtöknek mondták. Valósítja ezt Csalóközi *Csötörtök* nevű hely, mely legősiebbnek tartatik e szigetben, még a' Citák idejében kellett épülnie. — Ezen rajzom igazságára szolgáljon a' hét egyik napneve: *Kedd*, rövidítve קֶדֶם = Kedemből, mely keletet kezdetet, jelent. A' szityáknál bizonyosan ez volt az első nap, melytől a' hétnek egyik napjait számlálni kezdték, — keddtől csötörtök csak harmadik nap, nem pedig a' sláv nyelv szerint Chetertü = negyedik. — Arrias író a' Dabiri (Kanaan-földi város) iskoláról azt jegyzi, hogy a' világban ez volt az első iskola; mit Noe főatyától hallottak gyermekei 's unokái, utóbb ezen iskolában tanitattak meg arra maradékaik. A' *Kedem* szó jelentésnél ki nem hiheti azt, hogy napországunknak gépét, nem Kedden hozta-e mozgásba Jehova, melyben lett kelete és kezdete világunknak, 's a' t. Spanyol *Cataloniának* fő városa *Barcellona*, azaz: hegyeken, bérceken fekvő város, — keleti szó ez, a' *Bari* örmény hegyről kölcsönözöttetett ez, honnét Somogyban Kis-Bár, Nagy-Bár

szomszédságomban, és a' Kéthelyi szőlőhegyeknek egy része Bari hegy, azaz, bércezes helyek, honnét ismét a' horvát Bér-do, és a' német Berg. — Catar = Csatár igazit el bennünket azon ősz szitya nemzet megismerésére, kik Topog. XI §. 13 lap *Catari* kiirattal jelennek meg.

Horvát Barátink, Frigyesek! legyetek a' Cataloni chatári Hungarokkal együkköttetésben, legyetek velök egy ajkuak! —

28. §.

Nagy, Magyaror. helyirásában II. k. X §. 36 lap a' *Horvát* szónál megsajdítottam, hogy Ritter Pál horvát történetiró és főesperes után, a' Corybantesektől is igyekeztek leszármaztatni a' Horvátokat, az igyekezet szent és dicséretes, lássuk tehát ha — — —?

Coribantes. Emlitők hogy a' Croaták a' Corybantesektől kívánják magokat leszármaztatni, — ez is szép bár valósuljon! — Calmet Értek. I k. 638 lap a' Fennek vagy Kanaaniak idvelműkről értekezvén, *Cabyri*-ket vagy *Corybantes*-eket említ. Bolla I k. 38 lap 5 §ban azt adja föl, hogy a' Fennek legrégibb istenei a' *Cabyri* valának. — Nem hiszem, hogy a' sűrű homályból tiszta fényre hozatni ezt mindenki ne ohajtaná?! — Nem tapogatva, hanem észgyőzőkép a' *Cabir* szó eredetét következőkép világosítom föl: gyökszó חֲבַר =

Chobar, németül *banden*, *bannen*, *saubern*, magyarul összefüggést, bájolást, igézést jelent, mellyet nem az esztelenektől, hanem a' tudálékosoktól lehet várni, — a' nyelvzavar után nyerhette ez keletkezését, midőn az emberek világszerte eloszolván, Chamnak Chanaantól származott gyermekei, hogy mind magukat összefüggésben tarthassák, de másokat is társulatjukba nyerhessenek, némi szemfényvesztői tüneményeket ko-

hottak ki, mellyek erejével a' vadságból embertársai-
kat kiemelvén — szelidekké képezték. A' történet ha-
sonló tényeket is említ a' vad nemzetek szelidítése 's
térítésében. — A' Chabar-ból mint törzs-szóbol szü-
lettek a' *Cabirik*, — megérdemlették, hogy megkü-
lönböztetett tisztelettel viseltessenek irántuk. חֲבֵרֹן

=Chebron vagy Hebron városa vala anyaladjuk a' Ca-
biriknek. — Im így keletkeztek a' földi, az emberi is-
tenek; így téved meg az okos is, midőn az írók za-
vartjából meríti tudományát, a' legtisztább forrást pe-
dig, mellyből szomját lecsillapíthatná, elmellőzi. —
*Chabár*bol létez ezen szép magyar szavunk *Cháb*, vagy
Csáb = tántorító szépség, — keletiesen Chabar = Csá-
bár = csábító, kábitó, vagy a' mint mondatik, kádár
bodnár, futár: úgy visszavívén a' *csábító* szavunkat
szép eredetiségére, bizvást élhetünk *Csábár* kifejezés-
sel, mellyből a' német *Zauber* szavát teremtette. A'
Cabirek tehát vagy *Corybantesek*, Kanaaniak vagy Fen-
nek, és ezek képezőik valának.

A' főlebb tisztelettel említett Bolla, a' mondott
czikben a' Fennek isteneit hozván föl, a' hajók Istenét
Paraeci kifejezéssel czimzi. — A' Fennek vagy Feni-
ciusok historiájának tudománya vezet itt az igaz ös-
vényre, és a' *Paraeci* szó jelentésére. — Nem a'
Fennek voltak-e a' tengereknek és vizeknek urai? nem
ezek lobogtattak-e vitorlákat az akkor ismert világ
minden tengerein? — a' *Paraeci* szó tehát mást nem
jelent, mint azon ős Fenn rokonoktól lehozott *Barka*
szavunkat, mellyet az írók tolla hibásan és betűváltozás
által *Parac*, *Park* festett; *Pareci* tehát azt tudatja ve-
lünk, hogy a' Fennek bárkások valának, azaz hajó-
sok; kik méltó tiszteletben tartatnak mint annyi Admi-
rálok a' történetek könyveiben. — Mosesnél Noe
bárkája תִּבְתַּת = thebat-nak mondatik, azaz: tó-ház, a'
but vagy *bait* = ház-tól nevezve. — A' *Bárka* szót a'

horvát, francia ajk is a' magyarral egyformán ejti ki, a' latin az első *b* betűt elvágta, 's *Arca*-t irt helyette, a' német *Arke* és *Barke*-vel fejezi ki magyar bárkáinkat. Im a' Fennek bárka Istenei.

29. §.

Sarmaták. Az írók ecsetjein Sarmat és Sauromat kiíráttal jelennek meg. — Még eddig minden történetírók földgömbünk benépesedését Moses I k. X részében fölhozott nemzetségi nevektől hozzák le: én sem folyamodhatom kielégítőbb kútfőhöz, mint a' most nevezett könyvnek ezen fejezetéhez; a' 21ik vben *Sem* nemzetségbeliek sorát kezdvén írni, a' 25 vben említi: Hebernek (עֶבֶר = eber vagy ever, ez volt az egyik Abar vagy avar, melly szó általában vizen való átverődést jelent) születék két fia; egyiknek neve *Faleg*, mivel ennek napjaiban történt a' földnek megoszlása; — testvérének neve pedig *Jektan*. — a) *Faleg* vagy פֶּלֶג = feleg vagy felezni, osztani, válni, mivel azon időben, mellyben született, vagy az emberi nemzetnek nagy széteszlása, elválása történt; vagy a' földnek hatalmas megrázódása által némely szigetek a' száraz földtől elszakadtak, elváltak, mint Amerika Asiától. — *Faleg* szó igen közel jár jelenleg is divatozó magyar szavunkhoz, *feles*, felezni = osztani. b) פֶּלֶג = feleg = németül Bach = patak, igen kényünkre kifejezi ezen keleti szót magyar nyelvünk „folyag“ — honnan folyam, folyó. — c) פֶּלֶגֶשׁ = filleges, görögül παλλakis = pallakis, latinul, *pelle*x, németül „Kebsweib“ — magyarul, az eredetihez közelébb járva: *folyagos*, most *folyatós*. — Im! mint születnek közel négy ezer éves szavaink. *Jektan* יֶקְטָן = Joktan, vagy Oktan, németül: Eckel, Abscheu; magyarul: undok, utálat

okát, vagy okádni; még esztelent is jelent, az oktanból létezik az *oktondi*, *oktalan* szavunk. Ezen Joktannak a' 26 vben *Assarmot* egyik fia; az eredetiben חצרמות = hazermavet = házi halál, összetett szó

ezen kettőből: *hazer*, és *mavet*, ez rövidebben מות = mót; syr, kald, arab, samariai és szerecsen nyelvekben, halált jelent ezen magyar szó szerint *mút*, *kimút*; a' zsidó a' v betűt maga erejében megtartván a' *mút* szót, M u t. pontozván, *mavetjét* alkotó ki.

— תמותה = temuta = Tod, Tödtung, végképeni temetési halottat jelent. 'Sidó Jósefnél Lib. I His. lib. Genesis de antiqua: Cap XIII *Sormot* iratik ki, melyből a' horvát *Smért*, a' sláv *Smrt* = halált kölcsönözték. Ezen Sarmot vagy Sermot-ból eredtek a' *Sarmaták* mind annyi házi halálok, házból múttak, kimúttak, most multak. — TT. Horvát Ádám úr az ő Magogjában a' házasság-törő Szittyá nőtől származott fiaktól születetti a' Sarmatákat, mint „elszármazottakat.“

Ezen Sarmatáknak, házihaláloknak, a' Kanaani földön nyomaik föl nem lelhetők. — Az ázsiai és europai Sarmat-országnak nevet ők adtak; különösen Európában a' hajdani Riphæi vagy is Szythiai bércek most Ural hegyek táján telepedtek meg. — *Riphæi* nevet e' hegyek vagy Riphától, Japhet unokájától, Szitya nemzedéktől, vagy pedig a Rephaim óriásoktól nyerték, kik nem messze Betsan vagy Szitya várostól, Astarot Carnaimban, Jordánnak keleti részén laktanak. — Ez az oka azon historiai kifejezésnek, midőn a' Sarmaták Szityáknak, és viszont, de nem helyesen mondatnak. — *Carnaim* pedig a' pannoniai *Carnuntum*nak és Vallis *Cariniana*nak (Babolcsa) adhatott elnevezést.

30. §.

Slav. Szükségtelennek tartom az írók seregét előszámlálni, kik a' Slávokat általánosan a' Sarmatáktól hozzák le. — A' sz. írásban nem tűnnek föl!! — Ön nyelvökben pedig a' **Slav, Szlava, Hvála** szók által, dicsősséget, dicséretet értenek. — Minekutána Honunk Slávjai örömmel fogadják(?) honnyelvünket's megtérnek: a' **Slav, Szlava** szóból gunyt's kaczajt nem inditok. — Gyökszó שְׁלֵוָה = Sleva, Szlava, igen helyesen így magyarosítottik: Szálván, szálló = Szálitvány. — Midőn a' Sarmaták, mint annyi házihalálók, tán polgári háboruba keveredvén, 's egymáson kegyetlenkedtek, **Sarmat** nevökkel a' diadalmasbak, a' lecsépülteknek halált kiáltottak, kik azután felekezetekként a' nagyobb testtől elválva, Szálókká, Szálványokká lettek; — 's horvátosan igen elfogadhatólag **hvála bogu** = hála a' bog-nak vagy Istennek kiáltottak, ki a' haláltól megszabadítá az „Elszálókat = Slávokat; mely **halál** szót utóbb „hvála bogu“ = dicsőség az Istennek, önkényesen értették. A' sláv nyelv a' szép horvát **hvála** szót, **Svala**-val fejezte ki. — Nyelvünknek elterjedése az eredeti nyelvnek temetést még nem szerzett. — Föltűnt már a' magyar nyelv virágzásának napja, megvilágosítandó a' nyelvhalálban 's annak setét árnyékában a' sinlődőket. —

Dankowszky Gergely ur, pozsonyi görög nyelvtanító 1829 évben kijött munkácskájában nem keveset erőködött a' sláv nyelvet a' göröggel egybehasonlítani, Homer Iliadeseiben. — De ki tudós tartja idősbnek a' görög nyelvet a' kanaani vagy fenn nyelvnél?

31. §.

Croaták! Már győzedelmei akartam harsogni az eredeti Curetesektől származástokon, ha ön historiá-

tok ellenkezőt nem tanítana. — Nagy, Magyarorsz. helyírása II k. X §. 36, 27 lap így értekezik: „Croáták ön nevezésük szerint Horvátok, azaz: sok földet bírók (!?) majd egyek a' Sarmatákkal“ (nem nagy dicséret) — Traguriai Luci János, a' Sláv és Croát nevek leg-tudósb magyarázója, e' nemzetnek eredetéről több véleményeket (csak vélemény) föladván, ezen szavaknak írja magát alá: „hogy ezen bizonytalan dologban továbbá ne bujdosson, a' Croáták Dalmatiának, néhány sorral fölebb Avariának, egy részét elfoglalták, melyet e' tartománynak mai neve valósít, ezt is hogy nem egyéb, hanem csak Porphirogenita író adja föl, annak kell tulajdonítani, mivel a' Croáták eredete iránti sok mismás szavak, a' szerzőknek szüke miatt ki nem javíthatók.“ Még nincs hvala bogu! — Timon e' jeles történetírónk az új magyar Or. képében czimzett könyvében a' magyar Illyricumról (mennyei szó) a' XVII Fej. 197, 198, 199 lap. írja „hogy Posega földén a' Hungaroknak birtokaik valának. — Hogy a' Croata, Croatia nevet csak egy esettárirónál sem lelhetni föl Heraclius előtt, ki Krisz. után 611 — 641 években uralkodott — mintegy boszorkodva 's gyomor keveredve említi: hogy a' Croat nemzetnek valami **Croat** vagy inkább **Crobat** nevű, elneveztetést adott“ hihetőleg ő lesz az, kit Bizantiai Theophanes Bulgarok (bugarok, bagerok) fejedelmének lenni említ.

Mi alkalommal lett pedig Illyricum **Slavoniává**, a' fejezetet így világítja föl: „Illyricumnak több viszonytagjai közt nem utolsó az, melyet a' Sarmat Sclavok okoztak Krisztus után 548 év tájban.“ — Ezen Sarmat Slavok egyek lesznek azokkal, kiket Plinius Hist. VI könyvében, Timonnál 199 lap. **Serbusoknak**, és **Choatrak**-nak, Maeotis tava mellől elkotródtaknak, takarultaknak czimz. — Topog. folytatja a' 27 lapon: „Kirohanván helyeikből és nagy utazásokkal a' **Metanasta** Jászok tartományain és az Ó-Dacián által Illy-

rycumba jöttek, — — — más károkhoz (Kroat = kártevő) járulván, hogy a' Sclavinok serege Isteren (Dunán) átkelvén Illyricumot elfoglalta, melly azután tölők *Sclavoniának* mondatott. — E' tartomány megtámadását két év múlva ismételték, és nagyobb reszint meghódították. 's a' t. — Szerencsétlen Illyricum, boldogtalan ős magyar hon! pulya lelkű Illyrek, így kellett-e 's kell-e hódolni a' halál árnyékából kiszabadult *Slávoknak*! — Ez időkorig tartott a' dicső Magyar Illyr nevezet. — Ezen Sarmat Slavok Duna, Sava, Drin, Colapis folyók közét szállották meg, és Basilius Macedo görög császár engedelmeiből nyerték azontartományokat, mellyeknek egyikét *Serviának*, másikat *Crodtiának* nevezték. — Uralkodott pedig ezen császár Krisztus után 867-től 886-ig. —

TT. Horvát Istv. ur, Rajz. 123 §. még jobban kimeríti 's fölvilágosítja a' Croaták történetét, Constantin görög császárt mint íróhozván föl, hogy „Dalmátiába jött, hol *Abar* lakosokat találtak, és néhány évekig tartott háború után a' *Crobaták* győztek; az Abarok közül némelyeket ugyan megöltek, másokat pedig engedelmeskedni kényszerítettek; melly idő után a' Crobatáktól biratott e' tartomány, és vannak most is Crobatiában (Dalmatia) Abarok maradéki, és Abaroknak lenni elismértettek.“ Constantin császár szerint tehát akkor, midőn a' Crobaták Krisztus születése után 610 — 641 év felé Dalmátiába jöttek, ott Avarokat, azaz Kunokat találtak, kik még e' tudós császár időszakában sem fogtak ki. Ezen Kunok vagy Avarok Constantin császártól Slavoknak csak úgy neveztettek, mint p. o. a' hazánkban lakó Német, Rác, Tót 's a' t. népeket, magyaroknak nevezzük. —

Francia szókönyv, melly Leipzigban 1772ben nyomtatott ki, a' Croat szórul így értesít: *a) Cravate* (ein Croat) Croatiai *b) Lovag*, az ellenség kikémlelésére és megtámadására a' könnyebb csatákban használható

lovasság, mint a' magyar Huszárok. c) Ein ungarisches Pferd = magyar ló, vagy a' magyarnak lovát jelenti. — Mi kútfőből merithette a' szótáríró a' **Croat** szónak ezen értelmét, abból gyanítom, hogy a' **Kóny**, horvát nyelvben, de magyarban is, paripát és általában lovat jelent, 's azt tudatja velünk, hogy a' Chunok lovagok voltak, kiktől a' Croáták is lovasságra méltánitattak; dicsőség mind a' kettőnek! azoknak hogy a' Croat nemzet hűségét megjutalmazták, ezeknek pedig, hogy a' vitézi névre érdemesekké tették magukat. d) Cravate (von czavate) ein Croat, Menagi véleménye szerint **Cravatti** vagy Grabatti = nyakkendő, mely 1636ban lett ismeretes a' Franczthonban. Ez sem vál gyalázatjára a' Croátáknak, midőn egy darabocskátólük föltalált 's alakított ruhával jelentek meg a' világ előtt.

32. §.

Horvát. Ön nyelvükben „sok földet bírók.“ Jelenkorunk érdekei parancsolnak rám, hogy ezen szót a' nyelvzavarból kiemeljem, és a' Magyarok Istene napjának sugárit e' nemzet fölött kiterjesztve, a' szónyomozás, jelentés segítségével a' vastag homályból tisztább fényre hozzam.

1-ör) **Horvat.** Kialkotható e' szó-a' **Croát** szóból, — a' keleti nyelvben divatozó betücszerék, eltörlések által; — a' Ç betű elvágásával marad **hroat**, vagy a' keleti betükkeli kiírás móddal חֲרֹוֹת = **horvát** alakul; sajnálom e' jeles nemzetet ekkép a' Croát-tól, Horvát-nak festeni.

2-or) **Horvát** szóval hasonló kimondatu és iratu szavak tünnek föl a' sz. írásban. Különösen Kir. II K. 23 R. 31 v. אֲבִי-עֲרִיבֹן הָעִרְבָּתִי = abi albon harbati, azaz: Arba vagy Arbi-ból (város) való; — Abi = Albon néven nevezetett Dávidnak egy jeles vitéze. —

Az *Arbat*, nevet adhatott a' Horvát szónak; az *Albon*, Albania tartománynak; *Albion* Britannia első nevének, az *Abi* pedig az Immaus hegyek táji Abi-Szityáknak; Scithae Abii. — Az *Arbat*nak gyökszava עֲרְבָה = Aroba = Arba = Ebene, Wüste = róna vagy sik puszta vidék, azaz: Árva, Arbat = árvút táj, az Arba vagy *Arbat* szó *H* lélekző betűvel előzve meg, lett a' Horvát; — Ebből alkotá ki a' latin *Orbo-as, are*, és *orbus, a, um*: mindentől megfosztani, azaz: árva lenni; ebből a' latin és görög *Orphanus* szavainkat. Ugyan ezen keleti szavunkból érthető Árva vármegyének elneveztetése is. — Arba sziget mutatkozik az európai Török birodalom földképén Istria táján Vegia átellenében. — Albon és Alvon Illyriai város. — Én még az Arba, Arbat szónál is föllebb magasztalom 's viszem Horvátainkat, — sajnálnám elárvult nemzetnek híresztelni őket.

3-or) Közelítsünk jobban a' dolog valóságához, de a' keleti nyelvtől, Istenért! el nem távozva. — Lehozható a' *horvát* nevezet a' הרְבָה = harbba vagy הרְבִית = harbit szótól. — Törzs-szó רָבָה = raba, melly elsokasodást, szaporodást jelent, ezen szótól תָּרַב = tereb, terebülni vagy sokasodni, Myriásokat is tesz; e' szerint a' *harbit* vagy *horvát* elszaporodtakat, de még sok földet bírót jelent; — a' dologban kell valaminek lenni, mivel ezen szaporaságtól, sokasodástól a' halat saját nyelvükben Ribá-nak nevezték; *horvát* tehát annyit tehet, mint sok hallal bírót, — híres halászok. — A' *Tereb*től leszármazik a' תְּרִבּוֹת = tarbut = Kinder, gyermek, a' házi családnak eltérébülésétől, sokasodásától, mellyre adó vettetvén, keletkezett תְּרִבִּית = tarbit = Zins, a' latinok *tributuma* és a' magyar *adó*. Ugyan a' תָּרַב = tereb, terebülni szóból a'

latin *tribus* szó = nemzet, nép, hangzott a' nyugoti ajkakon. — Ezen keleti *tereb* szó eljutott Somogyba is, és a' Tapsonyi fárabeli *Terebezdi* pusztának adott nevet. — Illy rokonsága lévén a' latin nyelvnek a' keletivel, ne csodáljuk, ha dicső elődink is annyira kedvelték azt, és nyelvükben mintegy meghonosították! — De még ez sem elég világos és elfogadható a' *Horvát* nemzetségi elnevezésnek fölvilágosítására.

Calmet és Tirin Palaestina földképein buvárkodó szemeimet futtatván, több *Arad* nevezetű helyekre akadtam, az eredeti könyvet azonnal föltártam, és e' kettőt összeegyeztetvén, mindenik *Arad* más kiirattal, következőleg jelentéssel is, tünt föl előttem.

Első *Arad*. Több helyeken ünik föl a' sz. könyvekben. Egy Josue 12 r. 14 v. אֶרֶד = Arad, a' Vulgátában Hered, Hered királya egy; arab nyelven, németül *fliehen*, *entfliehen*; vadszamarat jelent; a' szó jelentését a' körülmények határozzák meg. Josue diadalmas fegyverét ki akarván kerülni az Aradi király futásnak eredt, honnan a' magyar *eredj* = *eredgy* szavunk; futása közben tán ordított is, honnan az *ordít* szónk.

Második *Arada*. Moses 4-dik könyv XXXIII R 24 v. הָרָדָה, a' keleti nyelv tulajdona szerint lehet olvasni *Arada*, *Harada*, *Charada*. Feküdt a' Sóós vagy Sodomaini tenger nyugati részén, a' földképen *Herodium*-nak iratik, németben *Schen* = irt; irtózni, ismét furchten, zittern; magyarul *red* vagy *rettenni* tesz. — Ki a' keleti nyelvekbe csak kissé beavatott, 's tudja a' betű-vágásokat, cseréket, elhagyásokat, toldásokat, azonnal föloldja a' Gordiusi csomót; p. o. ezen keleti szóban חָלֹם = halom = chálom, khálom a' ח = chet vagy het betű' elvágásával, a' leggyöngébb magyar szó, *Alom* kerekedik ki; így értették ezt öt

nemzetségbeliek t. i. Caldi, Syriai, Arab, Samariai és Szerecsen nemzetek. Im a' jelenleg létező eredeti magyar szónk messze terjedése. Ebből érthető a' *Herodes* név is, melly irtózást, rettentőst jelent. — Ezen helynévből érthető Weszprém és Pápa közti *Herend* helység jelentése is, melly a' nagy régiségben egy Heredből származott alapítót nyerhetett. — Ugyan a' *Herred* szó adja ki a' harmadik jelentést is, németül *beben*: rend, rendülés, földrendülés; tán akkor nyerte nevét, midőn Sodoma és Gomora elsülledtek, 's a' földrengés ide is elhatott.

Harmadik *Arad* Birák könyv VII R. 1 v. $\text{הרר} = \text{Arod}$, patak volt ez, melly Betschán vagy Szitya város táján Jordán vizébe szakadt; a' kiáradástól nyerhette nevét.

Negyedik *Arad*, Moses I K. XLVI R. 21 v. $\text{אררד} = \text{Arrdde}$ vagy csak Arad.

Ötödik *Arad*, Mos. IV k. 26 r. 27 v. $\text{ארוֹר} = \text{Arod}$, honnan az Arodi, Orodi, Aradi nemzeti nevek 's a' t. Tehát az Arad, Orod helynevek keleti és pedig Kanaani nevek; Elődink innen hozták magukkal.

Hatodik *Arad*. Ezt Móses I k. 10 r. 18 v. így írja ki: $\text{ארורי} = \text{Arvadi}$, a' Vulgata Aradus, Aradium-al fejezi ki. Ha valamelly szóban, valóban ebben hibáztak földiróink és nyelvészettanárink a' ו = vau = vav betűt a' szóbol kihagyván, egy eredeti nemzetet töröltek el; — Gentilitium és Patronymicum nemzetségi és eredet jegyző név ez, — feküdt a' keleti Kun városnak majd irányában, hol Eleuterus folyam Maroth és Symiro közt a' földközi tengerbe szakad, és egy szigetekskét alkot. — Az Arvadok Kanaannak nemzedéki, kik a' $\text{צמרי} = \text{tzeni}$, Semori, Samori, Symirai-akkal az első költözködésben itt foglaltak he-

lyet. — Nem akarok vele sok időt vesztegetni, el-
 hitetvén magammal, hogy olvasóim könnyen meggyő-
 ződnek a' szó jelentéséről, midőn az *Arevad*- vagy
 Arvadiakat a' szótaglalat és tudós íróink után, Ar =
 erős, evad = evedzőknek = erős evedzőknek jelentem
 ki. Ezen magyar szónk *Eved*, *ebudes* = evedzős ki-
 irattal a' Brit tenger-partokon is mutatkozik. Ezen Are-
 vadi szóból az *e* betű kihagyatván, a' latin Vad-um,
 veszi származását. — Én ugyan erősen hiszem, hogy
 az *Arvad* szó, *H* lélekző betűvel megelőzve, adott lé-
 tet a' Horvat = *Horvát* nemzetnek, mely az Arad
 vagy Arvad szigetből kiköltözvén, Dráva, Száva fo-
 lyóink közét szállották meg, evedzőiket meregetvén itt
 is a' habokba, üzték mesterségüket. — Hogy ezen
 szónyomozásban valóság rejtezik, kijelenti Plinius az
Arivates nemzetek említésével, Nagy Magyaror. hely-
 írása I k. II fej. Pannoniáról a' X §. végén. — Innen
Arivald, Longobardok királya is ezt jelentő; Ptolomaeus
Urbatae nemzetei is, Nagy Magyaror: helyírása a'
 nevezett K. a' XI § végén. Vagy az Arbat vagy Arvad
 rajzból érthetők, mely nemzetet Plinius *Arivat*-essel,
 ugyan azt Ptolom. *Urbatá*-val írja ki. Arvad = Arad szi-
 gete, Cyprusnak a' Citimek = magyarok szigetének át-
 ellenében feküdt; ne higgyem-e azt, hogy a' két sziget
 lakosi nem evedzettek gyakran össze, a' jó szomszéd-
 ság köteleit a' finom Cyprusi nedv izes szörpölésével
 jobban megerősítendők, 's a' barátság és szomszédi
 szeretet tiszta érzéseibe olvadozandók?.. Horvátok! Ro-
 konink és szomszédink! üssünk mi is gyöngyöző ned-
 vekkel hullámozó poharakat, de nem *Bogsi*vi köszöntés-
 sel, hanem — A' magyarnak Istene szeresse, él-
 tessé és áldja koronás fejedelmünket, a' dicső magyar
 eredeti nemzetet, veletek horvát rokonink és szomszé-
 dink! —

33. §.

Illyr. A' Croatokat a' Horvátoktól, az Illyreket mind e' kettőtől meg kell különböztetni. — Az Illyrek jelesb tetteikbe, az Illyr tartomány elhatározásába nem ereszkedem. Jelenkorunkra nézve egyedül eredetők lévén igen érdekes; ez bírálja meg ingerültségöket, makacsságukat. — Tirin Cronicon (korkönyv) Sacrumának I Tábla. **Dodanim** nemzetségnél; Plinius, Euseb. Jeronomos és Isidor után, **Dodanim** nemzetségtől származtatja le. Ezen Dodanimok pedig Jafet unokái, Javan fiától származott nemzetek valának. — **Dodanim** a' többesben áll, egész nemzetséget jelent; az egyesben gyökszó דוד = dod = Vatersbruder = atyámbátyja, ősiséget jelent. Nőnemben דודא = doda, ugyan az atyabátyjának néniét jelenti. — A keleti ד-ד betű nagy hasonlatossága miatt átváltozik ד-r-re: így állott elő az írók tollán דוד = rod, Rodus sziget, Dodanim vagy Rodanim nemzetek. — Helyet foglaltak Rodusban és Epirusban, azaz Opor = szárazföldön; — itt mutatkozik Dodona, a' híres dodonai oraculum (regélő); a' Dod vagy Rod eleibe אל = el vagy על = el, tétetvén: *eldod*, vagy *elrod*, melyből hosszabban az *Illyrod*, *illyridos*, *illyridis* kifejezések támadtak.

Ezen keleti szónkból jelenleg divatszavaink a' szókönyvekben: **Dada**, **Aggdada** = Anus, Vetula, **Dédösöd** = Atavus, Tritavus, **Dedüköd** = atavia; **Déd** nemes helység, **Dada** puszta az Igali plébániában Somogyban; e' kettő közül egyiknek kell lenni Ptolomaeus **Dautona**-jának. Topog. Lib. I. Cap. 2. de Pannonia fol. II, 16 §. Illyr nyelvben **Déd**; (Dalmat ajkon Did), **Dedich**, **Dedinu**, melyly öregebbséget, ősiséget jelent, ezen rokon beszédben. Régi a' latin **Dudum**.

Illyrek! pillantsatok a' világ első történetirójának első sz. könyvébe, a' X r. 4 v. olvasni fogjátok, hogy

Javan, Cethim, és Dodanim nemzetek vagynak ott följegyezve; azoktól a' Citák vagy Szityák, ezektől az Illyridek származtak le: tehát unokák vagyunk! — Vajha méltatnátok nyelvünket elfogadásra, és velünk unokáitokkal rokonérzéssel és nyelvvel szólanátok!! —

Illyr. Még egy magasztosb rajzra méltánitom az Illyr nemzetet. Calmet a' Fennek Isteneiről (I K. 637, 638, 639. lapokon) értekezvén, egy **Thaut**, aegyptomiasan **Thot**, alexandriásan **Thoyt**, görög nyelvben Mercurius nevezetűt említ, azaz: **Tit**, Tit-kos (Titus), ki a' Fennek titkos népszerűs religióját írta, melyet utóbb **Sanchoniaton** (szentkönyvtan) a' Fennek történetével szerkesztetett egybe. Calmetnél és Gesennél is עֲלִיֹן = elion, görögben Ἐλιον = **elion** kiíráttal említetik; németül: Sehr hoch, der Höchste, latinul: Altissimus, supremus-ra, magyaráztatik. — Törzs-szó עֲלִי = Ala, vagy elő, arab nyelvben اَلو = **alv** vagy **elv**. — Elion, azaz: Elöny = főlény, előlény, vagy elővalóság. — Elv = summum principium. — Ki vádolja már most a' Fenneket bálványozásról, midőn egy Főlényt, Fővalót, Főelvet imádtak ők! Oh Elion = Elöny! összekúcsolt kezekkel, földre roskadozó agg testemmel imádlak, hogy ezen gyöngy és eredeti magyar szavainkra engem rávezettél 's megtanítottál! — — Moses is nemzetéhez, betű-változások által, az אֱלֹהִי = **elohi**, a' Fennek istenét bevitte, mi ugyan azt jelenti, a' mit a' Fennek **Elion**-ja. — Muhamed is válaszába **Alla** kiejtéssel elfogadta. — A' magyar ezen Elion szó által **előt** értett; — jeles kifejezés: „Él a' magyarok Élő Istene!” mivel egyedül csak az Elion-rol tehetni föl, hogy él, minden egyebek múltakonyak lévén.

Elion illy kiíráttal is olvastatik עֲלִיֹן = **alván**, Mós. I k. 36 r. 23 ismét a' 40 vben, עֲלִיֹן = **elva** vagy **alva**,

fejedelmeket, előnyöket vagy elvűeket jelent. Ismértett ezen Kanaani magyar szónk a' világnak minden részén. Tudta ezt Trója, midőn Homertől *Ilion* vagy *Ilium* kiirattal tiszteltetett meg. — *Ilienses*, azaz Trojaiak. — Följött keletről Európába, a' Földközi tenger partján Istriába; Parentium mellett Alvana város tűnik föl. — Ismét Ilienses = Trojai, Corsicai népek; Molnár szókönyvében. — Elva, Ilva, Aethalio = Elba, sziget a' közép tengeren; *Elba*, Spanyolhoni város. — (Alvári Emmanuel, hajdan az iskolai latin könyveknek szerkeztője). *Elbe* = Albis folyama. *Elvin*, város Franciaországban. — *Elven* folyó Norvegiában Európának északi részén. 's a' t. Az *Alvan*, *Alva* szókat kik terjeszthették el? mint a' Kanaani költőzkodók.

A' magyar Előny a' görögöknél még *ἥλιος* = elios vagy *helios*-sal is iratik ki, mely a Napot jegyzi, azaz *Elős*, minden az ő napországához tartozó csillagok *Előse*. — Ezen *helios* átváltozik *Julios*-ra, — most érthető Ptolomaeusnál II fej. Pannoniaról VII §. mit jelent a' *Juliobona* = Vienna, azaz: nap épülete vagy városa, — a' nap tiszteltetett itt. — A' költőzkodó Citák = Szityák t. i. kik Cita = Cituorum szigetnek, Cetius hegynek vagy naphegyének nevét adtanak, Juliobonában is ők tiszteltek a' napnak. — *Julios*-ból rövidítve betűcsere által *Jula*, *Gyula* nevek olvastattak a' magyar történetekben, a' Szitya nemzetnek mind annyi *Elősi*. — Ezen magyarázatból könnyen érthető az *Illyr* szó; ezen két szóból állott össze *אלה* = *ala* vagy *elő*, és *ע* = *er* vagy *ör*, azaz: *előör*, *örző*. — Illyrek! eredeti rendeltetések az örködés. — Ti valátok a' szép 's belső Pannoniának vitéz örjei 's örzői, kik ellen? hihető eleve a' tengeri rablók — utóbb a' világot hatalma alá hódítani kívánó Roma ellen. — Dicsőségtelkére válik ez, hogy karjaitok erejében megbiztak hajdan a' pannon dinasták, később a' magyar királyok; — az

Ádriai tengertől egész Erdélyig a' Török ellen hadvonalalt, határórt állítottak föl belőletek. — Hivataltoknak értelme, jelentése magyar, bizonyosan magatok is a' *Slav* nemzet beütéseig azok valátok....

34. §.

Fenitsia. Többször említők, hogy a' Fenitziiek egyek a' Kanaaniakkal. — Terjedelmesb értekezést igényel ez ugyan, azonban most csak kevéssel lépek föl, Calmet Értekez: II k. 136 lap fölhozza, hogy Josua győzödelme után a' Kanaaniak közül fönmaradtak *phoenices*-eknek hivattak. — A' 70 fordítók *Φαινη* = Fenike-vel ejtették ki. — A' görög *k*-t a' latin *c*-vel írván ki; lett a' Fenice, Fenicia; a' magyar pedig Feniczia, Fenicziával mondja ki. — Ezen szó jelentéséért 1-ör) Aegyiptomba kell fáradnunk, és a' hires Pharaonak (fő-ur) szájából jelentését megtanulnunk, ki Józsefet a' bő és szűk évek megjövedöléseért *פַּנָּה* = szaphnat, (tzaphnat), *פַּנְיָה* = paneakh, czimmel ékesítette föl; Móses I k. 41 r. 45 v. — A' vulgata sz. Írás „Világváltóra, szabadítóra“ magyarázta ezen szavakat. — görögösen *ψοτομφανη* = psotomfanek (Jánnál) iratik ki; t.i. Psot = szabadító, Fanek = Világ, a' fénytől, mennyiben a' világ fénylik. — Koptus szavaknak is vélik némellyek e' szavakat. — A' hires Gesen megvallja, hogy valódi szójelentését nem tudja, — Aztán több fáradozása után latinul „revelator occulti-ra“ fordította: (magyar nemességet érdemlene érte). Ha ezen nevezetes philologus magyarul tudott volna, tétovázás nélkül latin értelmét így magyarosította volna meg: *psot*, azaz: szőtt, font, elrejtett titkos dolognak *fanek* = főnök, főnöke. 2-or) Ezen aegyiptomi magyar szónk a' görög nyelvnek is szolgált egy szóval, *Φαινη* = Fenike, gyökszava *φαινο* = feno, *φαινον* = fenon, latinul: lu-

ceo, tehát a' *feno*, *fenon* görög szavak is magyarok?! — igen is, annyi mint fény, fényűni: József tehát az elrejtett dolgoknak fényre derítője, fénynöke vala. — A' Kanaaniaknak *Fenike* nevük az ő dicsőségeket érteti velünk, kiken Jósue fegyvere erőt nem vehetett, főnök, fénynök czimmal tisztelé őket az utódiság; világ fényjei! —

Magyar Esettárunkban is ismeretes illy szóhangzatu fejedelmünk *Punuch*, Punuchus, Bolla Histor. I K. 250 lap. Kriszt. ur. előtt 46 évekkel előbb Főnök vagy fénynökösködött Szityáinknál, még a' Sinai vagy Chinai szomszédságban. — Mennyei nyelv magyar nyelv! tehát az ő régiség Aegyiptomban is ismerte ezen magyar szavunkat; a' vélemény szerint a' Koptus ajk is rebegte ezt; a' görög is elfogadta, Sina is tudta, és mi Magyarok jelenleg is birjuk 's élünk e' szóval; — kelle több tanusítás nyelvünk eredetiségére, kiterjedtebségére?! —

3-or) Ezen kimondásokban *Paneach* = panach és *penek* = fenek = főnök, nem kell főnakadni; mivel ezen keleti betűnek ɓ=p különféle hangzata van, átváltozik, B-re, V, F-re; így lesz a' *Paneach*-bol rövidítve *Pan*, a' főnökből vagy Fénynökből, *fen* vagy *fény*; a' P, B-re változva, a' *Pan*-bol *Ban*, Panier vagy Banier = főzászlósok. — A' hajdani Pán szavunkat a' Sláv is elsajátítá, 's urat ért általa, mennyiben az uraknak fénykedni vagy főnöködni szent kötelességökben állana, elneveztetésük 'erejével. Kir. I K. 14. R. 38 v. olvashatni *Pinnot* szót, a' többesben áll, és Fejedelmeket jelent. — Nem létezett-e magyar Esettárunkban is *Pinnet*-es vezérünk, Timon I K. Pannoniáról 8 Fej. 56 lap, kit Tiberius serege, mint Sávai Pannoniának vezérét legyőzött. — A' keleti Kanaanban Calmet földképén mutatkozik *Paneat* hegy, *Paneás* város Jordán folyam fokánál, utóbb Filep Caesariája; — olvasható nemkülönben *Pinon* vagy *Phunon* = *Punon* város

déli részén Kanaannak, — város Seir (ször) helyeinél, Petra város szomszédságában. — Mind ezen Kanaani, mind a' görög *fenó*, *fenon* szavakból nem alkothatni-e ki minden erőtetés nélkül a' *Pan*, *Poen*, *Pun* szavakat, melyekből a' *Poenia*, *Pannonia*, *Παιόνες* = Poeones, *Παννόνιοι* = Pannonii eredtek, a' Fennobol pedig *Fenn*, *Fenitsia*, *Fennek* támadtak; a' Fenn vagy Finn kiirat adott nevet a' Balti tenger melléki Finniának, Finnlandnak vagy Finnországnak. — A' Kanaaniak t. i. mint gyarmatokat szállítók, a' Kanaani nevezetről lemondván, *Pan*, *Fenn* nevezet alatt lettek ismereteseek a' világ Esettárában. — Ók Spánia vagy Hispániának, a' mi magyar Pannoniánknak, Finniának meg a' Persa hajdani *Ispahan* fővárosnak adhattak nevet. — Pinet = Banat = Fejedelemség. —

4-er) Semmi kétség benne, hogy *Keszthely*nél a' Balaton parti *Fenek* is egy illy Paneach- vagy Fönöktől, Fenn nemzetségtől nem hozhatja le nevét, nem pedig attól, hogy Balatonunk itt némi feneket látszik keríteni. — Fennek a' világnak polgári, kereskedői, a' *Fenek*-vári rettenetes munkában tüntették ki magukat, bizonyosan Balatonunkat hajózáván, kereskedő vizül használták. — Midőn Feneket keletről, délről Balaton tava, nyugotról pedig Sz. Györgyvári, Sármelléki bozótok mint fél szigetet védték, éjszakról pedig קֶסֶת = Keset-jei, Molnár Albert szókönyve szerint Keszty = Kézives-ek nyilasok ébrékedtek *Fenek-vár őrsésére*, honnan *Keszthely*, azaz: *Keset* = *Kest* = *Kessty*enek helye. — Ugyanezen Pannón vagy Kanaan magyar szónkból eredhetett a' latin *Custos* és *Castra* szó is. — Az örök t. i. és táborseregek, kik *Keset* vagy *Kesty*, kéziv vagy kézijjakkal vitézkedtek, *Custosok*-nak és *Castran*ak elneveztettek. (Fenek tájja lett a' magyar Pannoniának Fenecziája). Illy *Kesty* vagy *Keset* helyeken utóbb erősb és csinosb épületek emelkedtek,

mellyek mint megannyi őrhelyek, *Kastélyoknak* nevezettek, mellyből *Kastal* esaládi nevezet. Így hangzik Somogyban is *Gesti* helynév, bizonyosan a' Gestic is valamely szomszédságbeli várnak kézivesei valának.

35. §.

Canan. — Nem vitatom, hogy e' mindenség a' megmérhetlen tér és űrben egyszerre jelent-e meg a' Teremtő szavára, vagy csak különösen a' mi naporságunk, azaz, a' Semes, az őt kísérő csillagaival; még is különösen a' mi földtekénk Móses előadása szerint a' többi égi testek sorában állott elő. — A' föld a' nagy zavarból kitisztulván egy értelmes okos lényt ismert lakosának. — Az, ki önségében legboldogabb valóság, hogy e' remek művével éreztesse és mintegy megossza az élet kellemeit; — egy vitor, kies és olly termékeny földrészt választotta ki, melly gyönyöreivel az ember keblét megtöltve, ingyeni ajándokával kedveskednék, és a' legboldogabb sorsba juttatná.

Móses I K. 2 R. 7 v. az ember teremtését így festi le: *וַיֵּצֵר* = vajjiszer Jehova Elohim et haadom, *וַיַּפֵּר* = Opor min haadama; azaz: „és szerkeszté Adamot Adamának porából.“ — *Adama* átaljában az egész földkereket, országot, földtájt, szántóföldet jelent, mennyiben visszaadja az emberi ipart; — az ember viszont megismervén szerkesztőjét hála-adó, leend. — Nem vitatom itt vörös, szegszinű volt-e Ádám? — nem mondhatjuk okosan, hogy a' szerkesztő az egész földgömbnek porából csipegette volna egybe, mellyből előállítá az embert; — hanem csak egy bizonyos és alkalmas föld adott a' szerkesztőnek kezébe anyagot, mellyből bizony mondhatjuk, hogy valamint a' fazekas kiválasztott, összevegyűrt, lapogatott és tisztogatott föld-

ből szerkeszti és alakítja edényeit, úgy a' Jehova is mint Plasmator és szerkesztő, ezen földi remek művének — anyagát az ugynevezett *Adama* földnek porából vette; elmondhatjuk azt is, hogy az özönviz után Adam, Adama helynevek tartották fön az első embernek eredeti lakját. — Föltünnek pedig *Adam*, 's *Adama* helyek: 1-ör, *Adama* városban, melly utóbb szerencsétlenül elsüllyedt; — ez a'táj volt pedig az, melly alakra olyan volt, mint az Úr paradicsoma, vagy Móses szerint az Úrnak kertje; e' tájon mutatkoznak *Epraim* vagy *Opor* helyek is. — 2-or, Még tisztább 's bizonyosb utra vezet Calmet, Canaannak vagy Palestinának földképén, *Betsan* vagy *Scyta* városnál, melyet délről *Ephron*, északról *Adom* helyek környeztek. — A' szerkesztő szó ereje az istenséget mintegy megtestesíti, a' földre szállítja, 's isteni kerek mivének hirdeti az embert. A' *Betsan* vagy *Szün* hely nevet tán még ekkor nyerte; itt szűnt, itt nyugodott meg az Isten az elemekkel való harcztol, az ember szerkesztésével fejezván be nagy munkáját. — Noe a' két világnak atyja legjobban tudhatta ezt, és gyermekei unokái körében mulatván nekik elbeszélhette 's mint egy ujjal mutathata az ember teremtésének eredeti helyére, mondván: „itt teremttette az Isten Ádámot“. — *Opor* helynévtől hozhatta le nevét Daciának híres gyermeke Opor vagy Apor, a' másik 1300, harmadik András király idejében Nádor. — Ugyan Oportól hozatik le *Epirus* földközi tengerparti ország is.

Mi édeni kertbe vitte át Jehova Ádámot, nem vitatom, mivel több Edenek is (éd = édes) ismeretesek: egyik Tigris folyam kanyarulatjánál, érdekesb a' másik a' földközi tengernél, t. i. Kanaan földén a' Cedrus fáktól diszesített Liban hegyei közt. — (Melly vidéken mutatkoznak *Aphek* vagy *Fok*, tó melléki helység — Heliopolis vagy napváros, *Sabarok* földé éjszak felé, צִיִּבָּ = Soba tartomány, Chun város,

és a' hungar *Catala* vagy *Csatár* város 's a' t. — Ádám száműzetése után ismét alakításának vidékére tért vissza, száz esztendeig *Abel*nek halálát siratván; némelly egyházi történetírók után Hebron vagy Arba városban; mások szerint pedig azon a' helyen, hol utóbb a' Kalvaria hegy emelkedett, tette nyugalomba hideg teteit. — A' világváltó Isten is ezen országot tisztel meg megjelenésével; az erkölcs-világ alapját itt vetette meg; valamint Ádámról benépesedett a' földkerekek, úgy ezen megváltás helyéről annak üdvös hatása az egész világra elterjedt. — *Eden*, nevet adhatott Somogyi *Adan*-d-nak, hol utóbb *Adad* egy Isten tiszteltetett. etc. — Ezen földtájt Chámnak kisebbik fia *Chanaan*, vagy *Chenan* כְּנָעַן, tizenegy gyermekével szállotta meg, melly a' szó erejével 1-ör közhonnosodást, 2-or *Onani*, unio, uniri: közegyesülést, közönségüeket jelent; — ezen betű y = ein néha z = tzade-nak is hangzik, így a' *Cenaan* = kintseni, drága portékákkal kereskedő országot értett. — Igazolja ezen értelmét a' *Cenaan* szónak, Jeremiás 10 R. 17 v. „Collige e terra (migrans) opes tuas.“ יְעִצְךָ = ispi, azaz: szaporítsd össze, — vagyis szaporán szedjétek össze כִּנְסֵתְךָ = kincseteket. — Ezen okból indulván ki Jesse, vagy Isaiás próféta, Kanaannak vagy Fenitziának Tyrus városát (23 R. 8.) Koronás városnak, kereskedőit Fejedelmeknek, kalmárit föld nemesseinek nevezi. — Zachariás próféta (9 R. 3 v.) megerősített városnak vallja; ezüsti kincseit a' földhöz hasonlítja, aranyát pedig az utczákon levő sárhoz. — Herodot a' másik Fenn várost Sidont igen gazdagnak hirdeti, Homer a' Fenneket elméseknek ismeri, Bolla pedig Strábo után olly fényűzőknek festi, hogy vasmacskáik belsejét is ezüsttel töltötték meg (I k. 91 lap.): Chanaan tehát kincsek tárának méltán hivatott, Mósestől. — Magyar Pannoniának dicső fiai! Ez a' ti Honotok!

36. §.

Ezen téjjel és mézzelfolyó, kincsekkel bőves honban iparkodtak részt venni a' **Citimék** vagy **Citák**, és **Cadesbe**, Jeruzsalembe, **Betschanba** beösitették magukat; — itt nyugottak meg a' fegyverviseléstől a' teremtőnek példa-adata után. — Most lettek a' Cananiak Calmet bizonyítása szerint, Érték. I K. 183 lap, a' világnak legvirágzóbb és legnevezetesebb polgárai; most lettek Japhet **Citim** vagy **Cita** unokái **Chamiták**-ká, TT. Horvát Istv. úr buzgó kívánságára. — A' Bet-saniták vagy Szityák fönmaradtak Vespasianus idejéig, és 'Sidó Jósef igen jeles történetet ír felőlök 'sa't.

37. §.

Az Úr utmutatásából ezen földi paradicsomba sietett Ábrahám is, **Sem** nemzetségéből Loth-al megholt **Aron** testvérének fiával, hol igen jeles földrészt bérlettek ki maguknak. — Jelenkorunkra tekintve, e' nagy 's fő atya történeteiben ezek érdemlik különös figyelmünket:

1-ör) Mi az Istennek ezen nagy emberében megvetendő, az: ámbár földig megalázta magát Kanaan nemzetségebeli Heliták vagy Heliták előtt (חֵת = chet, = het, németül Furcht, latinul tremor, magyarul chit = csit, (csit gyerek): azaz hallgass; — **Het**, azaz hűt, egészen elhűt, azaz megijedett: a' **Heteusok** tehát másokat megcsittentők valának. Ezen nemzetségből **Het** kiirattal hozható le Somogyban **Hetes** helység, Chet kiirattal pedig **Csete** családi név, **Csetény**, **Csót** helységek. — Igen helyesen kifejezi ezen tisztelkedés módját az eredeti szó **jstachu** szavával, azaz: a' testnek tekergetése, tekekepeni forgatása; nálunk is divatozik, különösen pedig a' török mecsetekben) ... lenézte mindazáltal Het-nek fiait, mivel még csak házasságra

sem móltatta velök Isák fiát, pedig még ekkor a' Kanaanitak nem voltak bálványozók. — Ha igazat kell szólani: Jákób, Ábrahám unokája, vitte be a' Mesopotamiából Lábán ipától Rachelje által ellopott bálvány képecskéket, — faragványokat. — Be se merte egyszerre vinni az Eliont, Adonait imádó Kanaaniak közé, hanem Sichen körül egy törpetény fa alá ásta el, — im a' bálványozás eredete! — még az istenek is ellopának, Genesis XXXI R.

2-or) Ábrahám historiájából kiviláglik, hogy ezen időkorban Mesopotamia, Kaldea, Aegyiptom és Kanaan országok egy nyelvet beszéltek. — Megfordulván ő ezen országokban, nem olvastatik felőle, hogy tolmácsokat használt volna, mellyből józanul következik, hogy vagy egyajkuak voltak e' nemzetek, vagy pedig kevés szóváltozással egymást megértették. — Boldog időkor! Adná Isten, hogy szeretett honomhoz tartozó külön ajku népek is mind egy ajkon beszélnének, 's egymást megértének. — Sikeritse és áldja az ég Országgyűlésünknek üdvös iparkodását nyelvünk ügyében!! — Ha pedig Ábrahám más nyelvű vala a' Kanaaniaktól: dicséretes benne, hogy ezen nyelvet sajátjává tette, 's ezen beszélt ő azokkal, kik között őn vallomása szerint csak jövevény, vándor és földbéres vala. — Midőn a' magyar Németnek, Francz és Angolnak vendégévé lesz, megtanulja nyelvüket, — a' viszonyosság tehát megkívánhatja, hogy ők is midőn fényes körünkbe lépnek, tanulnák meg nyelvünket, és a' szép magyar szóval beszélnének velünk. — Illyrek! szép iskola részetekre.

3-or) Kanaanban Ábrahám sajátági földet ugyan nem birt, mivel megholt Sára feleségének temetőhelyet is Ephrontól vagy Oportól négyszáz sikluson, azaz kétszáz talléron vett. — De még az itató kutért is 7 bárányt adott. — Ekkor tette le Ábrahám e' kincses honra a' foglalót, mellyet 430 év lefolyta után

a' fényezés- és jólétben elpuhult Kanaaniakat trombiták harsogtatása és cserépedények összezsapdosása hangjával Josue diadalma meghódított. — Későn, de jól jött ki Ábrahám numerusa. (Illy szerencsés lotteriát játszott Árpád is Szálán herczeggel, 12 fehér lovon szép országot nyert). Ha némelly magyar, Kanaan vagy Pannon földünk urainak állapotját megtekintjük, — uraim! a' jóslat könnyű, elég világos, és megoldásra nem kell Oedipus, — nem sokára Ábrahám, Isák, és Jákob erszényeibe kerülnek, II-ik András király idejére eső ez ügybeni siralmas történet egy kissé rettegten. —

A' Szityák eredeti hona 's ebbőli kiköltözködése.

1. §.

Ki a' nemzetek történetéről szélesb tudományt szerezni ohajt, az 1-ör a' Nemzetek eredeti honjokra és 2-or ebbőli kiköltözködésekre vesse figyelmét. — Az özönviz közönségességét nem vitatom, meggyőződven arról, hogy történetiróink, Móses I könyv. X részén, minden feszegetések mellett, sem vihették tul, tudományaikat, — mellyben néhány Ország-, többnyire pedig Nemzetségi nevek hozatnak föl, — melyektől iróink földgömbünket benépesíteni iparkodtak, — a' melly részhez, mint legtisztább historiai forráshoz járultak, epedő szomszárakat lecsendesítendők.

2. §.

Szityák. — A' főlebb mondottak szerint legelsőbb és legeredetibb honjok a' Szityáknak **Creta**, **Cyprus** szigetek valának, melyekből mintegy fegyverre termett férfiak Kanaanba berontván, több helyet elhonosítottak. — Innen költözködtetem én őket Immaus hegyekhez Sina vagy China szomszédságába egész Tanais folyóig: (ha **Sina**, mi tilt bennünket, hogy Sínaitol Kanán fiától Móses I k. X r. 17 v. — ha **China**, a' Kunoktól ne származtassuk a' tartomány elneveztetését?) állításomat több czáfolhatlan adatokkal támogatandó. — Több országokat alapítottak ők a földrészen, a' Fekete és Caspi tengerek közt, Caucaskies vidékén Meotis tava körül. — Justin (II könyv) tanusítja, hogy az itteni Szitya-országot **Phasis** vize határozza be, Cholchis-nek folyama ez, mely a' Fekete-tengerbe szakad. — Strabo pedig X köny. említi, hogy a' Szityáknál a' patakok aranyt hordani mondatnak, melyet a' Barbarok (Szityák?): lukacsos táblákkal és bonnyas bőrökkel gyűjtenek össze, honnét az arany gyapju regéje támadt. — Szityáink ezen pontban is leleményes eszeokről 's az iparról méltán dicsertetnek.

Phasis, görög kiiratu szó, — Mósesnél pedig Φισον. — Ez a' földi paradicsomnak egyik folyója, mely Lamy földrajza I. Táb. a' Persiai öbölbe szakadni mutatkozik. — Ezen Szityai Feketetenger közti Phasissal egy-e Móses Phisonja, nem keresem; — szerencsésnek tartom azonban magamat, ha ebben is egy magyar szót mutathatok be kedves honomnak. — 'Sidó József Régiség I k. II fej. III lap így fõsti le „Phison quidem nomen est uni, quod mundationem significat“ egyik folyónak **Phison** a' neve, mely tisztogatást, mosogatást jelent. — Nevét vagy a' por arany mosogatásától, vagy a' test-tisztogatás és egész-

séges fürdéstől nyerhette. — A' nyelvzavar útján **Phison**, magyarosan **Moson**, phasis = mosós. — Szittyáink e' tájról költözködvén a' **phison** szót, mind a' két mondaton hozták magukkal, és fölső Pannoniánkban megtelepedvén, Phison Posonnak, és Pejzo = Fertő = fürdő tavának adhatott nevet. —

3. §.

Abar vagy **Avar**. Osztrokoczi Timonnál a' Hunn Avarokról VII fejr. 200 lap az Abarokat kiktől származtatja? — mivel könyvét nem birom, nem tudhatom, megegyezünk-e vagy nem; kik a' t. író könyvéről ismerik, bírálják meg. — Pontus vagy Fekete- és Caspi tenger közt föltünik **Iberia** tartomány; magyar Esettárunkra nézve, szükség eredetére menni. — 'Sidó József Régis: I k. 11 fejez. 5 lap így ír: „Alkotá pedig **Jobel** = **Thabal**, a' **Jobelokat**, kik időkorunkban **Hymbereknek** mondatnak, kik a' **Hispanok**, és kik utóbb **Celtibereknek** neveztetek. — **Tirin I Táb**. **Thubált** hozza le az ásiái Ibereket, másképp **Tibereket**, kiktől az európai Iberek vagy **Hispanok** keletkeztek. — **Gesen Thubalról**, **Japhet** ötödik gyermekéről értekezvén betűcserék által **Thubált Tibarener**-el fejezi ki, — szó rövidítés által **Tiber**, **Iber**, utóbb **Abar**, **Avar** kiüratokkal jelennek meg. — **Thubal** helyet foglalt a' **Fekete és Caspi tengerek** közt, — ez az ázsiai **Iberianak**, **Abarianak** vagy **Avarianak** eredeti rajza. — De mi szép magyar szó rejlik itt. **Thebel** = תֵּבֵל, úgy adja ki magát mint — földkere, a' melly vizekkel van körülvéve, mennyire a' vízközötti földek lakhatók és mivelhetők; — **Thubal** tehát **Thóbeli**, tenger közti lakos, kitől jelenleg **Tubol** családi név. — Ezen kiírat pedig תֵּבֵל = **tebel** vagy **Tevel**, nem legkedvezőbb jelentésű a' létező **Teveli** család és helységekre, melly

testiségben eltibolodott vagy téveledetteket jelenti; — de csak ugyan divatozó magyar szavunk alapul itt, *Tubalkain*, rövidítve Vulkán, תְּבַלְכַּי = Khajin-tol jó ezen szavunk *kohó-ni*, Tibertől Tiberis folyam és Tiberiusok erednek.

Celliberi. 'Sidó Jósef Gomertől, Japhet első fia-tól, a' görög írók után betüváltozások által származtatja a' Galatákat, magyarosan gyűlteket (Kelita = gyűlt vagy kelt). Gomer *Cimmer* és *Cimber* kiiratokkal tűnik föl az írók tollán. — Cimmer név alatt emlékezetes a' *Cimmerici* szorulat Chersonesus Tauricában. — Cimber név alatt pedig egy rettenetes hadakozó nemzet festetik le, a' Cimberektől, *Cimbrium* = Csombárd Somogyban, tán Cimborásso hegy is Amerikában — Ez a' két testvér nemzet, az Iberek t. i. és Galaták, rövidítve *Kelták*, egy nemzetté forrván össze, támadtak a' Kelti vagy Celtiberek. — Mi uton költöztek ők Spanyolhonba, nem indulok utánok. — Ellehet hiinni, hogy Gomertől tartották fön nevőket *Gömör* vármegye, Gyömörö helyek, Gyömörei családok. — Ugyan Gomer vagy Cimmertől pedig Gamari vagy Camari, Kamari, hosszabbítva *Komárom* helynevek és Komáromi családok.

Ezen Gomerek = Galaták vagy Kelták a' Citim vagy Cita = Szitya unokákkal is egyesülvén, Schütz Világ Hist. I k. 178 lap, igen korán, már Tarquinius Priscus alatt, ki Krist. ur előtt 613 év tájban Romának ura volt — Szityiából kijöven Szityáink, ugyan Magyar honunknak egy részén telepedtek meg, a' Kelták pedig vagy *Gálok* Franczthonba költöztek, *Mailandot* (meim = viz, innen: mely, mej, csermely divatszavunk, vizes vagy viz-melléki ország) és több más városokat építettek. 's a' t.

4. §.

Költőzködés.

Dicső nemzetünknek meg lévén első 's eredeti honjok, — költőzködésük legpontosbb tárgyat ad előmbbe. Kik csak a' Caspi és Caucas vidékéről hozták le Szityáinkat, — jele hogy első 's eredeti honjukat ki nem kutatván azt nem ismerték, mi megbocsáthatlan hiba; — ez hiányzott még magyar Eset-tárunkban. — Ez tette, hogy Hunnia népének hajdanibb eredetét homály borította, miglen setét egének fátyolán egy csillag átremege, mely sugárinak fényével e' nagy nép első eredete 's honja földről az éji setétet szétoszlatván, a' Magyarnak első 's eredeti hazáját látni engedé. — Félre tehát a' Szitya nemzet eredeti Honát borító fellegek! — **Kanaan** földe a' mi első 's legeredetibb *honunk*. — Tekintsük bár **Immaus** vidékét, a' Caspi és Fekete-tengerek mellékeit, többnyire Kanaanból származott hely- és fineveket lelünk mindenütt. — Azonban minekelőtte ennek rajzolatába bocsátkoznám, olvasóim figyelmét három fő költőzködésre kívánom vonni.

Első: melyet Móses I k. X részben rajzol le.

Második: melyet okozott Jósue diadalmas fegyvere. — A' mely földre Ábrahám foglalót adott, utódi az aegyiptomi rabigából Móses által kiszabadittatván, minekutána 430 súlyos éveket ott eltöltöttek, nagy erő 's hatalommal jöttek **Kanaant** elfoglalandók; ugyanis a' jólétben elpuhult nemzetet, harsogó trombitáik hangjaival könnyen engedelmeskedni kényszerítették. — Most kezdődtek a' **Scythae trogloditae**, barlanglakosok, kik likakba, barlangok 's szirtek üregeibe rejték magukat, hogy Josue üldözésétől menekülhessenek. — Most támadhattak a' **Scythae scenitae** = s-kenitae = sáto-

ros szityák, kik házaikba bátorságot nem találván kunnyokban (s-ken = kunny) lappangtak 's a' t. Mások meg Aegyptomban, Afrikában egész *Tangerig*, hol Josue győzedelmének nem állottak oszlopot emelni.

TT. Horvát István úr Rajz. 99 §. *Ben Gorion*, József zsidó írónak nagy tekintélyt 's hitelt ad; — azon Rabbiknak értekezése sem megvetendő tehát, kik (Calmet 155 lap) Illyriába, Germaniába is költözködtetik a' Kanaanitákat, azon egyszerű okból kiindulván, mivel a' Heber, Kaldi, és Germán nyelvben némű rokon szavakat vettek észre; kik közé Plin. IV. k. 12 feje. Szityákat is számít. — Ezen tanuadat szerint igen korán Illyriánkba érkeztek Eldődink. —

Harmadik költözködés történt Nabukodonosor alatt. — Ezen király rettenetes táborának híre eleve megpendülvén, nagy rémülésbe hozta Kanaán fiait, kik hogy a' babiloniai raboskodást kikerüljék, a' Caspi tenger vidékére vonták magukat, kikkel temérdek Heberék is elutaztak. — Ezeket később Ezras I. k. 8 r. mint rokonokat *Eddo* vezérjekkel majd parancsolólag a' 70-dik nyomoruságos évekig tartó Babiloniai raboskodás kitelte után vissza kívánta. — Hogy közülök sokan visszamaradtak, neveik valósítják.

Az első költözködéshez számíthatnak azon nevek is, mellyek Móses könyveiben egész Josueig megjelennek, kik közül magyar Leonidásunknak *Kenissinek*, 's neve régiségének oszlopot emelek, kinek neve már Mos. I. k. XV r. 19 v. előfordúl, hol *Cenezaeos* olvasható, az eredetiben קניזי = Kenizzi, — kinek erejéről a' köznép is sokat beszél.

Második költözködéshez tartoznak azon nevek, mellyek Josue könyvében említetnek. — Tekintsük meg az Immausi Szitya-országot, szemünkbe ötlenek ott: *Scythae Annibi, Rabbanaci, Sziges, Issedones*,

Dannae, Serica tartomány, *Sera* helynév, *Piada* 's a' t. — *Anab*, kanaani város, Jos. 11 r. 21 v. melynek *Enakim* = עֲנָקִים, oriásait (erőseit, gigas = gőgös) Josue legyilkolta, és városaikat földulta. — *Anab* szó Aegyptomban is ismértetett, hol *ebfő*vel bíró bálvány *Anubis* nevezet alatt idveltetett, Bolla I k. III §. 36 lap. — 'Sidó Jósefnek toldalék-könyvében pedig jegyeztetik, hogy a' Szityák királyokat *Nagyebnek* nevezék, — *Anubis* = *nagy-ebes*. Ebből támadhatott a' pórnépnél az a' vélemény, hogy ebfejű tárokat regézett, kik a' föld alá bujókat is megszagolván, kikaparják és felfalják. Gyermek-koromban magam is hittem, és mily nagyon félttem tőlök!

Rabbanaei. Rabba = רַבָּה (Josue 13, 25.) egyik a jelesebb városi közül Kanaannak; — kétkedhetni-e benne, hogy a' *Rabba* városnév, utóbb Pannoniába költözködő Szityáinkkal került honunkba, melytől *Raab* = Győr, Rába családi név, és Rába folyam nyerték nevezetüket; ez lesz Ptolomaeus *Arrabon*-ja.

Siziges (שִׁיזִי = siza, I korkönyv XI rész, 42 v.) Ruben nemzetségbeli fejedelem. — Itt valósul meg, hogy *Sem* — *Abrahám* — *Juda* nemzetségéből is csatlakoztak Szityáinkhoz.

Issedones. Josue 19, 35. említetnek *Assedim* és *Ser*, mint legerősb (מִצְצָר = mibzar, bezárt) városok. חֲזִידִים olvashatni *Hasidim* vagy Azsidim = oldalasok, vagy zsódérosok, (*Zsid* Zalában).

Dannae. Josue 21 r. 35 v. *Danna* város, דַּמְנָה = dimna. — Kanaanból a' kétfelé költözködők kétfelé vitték e' nevet — Immaus tájára, és a' földközi tenger mellé is Illyrisbe, hol *Epi-damnus* kiirattal mutatkozik, most *Dirrachium*, *Durasso* nevet is visel.

Ser = סר város, Josue 19 r. 35 v. mellytől **Serizer** vagy Zárvaros; Israel fiai szerettek utóbb ezen kanaani nevekkal hivatni. Ebből eredt סרֶת = **Sereth** fi-név, I korkönyv, 4 r. 7 v. — Egy illyentől nyerhette nevét **Szeret** folyam Marmarosban, melly Bukovinán által a' Moldvába foly. — Ismét Plinius **Serretessēi**, kiket Dráva mellé helyhez. Topog. II fej. Pannoniarol XI §. 13 lap.

Piada, פִּיָּדָה = **phodaja** vagy **pheadaja**; igen helyesen összevág ez Kir. 4 könyv 23 r. 36-ik versben említett **Phedaja**-val, ki királyi vérből vala, **Ruma** vagy **Rum** városból. — **Phedaja**, németül: Jehova rettet, magyarul **phed** = **véd**, Ja vagy Jehova, azaz: véd a' Jó, vagy véd az Isten. Már most érthetőbbek az Indiái Samscrit nyelvben ezen szavak: **Tscharta Bade Schasta Bramas**. Schütz Világ Hist. I. k. 347 lap. **Bade** vagy **Vedan**, **Tcharta** — Bollánál I k. 44 lap. **Carta** = irt, **Bade** = véd, **Schasta** = szózatja; **Bramas** = Bramának; irt véd szózatja a' Brámának. Phedajabol eredhetett a' latin **Feudum**; Fiát családi név, Fiad Sömogyi helység Kerád szomszédságában. — **Bade** Indiai szitya szó adhatott elneveztetést a' Budini = Védni nemzetségnek, Budinitol a' Bodonyi és Vadoniak tartották fön nevöket. — Ugyan **Bade** adhatott nevet **Buda** fővárosunknak is, melly dicső eleinknek a' hajdani **Pessium**-nál (פֶּסַח = Pesa, latinul **passus**, németül **Schritt**, francziául, spanyolul **passage**, mellyből utóbb PEST) a' Dunán lett átkelésük alkalmával nyerte nevét Pest. — **Buda**, **Sicambria** nevét Kanaanbol költözködő Siehemiták-tól; **Ofen** nevét pedig ugyan kanaani כִּיתָהוֹן = **Bethaven**, vagy csak **Aven** várostól nyerhette, melly két városunkrol TT. Horvát Istv. ur igen jelesen értekezik 1810 évben. **Buda** lett, utóbb **Véd**, **Védő** lakja királyainknak. 's a' t.

5. §.

Költözködjünk most Szityáinkkal a' Pontus Euxinus utóbb Fekete-tenger, Caspi tenger, Meotis tava és Caucas vidékeire, vizsgáljuk meg nemzeteit, kikeresvén egyszersmind, mi honból származtak ide. 1-ször, **Euxinus**, mi ez egyéb mint a' **San**-ok vagy Szityák vize, — valamint a' Kades szóban az **s**, **x**-el változott föl 's lett **Kadix**, ugy **San**-nak **s** betűje is **x**-el iratván ki, lett a' **Xan** vagy **Xin**; az **us** végzet latinított kifejezés. — **Eu** vagy **Ev**, azaz: evedzős víz, — Szityáink tehát a' hajózás mesterségében itt is kitüntették magukat. 2-or, **Ponto** = rév hajó, — kiktől eredhetett ez mint a' **Pán** vagy **Fennektől**, kik Josue után lemondván a' kanaani névről **Szitya**, **Pán** vagy **Fenn** nevek alatt említetnek a' historiában. — Nem a' Fennek voltak-e a' világ' legnevezetesebb hajósi? Fenicziából költözködvén ők e' tenger vidékére, **Ponto** nevezetnek adtak eredetet, igazábban mondván **Ponto** ugy hangzik mint Pan-tó = **Panok tója**, mellyen ők hajóztak, — Ponto által később hajózás értetett. — 3-or, **Meotis**, Hübner Lexiconjában **Scythica stagna** = Szityák tava, mocsárja; — **Cimmeria** palus. — **Gomer** Jafet első fiának **tava**, mocsárja, **Cimmer** kiirat alatt: szitya nyelven **mae-hott**, **mae** a' maim = מַיִם arab, syr, kald, szerecsen nyelvekben vizet tesz, — vizből a' német **Wasser**, — honnan jelenleg: mej, mely, csermely vagy csermej, mellytől a' **mónár**, mojnár, molnár, latin **molitor**, német **Müller** 's a' t.) **hott** jelenkori divatszavunk **hid**, **d** betű akkor **t**-vel iratott ki, vagy pedig később íróink hibázták el a' **hid** kifejezést, és **hott**-al irták ki **hid** szavunkat. — **Mae-hott** tehát **vizhidalást** jelent; — minden esetre nagy vízmesterek valának Szityáink. — Ezen **mae-hott**, utóbb **maeola**, **maeotis** kiirattal lett ismeretes, melly kiiratok csak a' változó dialectust bélyegzik.

6. §.

Kutassuk ki jobban történet-íróinkat. Olvashatjuk náluk 1-ször) a' **Kadusi** nemzetséget, a' Caspi és Fekete-tenger közt; — bebizonyított, hogy kanaani földről származott ez ide 's a' t. — A' Caspi tenger keleti részén Schütz földképén olvashatni 2-or) **Chorasmii**, én ezt nem a' *Xωρα* = Land, görögből hozom le, hanem az arab és syr nyelvekből; *חֶרַשׁ* = charas = charat = arat, melly földmivelést jelent, az *arat*bol nyerte a' latin *arare*, *aratrum* szavakat. — Ezen felekezete a' Szityáknak vagy a' dusan termő földtől, hol nem szántottak, hanem csak arattak, vagy pedig más nemzetek vetéses mezeikre rontván, mit azok szántottak vetettek, ők aratták le, vette nevezetét. — Ezen szónak a' pontozás által különbféle magyar jelenlése van: tesz t. i. **Kurus-lót**, **erdőt**, azaz: **cse-rest**, **korsót**, **szántóvasat** vagy **csorosszlát**. — Egy illy név fordul elő Ezrás I k. II r. 52 v. *חֶרַשׁ* = **charsa** vagy **harsa**, a' babiloniai fogságból visszatérők közt. — Ezen szótól létezhetnek **Karos** helynevek, és **Harsa**, **Harsány** hegy, **Harsányi** családi nevezet 'sa't.

3-or) **Alani** (I korkönyv I. R. 40 v.) *עֲלָן* = **alian**, mellyből könnyen alakulhatott **Alán**, Esau nemzetségéből.

4-er) **Roxolani**, két nemzetségből forrott öszsze, **Ros**. (Genes. 46 r. 21 v.) és **Alan**, az utóbbi kiirat után itt is az *s x*-re változva állottak elő a' **Roxolanok**, vagy **Rosalanak**. — Moses I k. 46 r. 21 v. több érdekesek is hozatnak föl magyar fi és helynévekre nézve, u. m. **Echi** = **Etsi**, **Öts** nemes helység Wespriem vármegyében. **Echi** pusztalég vidékén, **Etsék** Balatonmelléki pusztalég és szőlőhegy Zalában, Keővágó-**Eörs**nél; — **Echen** = **Etsen** helység Somogyban Merenye és Mocsolád táján 'sa't. — **Bela** = *בֵּלַע*, először jön elő Moses I k.

14 r. 2-ik v. város a' sodomai tenger déli részén, — a' Vulgátában **Bala**, az eredetiben כַּלֵּעַ = **Bela**, utóbb **Segor**, az eredetiben זַעַר = **soar**, **soara** (Zsohár családi név) jelentése ez: 1-ör a' **b f**-re változván, **bela** tehát = **faló**, **nyelő**; — itt menekedett meg Lot, Sodomából futván. 2-or, **Bela** = győzni, ütni, innen a' latin **bellum**. — Abrahám utódi is dicsőségnek tartották e névvel diszeskedni, Móses I. k. 36 r. 32 v. — **Bela**, **Beor** fia, mint Edomi tartománynak királya említetik. — Vihetjük-e főlebb **Bela** királyaink elneveztetésüket?

5-ör) A' nevezett Schütz földrajzán több helyeken tűnnek föl, **Rha** folyamok, — törzs-szava: 1-ör, רִי = **ri**, רֵי = **revi**, melly vizesedést jelent, innen a' magyar **ré** vagy **rév**, innen **Révai**, **Reviczki**, 's a' t. 2-or, רֵאִי = **raja**, rövidítve ismét, **rha**, Juda nemzetségbeli fi, egyike azoknak, kik a' babilóniai fogságból haza tértek; Ezrás I k. 2 r. 47 v. ugyan itt a' 48 versben olvastatik **Rasin** finév is, honnan a' mi **Rasinánk**, előneve: **Rasinai Inkei** családnak; melly szó **látót** jelent, az ר = **r**, **l**-re változván, mint p. o. **Armenot**, **Almenot**-nak is olvastatik; így adja ki magyar szavunkat **raa**, vagy **laä-tó**. 3-or, רֵי = **rei**, finév, Kir. III k. I r. 8 v. — Gyök-szó רֵעַ = **roa** = legeltetni, — a' pásztor fejedelmek és királyok elneveztetésének eredete; — a' spanyol Heberék a' **reit**, vagy **roat**, **regi** vagy **roga**-nak is olvassák; mivel legeltetést tesz, kétségkívül ezen magyar szó **raga**, rágatni alapul itt, — kik t. i. csordáikkal, falkáikkal mindent fölragottnak. — Ezen **regi**-ből tamadhattak a' **rego**, és **rex** latin szavak. — A' francz vagy celta nyelv **Roi**, **Roy** = király, szavokat ebből kölcsönözik; — ebből érthető **Ruas** Hunnok királya, kit **ruhás**nak irtak tudósaink.

6-or) Caucas tövében mutatkoznak jelenleg a' **Madschar** vagy Magyar, nagy városnak romjai. Ki gondolta volna, hogy e' szó is **magyar**, kanaani földről vitetett Kaukás mellé, Josue 15 r. 59 v. מַעֲרֹת =

maarot város, Israel fiainak birtokába esett. — A' 70 fordítók megadták ezen szónak eredetibb kimondását, és Μαγαρωθ = **Magaroth**-al irták ki, y-al lágyítván **Magyarot**, vagy **Magyarod**, melly a' különbféle ajku íróknak tollán **Madschar** kűrattal tétetik utóbb ki. — Filistaeus város volt ez, melly Josue győzedelmei után lerázta nyakáról a' Juda igát, 's hajdani szabadságába visszahelyhezte magát. — Saul király időszakában **Magyarod**bol rohantak ki a' híres Filistiek a' zsidó táborra, innen jött ki a' vitéz Oriás Goliát, megrezzenteni és viadalra híni a' Heber sereget; — Ó az, kit Dávid parityájának szerencsés hajtásával lábáról leverte. Ezen **Magyarod** tehát határváros vala, Juda és Filistiek országok közt. — Az eredetiben „**mim-mearot pelistim** vagy **phelistim**“ azaz: a' Filistiek Magyaroda. — Ezen szó **Magyarod** először tábort, másodszor „**caterva hominum**“ ember csoportozást jelent. — Ezen okból kiindulva bátor vagyok egyenesen a' **Magyar** szó jelentését kimondani, hogy **Magyar** annyit tesz, mint **Megye-őr**. — Ezen állítást igazolja a' **Magyarod** helységeknek többnyire a' **megyék** széleiu még hajdan korban történt elneveztetése. Ily **Magyarod** nevezetű helységecske tűnik föl Somogy földképén, Széki pleb. Tolna vármegyének szélén, — **Megyer** helység is létezik ugyan Tolna és Somogy határainál. — Nem mondok ellent TT.: Horvát István urnak, ki a' magyar szó által „**mageresztót**“ ért, a' dolgot így egyeztetvén meg, hogy a' **megye-őrök**, egyszersmind **mageresztók** is lehetnek, vagyis földmivesek 's a' t. —

7-er) Azoknak, kik Magyarainkat **Juhria** és **Jugária** orosz tartományból hozzák ki, — szükséges utmutatás. — A' kanaani földön nem tűnnek-e föl ezen helynevek (Mos. 4-dik könyv, 32, 41.) 1-ör, יָרֵךְ = **jair** tartomány és finév; — **Jair**, Manassesnek fia, foglalá el ezt, és nevezte יָרֵךְ = **chavat** = **havot**, **jairnak**. — Itt alapul ismét egy eredeti magyar szó: **ovod**, **ovódó** hely, melyből a' latin betűcseré által **Oppid-umot** alkotott, melyet a' N. Tisz. méltó Aigl Pál, pécsi Káptalannak érd. tagja 's rajzolója, 159 lapon az **opem dat**, **opidum** latin szavaktól hozza le. — Nem a' **Jair** kanaani tartománybeliek adtak-e elneveztetést **Juhre** vagy **Juhria** oroszországi helynek? mellytől Timon II k. a' Hunavarokról 162 lapon így értekezik: „Ha pedig Kaukás zárdáiból rohan-tak ki a' Szityák, valamelyik nemzedék **Juhriába** vagy **Juhariába**, Oroszország szélső tartományába, telepedhetett meg. — Arnulf, Zventibald ellen a' Hunn Avarokat, kik Carnuntum és Szombathely közt laktanak, fölszólítván, **Juhriában** lakozó rokonaikat segítségül hívák, mivel már maguk a' fegyvert letévén, jobban a' földművelésre adták magukat. — Itt alapul TT. Horvát István ur Rajz. 85 §. hogy a' **Juhri** földmívest jelent, és megegyez a' **Georgius** szóval. — Ezer **Jair** = **Jari** nemzedékek adhattak nevet a' latin nyelven kijelentett **Jaurinum**-nak, melyet a' magyar a' **J** betűt **G**-vel ejtven ki **Győrnek**, a' német pedig **Raab**-nak nevez, mint fölebb. 2-or) **Jugaria**: — Kétkedhetni-e benne, hogy nem a' kanaani **Jagur** = יָגוּר város, (Josue 15 r. 21 v.) adott nevet az orosz **Jagurinak**? — Kanaanból t. i. költözködvén, itt tetszett mind a' **Jeria**, mind a' **Jagur** hely' lakosinak megtelepedni; — utóbb a' **Juriabeliek** Pannoniának belseibe is általvándoroltak.

8-or) Igen jelesen értekezik TT. Horvát István ur Rajz. 72 §. hogy a' meggyőzetett még Pontus melléki Kunok Lapponiába és Estoniába is általtétettek. De még ezen rajz a' régibb 's eredetibbséghez csak annyi, mintha valaki a' Dunát csak Buda-Pestünknel kezdené ismerni. — *Eston* = עִשְׁתּוֹן (I. korkönyv. 4-dik fej: 11, 12 v.) Calebnek *mahir* = *machir*-től (magyarnak is lehetne olvasni) való unokája, ki t. i. az ígéret földére átmehetett. — Tehát Juda nemzetségbeli is keveredtek a' Kunok közé. — *Eston*, így írva עִשְׁתּוֹן = *estona*, németül = grosse Gedanke, magyarul: ész-tünődés, — ebből esztendő, mely lefolyása alatt, nagy esztünődéssel futja pályáját. — Egy ily *Eston* adhatott elneveztetést 1-ör, *Bor-istenes* folyamnak, 2-or) pedig az északi *Estoniának*.

9-er) Még egy helynév. *Meotis* tavának keleti csúcán nem tűnik-e föl *Tanais* vize 's városa? honnan jött ezen nevezet e' vidékre? nemde Kanaan földéről! — Nem létezett-e ott (Mós. 4 köny. 13 r. 23 v.) יִצְחָק = *tsaan* szerezsen? nyelven, arab ajkon pedig יִצְחָק = *taan*; a' *tsan* németül: wandern, reisen; magyarul *tsüdni*, *tsühdni*; taan = *tanya*, tanyázni, nem volt-e ez költözködő Szityáinknak tanya-helyök? — melyet utóbb a' földközi tenger melléki filistei városból költözködők (Josue 11, 62.) אֲסוֹ = *asso*-nak neveztek el; az utóbbi írók pedig *Assofnak* czimzettek. — Ez lesz Ptolom. *Asao*-ja, melyet Nagy Magy. or. helyirója I k. 8 §. Győr és Komárom közé helytelenül helyhez; a' Vulgáta sz. Írásban *Gaza*-nak iratik. Ugyan ezen versben olvashatni *Gath* vagy *Geth* várost, nem inneniek-e a' *Geták*? — Nem különben *Asoth* város is, az eredetiben: אֲסֻדּוֹ = *aseddod*, gyökszáva: אֲסֻדּוֹ = *esed*, kaldi és syr nyelvekben olly helyet

jelent, hol a' patakok hegyek közül kiöntődnek. — Arab nyelven שפך = *safach*, nem a' balatonmelléki **Cso-pak** helységnek jelentése ez? — vizsgálja meg bárki, **Csopak** nem felel-e meg ezen **Asot** szó jelentésének? — Vizesetes hely, vitzől czopákás, süppedékes, hogy tehát ezen balatonmelléki táj Filistiek lakja volt valaha, bizonyítja azt **Palasznak**, a' főlebb mondottak szerint, *filis* vagy *palas* szótól **Palasznak**, azaz: Filisteából vagy Palestinából költözködők honja's városa; **Asot**-tól létez **Csopak**, **Azzo**-tól pedig **Assofiánk** vagy **Aszófónk**. —

7. §.

Szükség már most az eddig mondottakból egy egészet összealkotni. — Kaukás vidéke, Caspi és Fekete-tengerek közti hely lett eldődinknek többnyire Kanaanboli költözködésök után második honjok; kik szégyenből-e vagy mi okból a' kanaani névről lemondván,

1-ör) **Pan** nevezet alatt fénykedtek, honnan **Fenn** vagy **Finn** kiirattal földkereünk éjszaki részeire is költözködvén **Finnland** vagy **Finnlandiának** adtak elnevezetést, melly birodalom északi Európától Sibériáig és a' Caspi tengerig kiterjed (Lásd Hübnert a' **Finn** szónál.) Nemde igaz hát, hogy a' Kaspi mellékéről elválván a' szityáktól, kunoktól a' **Pánok** vagy **Fennek**, **Finnek**, 's egy rész az északi földrészre, másik pedig Európának belsejébe vándorolván 's pályásván, az **Finnlandnak**, ez pedig **Pannoniának** adott nevet? — E' tárgyban Schlöser nagy olvasottlanságát árulta el, midőn historiai adatok hiányával, egyenesen **Finnland**-bol származtatja **nemzetünket**. — Igen is az eredetünk egy, és nem szégyeneljük a' **Fenneket** rokonoknak elvállalni, de azon megkülönböztetéssel, hogy egy központi honból, Pontus tájáról széledtünk el a' földhátán, — a' mi pedig még dicsőbb, az, hogy magyar nyelvünk ro-

konsága a' *Finlandiakkal* egy, iróink 's utazóink szerint igen sok magyar szavaink találtnak a' *Finneknél*. — Mit bizonyít ez? minthogy a' melly beszéddel Kanaanból a' *Panok* vagy *Fennek* a' Caspi tenger vidékére költözködtek, itt is azt beszélették, és ugyan azon nyelvvel (némű változásokkal a' minden más idegen, isten tudja hol termett nyelvek közöl) élünk jelenleg is, — a' mi ismét azt bizonyítja, hogy a' kanaani nyelv az első 's eredeti nyelv; — mellynek birásával maiglan is méltán dicsekedhetik 's kérkedhetik a' *magyar*. — Az atyafi Fennek magokat *Somoladznak*, azaz mocsár-lakosoknak nevezik; melly szóban betűhelycserék tűnnek föl. — *Somo* vagy mosó (mocsár) nem kell itt főnakadni, ezennel példával szolgálók fölvilágosítására; שִׁלְמָה = *Salma*, de így is iratíki: שִׁמְלָה = *simla*, itt az *l*, az *m*-el helyet cserél, 's annyit tesz mint felső ruha, azaz *salma* vagy *csalma*, mellyel ékeskedik a' magyar feje. — Ezen csalmásokat Jahn, zsidó szókönyvében Kenitáknak vagy Kunoknak jegyzi, honnét kitetszik, hogy Kunaink eredetileg *csalmával* diszeskedtek; vagy p. o. a' magyar szókönyvekben is olvashatni: *mosologni* vagy *somologni*, 's a' t. *Somo-ladz*; *ladz*, itt a' *d* betűt *k*-val kell kiejteni, p. o. הָלַךְ = *halak*, németül *gehen*, magyarul: *halad*, *haladni*, a' ד = *d*, כ = *k*, betűk, hasonlatossága miatt történt itt a' hiba; nem is hihetni, hogy kanaani eldődink a' *halad*, szót *halak*nak mondták volna valaha, hanem az írók' tollából származott ez, melly ismét nagy befolyást gyakorolt a' nyelvzavarra. — Rokonságunkról még jobban meggyőződhetünk csak ezen egy szóban is: בַּעַלְתַּ = *Baalat* (Josue 19, 44.) városbeliek is költözködvén, nevet adtának Pannoniában *Balaton* tavának, Finnlandban pedig *Balti* tengernek.

2-or) **Chuni, Cuni, Kunok**; latinul **Cumani**. — Kiket Timon Magyaror. uj képiiben 14 fej. 142 lap Pontus lakosinak jegyez. **Kanaan** földi **Chun** városnak eredeti gyermekei ők, Pontus mellékire történt származásuk idejét, Dávid Israel királya időszakára lehet visszavinni, a' ki földulta és kirabolta **Chun** és **Thebat** városokat, sok rezet elzsákmányozván ezekből. — Ezen okbol-e, hogy itt adófizetőkke is tétettek, vagy pedig később Nabukodonosor táborától megrettenvén, költözködtek Pontus mellé, nem keresem. — Itt volt a' **Cumania**, melly **Moldva**-országnak is mondatik ezen kanaani helynévtől: מולדה = molda, Josue 16, 26. — A' föllebb mondattak szerint a' **Chuni** szóból méltán **huni, uni**, betűvágások útján a' **Hunnok, Unok, Hungarok, Ungarok** hozathatnak le.

Hogy Kunaink nem itt termettek, hanem kanaani tartományekból származtak Pontus mellé, bizonyítja imádságuk, melly a' Kun-szent-Miklósi jegyzőkönyvben így olvastatik: **Bezén attamaz**, beszén, helyesen bizány = bizodalom az atyához. **Senadon** = **szent ur**, az **Adon** = **itén**i vagy urnak lenni szóból; — **Pitbutor, Pit** a' bait vagy bet = háztól, **bitter** = בטר bitorlás, a' házi bitorlásoktoli mentséget kéri, **Nesszem bezde**, נשם = **nasszam**, lélekzetet venni, vagy neszezni, áttett értelemben = lélek, **uesszem bezde** = lelki beszéd, vagy bizodalom, 's a' t. kitészik ezen imádságukból, Isten mint Atyához való bizodalomból, hogy az, midőn a' ker. kat. hitre áttértek, készítetett.

3-or) A' Kaspi 's Kaukas gyönyör vidékén egyesültek **Hunni, qui et Avars** = **Hunnok, kik Avarok is**; Timon II k. a' Hunn és Hunn-Avarokrol 8 fej. 216 lap. Regino Apátnak szavai ezek. — Tehát a' **Khunok** vagy **Avarok** egyek voltak. — Evagrius Timonnál a' most említett könyv 7 fej. 210 lap elismeri, hogy az Avarok Szitya-nemzedékek. — Igen is mint Japhet fő

atyának Thabáltól és Citimtől származott utódi. Itt laktak a' Betsán vagy Szitya városból költözködő Bisenek, Besenyők? itt a' Kadesbeli **Kadusiak** 'sa't. — innen költözködtek ők az egy **Pán** nevezet alatt mostani lakföldünkre, melyet esettári adatok után Tarquinius Priscusig fölvihetni, mindazáltal megtörténhetett, hogy még előbb is kivándoroltak ezen honjokból.

8. §.

Eldődink Pannoniába lett költözködésükre. még más utat is vártak. — Calmet az említett Török birodalom földképein TT. Horvát István ur Rajzolatiban kezünknel fogva igazitnak utjukba e' jeles költözködőknek. — Pillantsuk meg a' Földrajzokat, és egyesítsük össze a' most tiszt. ur' Rajzolatival 123, 124, 125, 126, és 127 §. olly diplomaticai ismereteket nyujtanak, melyekkel egy történetíró sem ellenkezhetik. — Dalmat, Albania, Liburnia országokat Abarokkal, Parthusokkal, Szityákkal, Kumánusokkal töltik el 's a' t. — Vegyük most sorba rövidség, de mégis a' dolog igazlásárol meggyőződésünk okaért.

1-ör) Calmet földképe után az **Aram** Sziriai tájrol földközi tengerrel határos **Cathala** vagy **Csatár** város, a' **Catelani** vagy **Csatári** hungarok eredeti honja, — kikről a' Caspi és Caucasusi földtáj hallgat és TT. Horvát István ur sem tesz említést. — A' Török birodalom földképe Dalmat földre **Rhisaei** (I környv 7, 39. רִישַׁי = rizeja, vulgáta sz. írásban **Resia**; lehet olvasni **Resi** és **Retsi** Zala helységeinek) Israel nemzetségbeli fi, félszigetke ez, e' mellett feküdt a' **Catara** vagy **Csatár** város, 's így az a' következtetés, hogy az Israelitákból is költözködtek a' magyarokkal, és egy nemzetté forrtak össze. Ezen Rhisaeiek vagy Rhetiaiak terjeszkedtek ki Felső Germaniába és Olaszországba is, hol **Retia** prima és **Retia** se-

cundának nevet adtanak. — Sidó József könyveihez csatolt pót-irat szerint. — Ptolom. és Timonnál I k. Pannon 6 fej. 40 lap említ *Rittiumot*, és Szávához közel helyezi. — Maga Timon pedig a' 48 lap *Salan kemenek* hiszi lenni. Ki a' Retiákro! tisztábban fölvilágosit, a' barátság édes csókjával tisztelendem meg.

2-or) *Catarotol* dél felé Calmetnél tűnik föl *Balanea*, ugyan tengerparti város, כַּעֲלָחָן = *baalcanan*, *baal* = ur, *kanan* vég betű *n*, *r*-re menvén által = *könyör* = *könyörülő ur*. — (Moses I k. 36, 38. Esau nemzetségbeli országló) valjon nem Balaneától származtathatjuk-e le Ptolomaeinek *Bolentiumát*? — Nagy Magyaror: helyirása I k. II. fej. Pannoniáról 7 § végén, mellynek még helyet nem találtak írónk. — Nem egyeznek-e meg evvel a' *b* betű *p*-re változásával a' *Polán*, fi és hely-nevek? *Polán* szomszédságomban is áll, Mélt. született Bárá Mikus Antonia néhai N. Ghedovátz Ferencz királyi Tanácsos özvegyének jószágá, föltűnő nevezetessége Ortelius szerint (Kronica des Ungarischen Kriegwesens 1603 év 15 Juni.) Lak és Palantvár kastél erősségek valának, melyeket H. Collonits a' Töröktől visszanyere, különösen *Palantvát* 300 hajdukkal megerősítette, 's a' t. Néznünk most egyet a' Spanyolhon földére a' nevezett Sidó József pótkönyvében nem állanak-e ezek itt is egy vonalban = Pallantia, Catalonia? Polán és Csatár.

3-or) *Arad*, jobban *Arvadok* szigete, melyből származtatám a' Horvátokat, melly nevezet alatt nem tűnnek ők fönn a' történetekben, hanem *Var-daeiek*-nek említettnek. Honjok Epirus tartomány vala Acheron folyam mellett, hol a' Török birodalom földképén mutatkoznak a' *Comanusok*, kikkel TT. Horvát István ur egybefoglalja Rajz. 125 §. a' *Vardeusokat* is, kik Olaszországnak voltak pusztítói. — Az *Arvadok* a' Katelán- vagy Csatári magyarokkal együtt vitorlázván ki ős honjokból, Jaderát is ők ala-

piták, sajnos! hogy **Vitor**-la magyar szavunk a' nyelv zavar után illyr szóra alakult át, kinek ajkán **Jadro** vitorlát jelent. — Igen korai szóváltozás ez, mivel már Lucanusnál emlittetik. — Ezen város jelenleg **Zarának** mondatik; melly nevet Esau Nemzetségbeliek hozhattak magokkal, **Zura** és **Meza** Moses I k. 36, 13. Kitől TT. Horvát István urnak **Masaesusai**, Liburniának nyugoti lakói, ugyan ezek a' **Masicesek** is = övesek, (mazzagosok).

4-er) **Epidamnus** Illyrisbe, melly város Dyrachiumnak, Durassonak is neveztetett. — **Epidamnus** nevét **Damna**, kanaani várostól hozza le. — **Immausi** hegyeknél is föltünik ezen helynév, 's két felé lett költözködést jelent és tanusít. — Első neve **Epidamnus** דִּימָן = *dum*, melly a' napnak legmagosb vagyis déli fokát állását jelenti, mellytől leszármazott **damna** szó, annyi mint *deleni*. — De a' דִּירָם = *daros* = *deles*, azzal egyet jelentő. Kaldi ajkon דִּירַע = *dira*, honnan **Dyrra**-chium elneveztetés, **Epidamnus** **Durasso**, Dyrrachium, ugyanazon egy város; megtörténhetett, hogy a' szavak egyet jelentésétől a' latin ezt nevezte el „*sociae urbes*“nek vagyis társvárosoknak“.

5-ör) **Salana**, — **Betsan** vagy **Besan** városa, Szityái 's a' t.

6-or) TT. Horvát István urnál 125 § **narensii** és **sardioták** is jegyeztetnek föl, a) **narensii**. Calmet Földképén nem látszik-e Chatala városnak délső részén a' tengerparton *neher il melec* folyam, nem innen származhattak-e a' **narensiek**? **Narona** colonia Dalmátiába? b) vagy nem létezett e' finév is Kanaanban. Dávid I könyve 11 r. előszámlálván vitézeit, a' 37 vben **naarait** említ, ki **asbai**-nak fia volt, nem illy kanaani nevezetű adott-e nevet **naronának** is? — az eredeti könyvben így iratik ki, **naarai**, **naaria**, gyökszava

נָעַר = *naar*, melly az *ar*, vagy *har*, *hor*, nagy hortyogót jelent, máiglan léteznek e' néven *Naarai* — *na-raiak*. — megtörténhetett, hogy utóbb a' germán nyelv a' hortyogót *naar*-nak esztelennek nevezé.

7-er) *Sardioták*, eredetöket költsönözik 1-ör, Zabalontól, Juda nemzetségbelitől, — az eredetiben כֶּרֶד = *Sered*, a' Vulgátában *Sared*, Móses I k. 46

r. 14 v. — Ugyan ettől a' *Sarediták*, Móses I köny. 26 r. 26 v. melly szó magyarul összezőrdüni jelent, — tehát magyar szó! *Saridata* = zördütek. 2-or, vagy ezen szótól שָׂרַר = *Sarad*, = elszóródni, vagy az *r*,

l-re változva *szaladni*, tesz. — Így írva pedig שָׂרָר = *Serad* = tiszti ruha, a' mellybe öltözködő egyén *szeradó* czimmel neveztetett. (Ordo, Series, Symbolum.) Ezen szavak adhattak nevet *Sard*-nak, az afri-cai Hercules fiának, *Sardinia*-nak, *Sarida*-táknak, és somogyi *Sárd* helységnek, Somogyunk jeles és nevezetes *Sárdi* Somsitsok szülő földjének, 's jószágának. 3-or, a' *Sarditák* származását lehozhatni II kor-könyv 4 r. 17 v. feltünő *Saredatha* = צִרְדָּתָה hely-

névtől is. 4-er, Kir. III k. II r. 26 v. *Sareda* = צִרְדָּה = *Sereda* helynevet is. 's a' t. — Tehát TT. Horvát István ur rajz. 125 § feltünő *Sardioták*, Kanaanbol hozták nevüket, Kanaan vala e' neveknek szülőföldre, 's a' t. — a' שָׂרַר = *Szerad* szó pedig eredetet adott

Szerda nap nevezetnek, midőn *kedem* vagy *kedd* után szer adatott, rendelések tétettek; — az illyr fél-re rántotta száját, midőn a' könnyü kimondatu *Szer-da* keleti magyar szót *Szredanak* mondá. — Dicső-ség még is e' nemzetnek, hogy egy eredeti szót, habár némü változásokkal is ejtven ki ajkán, megtartott. — A' *Sardioáták* mint Israel születésüek a' III-dik költözködéshez tartozhatnak.

8-or) **Scirtones**. Ugyan a' nevezett Rajzol. 125 § jelennek meg. Hason kiejtésű szó olvastatik Josue 3, 16. **Sartan**, az eredetiben צִרְתָן, ezen צ=tzade betűnek különféle hangzata után **Scartan**, **Szartan**, a' pontozás változásával **Scarton** mondathatik. Ezen város Hermon vagy Herman hegy alatt feküdt, Jordán vizének nyugoti részén; hihető hogy Josue adta neki e' nevet, midőn e' mellett vezette át Israel fiait száraz lábbal a' Jordánon; a' viznek t. i. összeszorulásától nyerte **Sartan** = szorítani nevét. — Honnét származtathatjuk elfogadhatóbban a' **Scirton** nemzeti nevet, mint a' harmadik költözködés alkalmával az innen költözködőktől. — Máskép צִרְדָּה = **Szereda**-nak is hivatott. — Meglehet hogy valamint **Kadusa** a' **Kades** várostól, ugy **Zuard** = **Zoard** is ezen helytől kölcsönözte nevét; melly keleti szótól a' **sárda** divat-szavunkat is lehozhatni, = **elsárt**, elszorított hely. 's a' t.

9. §.

Fönn hagyok a' Rajzolatokrai hivatkozással. Tekintsük meg Calmet és a' Török birodalom földképét, Joppe földközi tengerparti város, Josue 19, 46. nem adott-e nevet Japides tartománynak éjszaki részén, melly a' **Scardus** = **Gardos** hegyekkel összehatároz? — Nem adott-e nevet Japoniának is? — **Arca** vagy **Arci** (Josue 16, 2.) ugyan tengerparti város, **Amnis sabbaticus**, vagy szombati folyam, és Tripolis közti város, **Oricum**-nak a' görög Illyris és Epirus között határváros? — A' különféle kiíratu fi, tartomány és kapu neve **Sur**, a' Dalmátiai **Sur-iumnak**. — Ugyan itt **Epitium** nem ezen keleti szótól עִיפָה = **efa**, עִיפָתָה = **efata** = Verfinsterung, tiefer Schlaf, elsetétedés, mély álm, — nem mondja-e ezt ki a' magyar **éfel**,

éj-fél, éjféltáj, pór nyelven: *éfé*, *éfé-táj*, fi és tartomány neve; Calebnek is így neveztetett az ágyasa, ki meglehet, hogy *éjféltör* ment be hozzá — azért *éj-féli* nevet nyert 's a' t. *Aetolia*-nak nem *Athalai* (Ezrás I k. 10r. 28) אֶתְלַי = *athalai*, adott-e nevet? mely tartományba *Paeanium* is = *Panok* honja, Somogyban *Atala* mutatkozik. — Nem különben Macedoniában kétfelé is mutatkoznak *Paeonia* tartományok; honnét a' mi Pannoniánkba is hogy beköltöztek, bizonyítja *Pannonia* városunk is, mellyről sok idő múlva, dicsőségesen uralkodó első királyunk Sz. István is említést tesz azon hit-leveliben, mellyben a' Sz. Márton hegyi szerzeteseket alapítja „*Pannonia* (város) fölött fekvő hegyen“ — így fest az ő tolla. Ezen czim névvel szerettek magyar Királyaink is diszekedni, *Cin-nam* görög író *Poenarcha* vagy is *Pán-fő* vagy *Pán-nagynak* tisztelettel fejedelmeinket. — Első Endre királyunk pedig „*Pannoniának* győzhetetlen királya“ czimmal ékeskedett. — Istvánfy, ez a' magyar Livius, ki 1490 — 1605-ig vezeti a' magyar történeteket, édes honunkat mindenütt *Pannonia* néven tiszteli; magát is Pannoniai Istvánfynak nevezi.

10. §.

Akár a' Caspi, akár a' Földközi tenger vidékéről származtak jelen lakföldünkre dicső Eldődink, vérrel vették e' vagy talán még csak lakatlan földet szállottak meg, ez csakugyan tulajdon honjok vala.

11. §.

A' büszke 's Tantalusi szomját — már több nemzeteknek rabigája alá hódítása 's kincseit hatalmas rabolások által többletendő — Roma még evvel ki nem elégíté. Valamint a' mézes harmat, az illatos virá-

gok messze csalogják a' fürge méhecskét; úgy Pannon földének kies tája és áldása mindég közelebb és közelebb vonta Romát magához, míg végre a' hatalmast szűz keblébe idézte. — Vastag Licin már Krisztus u. előtt mintegy 171 év. tájban *Carnuntumot*, *Petronella* és *Hamburg* (Hunn bürg = Hunn vár, Hunnok vagy Chunok vára) közti Bétsmelletti várost hódította meg. — Augustus is Romát világ asszonyává emelendő, szerencsétlétőjének *Marst*, barátjának a' fegyvert választván, a' világ hódításhoz fogott. (Ezeket igen bőven említett nagyobb munkám terjedelmébe rajzoltam, kedvezőbb körülmények 's egy boldogabb jövődöbe kiadandó) és *Pannoniánkat* (coloniájává) hódítmányává tevő. 's a' t.

12. §.

Nagyobb terjedelmű munkámban értekeztem Roma messze kiterjedéséről, — büszke hatalmáról és fényéről. — *Pannonia* romai colonia volt-e vagy csak hódítmány? azt bizonyos okokra nézve tagadtam, ezt pedig kivittam. — Roma fényéről elégedjünk meg Cassiodor szavaival: „A' micsoda miveket a' világ szereteszét fitogatott, azt Roma egy maga mutogatta“ 's a' t. Az ismert világ három részeiben uralkodó, hatalmában fényében büszke Romát az Istentől gyámitott Hunnok erős karja kezdette hatalmában megrontani, 's annyi dicsőségében őt meghomályosítani. — Jön keletnek fia *Balamber* vagy *Balamir* a' Hunn vagy Kunn nagy fejedelem, hogy a' kevély nyugotra setét alkonyt vonjon, — jön Caspi tenger mellől, átkelvén Tanaison, több nemzeteket meghódítván, nem csak Daciát = Erdélyt, foglalta el, hanem Balint császárt is kunyójában megégetvén Pannoniának nagyobb részét, dicső elődinek ősiségét, jure postliminii, visszahódítás jogával elfoglalta Krisztus ur. után 378 évben. *Balem-*

ber annyit tesz mint *Balám-fi*; volt t. i. *Balam* jósló is, város is, a' בלעם = bileam vagy bilam; Balam annyi mint a' *Bela* szó; — *ber* בר = [bár magyar szónkból *fir - flu*, a' keleti zsidó nyelv *bar - ber*, a' latin pedig *vir* szavát alkotá ki a' *b* betűnek különbféle hangzatából, a' magyar *fi* szóból hosszabbítva *fi-lius*, német *Sohn*, a' sláv *Sinko*, a' *sián-koni*, *sia-koni*, *sakouni*, *şini*, = *şirni*, még a' gyermek is *sitrin*.

18. §.

Roma ismét fölemelte fejét, midőn *Attila* atyjának Bendegutznak *Rugila* nevezetű főhadnagya — Constantinápol alatt, mellynek meghódítására küldetett, — villám-ütés által elveszett, — Roma *Pannoniánkat* ismét visszafoglalta.

Jön *Attila* Krisztus ur. után 433 évben — mint hajdan Israel fiai Mózes vezérlete alatt a' vörös tenger szorulatán, Jósue által pedig Jordán vizén átvezettetvén, — úgy jött *Attila* is a' kelet vizén. Ez a' világszerte híres vitéz, a' Hunnuszok királya; ki Jovinian vagy rövidebben Jovian elhunytával a' kelet és nyugot részre fölrészelt romai nagy birodalmat megreszkettetvén, mind a' két birodalmat adófizetővé tette 's a' t. Őseinek birtokában utódit megerősíteni iparkodván; ki a' franczhoni *Chalons* vagy *Kataleni* téren *Aetiussal* kétes szerencsével ütközött meg. *Chalons* vagy *Katalon* — mint föllebb. — *Aetius* név is ugy hangzik, mint a' hét Kun vezérek közül egyik: *Etu* vagy *Ete*, a' latin *Aeti*-ust csinált belőle ezen keleti szóból (I. korkönyv 12, 14.) *Ethi*, עֲתִי = *attai*, *ethai*, *ithai* 's a' t.

Még az ég is a' sok pusztítás és rablásokkal egybe halmozott kincsét mint más nemzetek sajátját Ro-

mának megirigyelvén, Romulus Augustulus halála után e' kevélynek hatalmát megalázta. (Mit a' hunok hatalmas keze megkezdett.) Petavius időszámolása szerint (IIIkönyv 525 lap és Schütz Világ Historia III k. 87 lap) „közel 325 évekig tartott a' császárság nélküli Római birodalom, mely Nagy Károlyban kezdett éledezni.

Attila keleti szó, Turóczy Chroniconjában (I r. 17 fej.) **Ethele**-nek iratik. — Nem vág-e helyesen össze Attila szó ezen keleti névvel (Ezek. I. k. 10, 28.) **אֶתְלִי** = **Athalai**, ki **בְּבִי** = **Bebainak** fia vala; említettik itt **זַבִּי** = **Zabbai** is, — valjon nem a' **Rebai** adott-e nevet a' Pannon magyar földi **Babai**, **Babits** családí neveknek? — nem a' **Bebai** adott-e nevet a' **Bebius** hegyeknek, melyek Pannoniánkat délről Istria és Illyridistől elhatározza? Ismét a' római **Bebiusok** nem innen hozhatják-e le nevük származását? — **Bebai**, gyökszó **בְּבִי** = **baba**, ajtót jelent; innen létez különösen a' pór nyelvben **kapu-bába**. — **Zabbai**, kitől jelenleg nem **Szabó**, hanem **Zabó** nemes családí név Zalában. — **Attila** kiirat még másféleképen is jelenik meg a' sz. könyvekben, **Itiel**, **Athalia** (nőnév 's a' t.) Magyar íróinknál **Atel** vagy **Etyl**, tatár ajkon vizet jelent, igen is leghihetőbben ezen magyar szótól **ital**, **italozó** = **vis**; vagy pedig szerencsésen átusztatván a' folyamon, hogy Attila dicsőségét neveljék azt **Atel** vagy **Etyl**nek nevezék el.

A' német íróknál **Ecsel** kiiraton említettik, melytől Buda is **Ecselpurg** vagy **burgnak** = Attila városának mondatott. — Nem megvetendő 's ok nélküli kiirat, lehozható ezen keleti szótól **אַצִּיל** = **Atsil**, **Asil**, **Asil**, 's a' t.; mely nemest, ősi nemes nemzedékből származottat jelent, azaz: **Asil**, vagy mostani írásmód után: **Osál**, ki őseinek helyébe átöszült. — Ugyan az

Atsil szótól hozhatja le nevezetét az *Acsél* család is (nem az *acsel* tűzszerből.) *Athalia* nevet adhatott még Somogyi *Athala* helységnek, a' lecsapolt Kapos folyamnak, hajdan Kapos berkének tövében, — jelent vizes helyet. — Hihető innét *Italia* is, mely akár belsejére nézve a' vizektől, akár tengerparti helyhezésétől vehette nevét; — ha pedig *Italus* Székelyek királyától, hihető hogy a' romai *Atilliusok* is keleti szónktól származtatják nevüket, innen *Atlanticum*'s a' t.

14. §.

Attila fiainak Pannon földén lett megbukások után mintegy száz évek múlva jönnek az *Avarok*, a' Szitya-nemzedékek, a' megbontakozott őseiknek honát visszafoglalandók, — *Khagán* fejedelmük szerencsés vezérlete alatt. (Khagán rövidítve a' Khán vagy Kun szótól, mely királyt jelent.) kik a' Kunokkal egy nemzetté forrván össze, támadt az *A-var-kun*, rövidítve *várkun*; igen koros e' nemzetségi nevezet, mivel már Pliniusnál említettnek a' *Varciani* nemzetek. (Topogr. I k. XI §. 13 lap végén) azaz: *Var-kunok*, vagy megfordítva *Hunavarok*. Ptolomaeus *Varicana castra* iratik ki = *avar-kunok tábora* (10 §. 11 lap) kitől jelenleg létez és nevét viseli Varkony helység a' Pétsi megyében, Pécs-Váradnak fiók egyháza. — Sírok hogy több sváb lakja mint magyar. — Illy nevet viselt *Eösének* fia *Vrkun* = *Varkon*, Béla névt. Jegyző XLIX r.

Az Avarok hanyatlásával a' különbféle tót nemzetek vérszemet kapván, naponként kezdték foglalgatni sz. csókkal illetendő földünket, dicső Avar nagyaink jobbágyi sorsra vettettek le, mellyek ön magoknak tulajdonithatának. — *Suidas* így festi le őket: *Cremusa* Bolgárok fejedelme kérdezte a' fogoly Avarokat, így szólván hozzájuk: Mit gondoltok, mért ve-

szett el vezérték? és az egész nemzet? ezt felelték: hogy az egymás vádlás legfőbb póczra emelkedett, a' közöttöki legerősebb és okosabbakat is elvesztették. — Azután az igaztalan emberek és tolvajok a' birák sorsosi lettek. — Azután a' részegség; azután az ajándékokkali megvesztegettetés. — Azután a' kereskedés, mivel mindnyájan kereskedők lettek, és másokat megcsaltak. Ezen okokból eredett tehát vég veszélyünk. — Nagy Pál, Hist. Prag. Fot. 75, Boldog Isten! vajha Avar rokonink után örökre enyésztek volna, illy a' legvirágzóbb nemzetet is megvesztegető, és sirjához közelébb taszító illyes vétkek.

15. §.

Jőnek a' *Hungarok*. Hogy annál dicsőbb legyen e' nevezet, jelentésétszükség tudni. 1-ször, *Hun*, a' divatozó szórövidítés után ered: *Chun*, *hun*, *un*, innen: *chuni*, *huni*, = *hunni*, *uni*, ugyanazon egyet jelentők, második tagja a' *Hungarnak* a' *gar* szó, — ezen syr és kaldi szótól נֶרָה = *gara*, rövidebben *gar*; németül: streiten, schlagen, reitzen, aufhetzen, Krieg führen; magyarul átaljában *viodót*, *hadakozót*, *fölger-jedt*, *in-ger-ültet* jelent; nem csóda tehát, ha a' Kunok vagy Hunok nevök erejétől ingerültetvén Őseik honát Pannoniát a' sláv és romai iga alól dicsőségesen kiszabadították. 2-or, *Ungar* szót le lehet származtatni a' *hun* vagy *un* és *avar* szavakból is, — a' *Hunn-avar* közbe *g* betű tétetvén támadt az *Un-guár* vagy *Ungvár*, rövidítve *Ungar*, valamint a' *kun* szóba is *g* csusztatván be a' *chagan* eredt. — Megengedhető az is, hogy a' *hunn* és *avar* összetett szóból származott a' *Hunn avar*, utóbb *Hungar* szó is. *Gara* nevezeten jeleskedett 1375-ben Gara nádor. — Kunos Endre sem rosszul tapogatózott szófűzésében, midőn a' *Gár* szót, dölfösre, kevélyre

érti; **Gara** szót pedig Kritikus = itékesre fordította. — A' **Gara** szó Citimeinktől vitetett Olaszhonba, mely utóbb **Guári** kiirat alatt honunkba visszakerült. — A' **Chun** vagy **Un** kiirat nevet adott az Uniae tribúsnak = nemizetségnek, **Unna** folyamnak, **Unna** Sopron vármegyei helységnek, és **Unyom** faluknak, Vas vármegyében.

16. §.

Íróink Hunnainkat **Massagetáknak** is jegyzik. 's'a't. Két szóból állott ez öszve, t. i. **Massa** és **geth**. — Először **Geth**, Filisti város Josue 11, 22. honnan a' **Gethák** = Gothok; másodszer **Massa**, ezen alig lehet a' különbféle kiiratok miatt eligazulni. מַסָּה = **Massa**, a' vulgátában **Messa**, moábi király, — Királyok IV k. XI r. 6 v. — מַעֲשִׂיהָ = maasia, 's'a't. ismét מַעֲזִיהָ = maazeja. Ezd. II k. 10 r. 9 v. leghihetőbb, hogy ezen névtől keletkeztek a' **Massagetak**. — Maa-zia, Belgai = Bilgai és Semeja együtt említettnek. — **Maasia** szóban az y = ein betű **g** hangon egy divat-szót ad ki = magasztos. Im a' jelenkori szónk, már az őskorban is ismertetett. — **Belgai**, gyökszó בָּלַג = balag, németül **glänzen**, magyarul **világ**, világosodni, — innen a' Belgites nemzetek, Belgák, Bolgárok, kár hogy szójelentésüknek meg nem felelnek. — Topog. I k. II fej XI §. végén, Somogyunk ismérte őket lakosinak, Belegi földén a' kutasi Fárában. — **Semeja**, olvastatik illý hangzatu név Istvánfi ironknál is, — honnét jöhetett földünkre? nemde Kanaanból! honnan **Szomajomi** helység nálunk sz. Benedeki plebániában; sajnálom hogy nemcsak magyar, hanem német Szomajom is létez! — **Mesiától** a' Moesia, Masia tartomány, — Kis Scythia. — Ezen kiirat **Mysia** eredhetett az y ke-

leti szóból מַיִץ = myz, az y = ein betűt y-ra értvén; — mivel vizekkel határoztatik, és belsejében is több folyó van, nevezetesen *Mosetius* (margus) mosódós helyet vagy vizet tartományt tesz; — a' magyar szavakból csak kinem férünk! — Innét vannak még TT. Horvát István ur *Mosaeus*, mazices magyarjai is.

17. §.

A' magyarok ezen költözködésében jeleskedik a' híres Almusnak fia *Árpád*. — Föltünik illy hangzatú szó Király IV könyv. 18, 34. ezen kiirattal אֶרְפָּד = *Arphad*, arfad, arpád, — syriai város és tartomány *Hemat* városali összehatározásban, Krisz. ur. előtt mintegy 790 év tájban, Ezechias Juda királyának idejébe, — bizony régi szó! — Jelentése lehozható vagy *Sem* nemzetségbeli *Arphaxad*, Moses I k. X r. 22. az eredetiben אֶרְפַּכְשָׁד = Arphaksad, a' *rophe* gyökszótól, ennyit jelentő latinul *sanans*, németül *heilen*, azaz: orvosság-adó, rövidítve *Ardád* = *Orv* = *orvadó* (lehet, hogy az *árpa* is innét kölcsönözte elneveztetését).

Árpád. — Árpádunkat nem ok nélkül czimzették el magyarjaink, ügyességébe, hatalmas erejében megbizván, ki megorvoslandja 's bekötözendí Hunniának sebeit. — Az Isten szent könyvéből adatott idvelendő név ez!

Elevenen emlékszem, hogy Rhetor koromban több gyakorlatot kelle ad imitationem Ciceronis irnom, — ezen iskolai módot követvén, érdemesnek találtam azon sz. írási néhány versekkel, hol *Árpád* szó föltünik; magyarjainkat fölszólítani. — A' nevezet Király IV k. 18, 28 versétől e' fejezet végéig; — — Ezechias Juda király személyét viseljék Arnulf német király és fíja Lajos Zwendibald, a' tót-morvai fejedelem.

Fölállok Rabsacéssel (רַב־שָׂקָה = rabsake = rivaskodó). **Magyarok!** Kik Pannon homnak küszöbén álltok, halljátok a' nagy vezérnek Árpádnak szavait: „Meg ne csaljon titeket Arnulf német király álszínű-ége, és Svatopluk fattyusága, kezeitek közül senki őket meg nem szabadítandja. — Ne is retentsen titeket Arnulf Gottjával, és Svatopluk az ő Bogjával, bizonyosan megment benneteket a' ti Eliontok, és Pannoniátokat adandja kezeitekbe. — Ne hallgassatok Arnulfra, Svatoplukra; cselekedjétek azt, mi nektek hasznos, tartsatok velem, hogy minélőbb kiki ehessék Pannoniának szőlőéről, és ihassék kutjainak vizéből. — Elmegyek veletek, és elviszlek olly tartományba, melly az eddigi Caspi, Kaukasusi korásmiusok és kanaani földeitekhez hasonló gabonát 'sbort termő tartomány, kenyeret, szőlőt és mézet termő föld; bizonyosak legyetek a' felől, hogy életben maradtok és nem haltok meg. Ne hallgassatok azért Arnulfra, Lajosra, Svatoplukra, mert megcsalnak titeket, mondván: megszabadítandja őket az ő Gottjok és bogjok: ezek az Istenek meg nem mentik az ő földjüket a' mi hatalmunktól. — Van Árpádnak Istene, a' ti Istentek is, a' ki ellen nem védelmezhetik ők országaikat. — A' Jó vagy Jehova kezünkbe adja magyar Sionunkat — vigyázzatok rá, hogy elhallgatnak és nem felelnek csak egy szót is ezen fölszólalásomra; — vegyétek parancsomat, hogy némultságokban győzhetlen fegyverünkkel meglephessük őket; keserveikben megszaggtandják ruháikat. — Én leszek nektek véd, azoknak öldöklő angyala, elvesztem őket Pannoniának színéről. — — A' talpak készen állanak, butoraitokat rakjátok rájuk, — gyalogaink a' tömlőkön usznak, mi pedig délczeg paripáinkon ugrassunk Ister vizének. — Induljunk tehát a' magyarok Istene nevében!! Ezek után nyeretett vissza Pannonia.

Néhány magyar hősök nevérol, kik a' kanaani nyelvvel nagy rokonságban állnak, még e' keveset:

Tás, hason kiiratu név már Ábrahám idejében föltűnik תהס = Thás, Tahás, Tachásnak olvashatni.

(Moses 1k. 22, 24.) melly tengeri *tok-halat* jelent. Rövid historiáját Polynesiából kell haza hozni. Hübnernél a' **Maeateak** = Maeoták, a' nagyobb halak bőréből öltönyöket készítvén, mellyekkel mintegy megerősítvén, különösen háborúkba jelentek meg (jó fegyverhárító ruházat lehet). Moses **Thása** is, hihető illy valamitől nyerte nevét. — Eldődinknek is elég jó módjok volt a' **Maeotis** tava körül illy öltönyöket készíteni, 's különösen vizes időben is e' ruhában a' viadalra kiállani. — Egy illy Thás nevezetű lett Arpádnak is vitéze, visszafoglalván Pannoniánkat, **Maeotáink** nevezhették el Mehadii meleg fürdőnket, ugyan maeotáink költözködhettek a' társasági szigetekbe is. — Meglehet, hogy Thás = vagy *tokhali* bőrből készitettek maguknak tarisznyákat vagy táskákat. Egy illy Thástól nyerhette nevét **Tás-ka** somogyi helység, — ugyan **Thás**-tól a' **Tasy** család.

Leel, a' sz. régiségben illy kiejtésű szó olvasható (Moses 4. k. 3, 24 v.) לאל = **Lael**, melly vidort, élénket jelent. **Lehela** (I kerkönyv Vr. 26 v.) להלה = **lahela** helynév, olvashatni *laeh* = lachnak is, szercsen nyelven vizes helyet jelent, azaz: *loch* = locs, locsos hely (locs, pocs) lelocsolni, — ebből érthető mit tesznek Pannoniánkban a' Lak helyek, mellyek többnyire vizek mellett fekszenek, — nem messze tőlem két illy Lak, kis és nagy Lak van, mindkettő vízmelléki hely.

Eleud = **Eleöd**. Különféle kiiratokkal jelenik meg a' sz. könyvekben: a) **Eldod** = Gott liebt, azaz לא = Isten, דד = dad, ded, ebből a' magyar kis-

ded, ki általában szerettetik. — *Eldod* rövidítve *Eleod* — az Isten szeretettje. b) *Eldaa*, — *El* = Isten, $\text{דַּעַר} = \text{daa}$ gyökszó vagy *Jada*, — *Feda*, leszármazott szó adja ki értelmét, *Teda* vagy *Tudó*. — *Eldaa* tehát a' bölcseségnek, tudománynak Istenét jelenti. — Örvendjetelek velem dicső honfiak, midőn elődink az Istennek kedveltjei, isteni bölcsességgel tudománnyal föl voltak ékesítve, ezen bölcsesség vezérelte őket ős atyáiknak pannon honába is vissza.

Arpád fia *Zoltán*, a' dicső atyának dicső magzata. Leszármazik ezen arab, syr, kaldi törzs-szótól $\text{סַלַּט} = \text{salat}$, melly erőst, hatalmast, uralkodót jelent. Ebből a' török $\text{سُلْطَان} = \text{sultán}$, a' magyar Zoltán.

18. §.

Horvátok! Illyrek! Ezen nemzetségi neveken honotoknak eredeti birtokosai, halljátok szavamat, mellyet a' hazának nevében szóllok hozzátok. — Olvassátok nagy Magyarország helyírását II könyv a' költözködésről a' VI §. melly így értekezik: Maga a' fővezér ARPÁD, Fehérvár vidékeit; *Berbulch* = *Verbócs* Balaton táját; *Eurs* pedig Sava közit szállotta meg, hogy testeteket a' magyar honnak, lelketeket pedig a' Magyarok Istenének szerezze vissza; Nagy Apostolság! — Így értekezik Timon is a' magyarok III mozgalmáról III fejez. 342 lap. Olvassátok Béla király névtelen jegyzőjének a' XLIII. részét, — nem ugyan ezért fáradnak-e földetekre a' magyar Leonidások *Bults*, *Leel* és *Botond* Kulpa vízmellékit, aztán Sáván átkelvén *Zagráb* (pórnyelven maiglan így nevezetik) = *Zágráb*, *Posaga* = Posega és

Valkó várakat a' magyar honnak visszafoglalták. Ugyan ezen irónk XLV. részben bizonyítja, hogy **Zoárd** és **Kadosa** zászlóikat a' Dunán átlobogtatván **Sardika**, most **Sophia** és **Filep** váraknak urai lettek, és egész Durasso tengerparti városig, minden földet, melyet hajdan a' Catelani magyarok, Salanai Szityák, az Arvadok az Illyrikkel együtt birtak, hol az Avarok és Párthok virágoztak, — ismét visszajátították. — Mellyről TT. Horvát István ur Rajz. 121 § jelesen értekezik.

Illyrek! Inchoffer, ki a' romai könyvtárból szedette ki magyar Esettárunkat, az 1009-ik évi dologokról irván, a' pécsi megyének elhatározásában a' negyedik határt a' dunamelléki Révároktól Sáva felé helyezé; — tehát Magyarhonunk eddig terjedt sz. István királyunk időszakában, mivel a' megyék fölosztásában mint tulajdon országában szabadon rendelkezik. Illyrek! ti tehát miéink vagytok, és rajtatoki sajátságunk meg nem szűnt: sz. László királyunknak önkénytesen engedtétek át magatokat. — A' történetek tanusítják, hogy ezen sláv részeket Vezérek inkább mint Királyok kormányozták. Első's utolsó király vala Suinmur máskép **Zolomer**, vagy **Zvonimir**, kit VII Gergely pápa 1076 évben nevezett ki. Ennek elhunytával a' Croát nagyok dicső sz. László királyunkat, — kinek szentséges hire e' földrészt is eltöltötte — hívták meg a' kormányra. — László is kevés vagy tán semmi fáradsággal mint az ős Szityák, Avarok, Parthok saját birtokaikat — kezéhez vevén, királyi fénynyel és hatalommal a' magyar koronához kapcsolta és megerősítette; Zágrábban gazdag püspökséget alapítván.

19. §.

V é g s z ó.

Horvátok! Illyrek! szomszédink 's tagadhatlan Rokonink! — Ezen kisszerű rajzolatomból megtanulhatjátok, a' magyar nyelv eredetiségét, 's minden europai nyelv fölötti elsőbbségét. — Nyelvünk a' tiétekkel rokon, mellyről a' Latino-Illyricum és illyrico-latinum szókönyv tesz élő bizonytságot, — számtalan ebben a' magyar szó, mi tagadhatlanul valósítja, hogy egy anyának emlőjéből szoptuk, 's örököltük nyelvünket, hogy egyajkuak valánk mindaddig, míg a' Sarmat nemzét rátok ütven, nem ugyan egészen végképeni halált, hanem csak álmhozó szellőt bocsátván szájából, nálatok az eredeti magyar nyelvet szenderbe hozá! Horvát ajkon *Smért*, a' slávban *Smrt*, halált jelent a' sarmat-ból leszármaztatva; elég legyen az, hogy a' *Sarmat* nemzet már önmagában egy halál; melly nálatok ez eredeti nyelvhalál gyászos lobogóját fölütven, titeket édes rokonink, magyar eredetiségtek 's nemzetiségtek dicsőségétől megfosztott! — De eljött már a' nap, melly a' nyelvhalál setét éjjelének felhőjén fényével áthatván, valódi magyar eredetiségteket 's nyelveteket a' legtisztább fényben mutatja ki előttetek. — Az idő hatalmasan int és segédkezést nyújtja, — hogy hosszú mámortokból felelzmélvén, eredeti nyelvetek visszavételének 's megtanulásának nemes munkájához fogjatok. — Ti nem csak szomszédink hanem rokonink is vagytok; — a' vérségi szeretet tiszta érzése kössön 's vezessen közelébb egymáshoz bennünket; — az tegye hogy ne csak érzésben, hanem nyelvben is egyek legyünk. Mit engedjen a' magyarok Istene!

Én honom, nemzetem, anyanyelvem iránti legmélyebb tiszteletből, legforróbb szeretetből léptem az irodalmi pályára. — Mennyire feleltem meg kitüzött tárgyamnak? Honom tudós fiai, azt a' ti bölcsességekre bízom; ítéljétek 's bíráljátok meg mély tudományokkal: az ítéletben azonban, kérlek, legyetek kegyesek! Jelen munkácskám sikerültével, nagyobb terjedelmű munkámat biztosban folytatandom.
